

VOOR DE NEDERLANDSE CULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1972-1973

Nr. 10

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 19 juni 1973

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving; blz. 363

VOORSTEL VAN DECREET (van de heer **L. Vanackere**) betreffende de Staatsprijzen voor de Nederlandse letterkunde.

— Herhaling van de tijdens de vergadering van 5 juni 1973 zonder gevolg gebleven naamstemming; blz. 363

VERSLAGEN

Indiening; blz. 363

ONTWERP VAN DECREET

Indiening en verzending; blz. 363

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verzending; blz. 363

MOTIE VAN ORDE

VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT KANDIDATENLIJST

— Wijzigingen in de lijst
Spreker: de heer **Hulpiau**; blz. 364

VRAGEN (Rgt. art. 52)

1. Mondelinge vraag van de heer **Van In** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over het lot van de ontwerpen of voorstellen van decreet die verplichtingen opleggen aan ondergeschikte besturen; blz. 365
2. Mondelinge vraag van de heer **Van In** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in West-Vlaanderen; blz. 366

3. Dringende vraag van de heer **De Bondt** tot de Minister van Nationale Opvoeding over de discriminatoire behandeling van de kinderen van de gastarbeiders bij het toekennen van studietoelagen en studieleningen; blz. 367

MEDEDELING VAN DE REGERING OVER HET WETENSCHAPSBELEID EN DE VORMING VAN NAVORSERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Vanhaegendoren**) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers.

— Voorzetting van de bespreking
Sprekers : de heren **Monard**; **Van Bogaert**; blz. 368

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Hulpiau**) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers.
Indiening; blz. 372

MEDEDELING VAN DE REGERING OVER HET WETENSCHAPSBELEID EN DE VORMING VAN NAVORSERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Vanhaegendoren**) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers.

- Voortzetting en sluiting van de bespreking
Sprekers: de heren **Vanhaegendoren; Hanin**,
Ministers van Wetenschapsbeleid; blz. 372

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Vanhaegendoren**) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Hulpiau**) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers.

- Vraag om voorrang en stemming over de voorrang.
Sprekers : de heren **Hulpiau ; Coppieters ;**
blz. 378

BEGROTING VAN NATIONALE OPVOEDING — NEDERLANDSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1972

Ontwerp van wet — Stukken van de Kamer nrs. 4-XIX-B (1971-1972)/1 en 2.

Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen — Ontwerp van decreet — Stukken van de Cultuurraad nrs. 4-II (1971-1972)/1 en 2.

- Algemene bespreking
Sprekers: de heren **Van Hoorick**, verslaggever; **Auciaux ; Calewaert**, Minister van Nationale Opvoeding; blz. 378
- Artikelsgewijze behandeling; blz. 380

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de Voorzitter; blz. 380

VOORSTEL VAN DECREET (van de heer **Vandexande**) tot regeling van de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

VOORSTEL VAN DECREET (van de heer **D. Claeys**) tot vernederlandsing van het bedrijfsleven.

- Algemene bespreking
Sprekers : de heer **Vandexande; D. Claeys ; Cooreman**, verslaggever; blz. 381
- Artikelsgewijze behandeling; blz. 383

WERKINGSBEGROTING VAN DE RAAD

1. Rekening van de Raad voor het begrotingsjaar 1972.

2. Begroting van de Raad voor het begrotingsjaar 1973.

- Algemene beraadslaging en aanneming
Sprekers : de heren **Vanackere**, verslaggever ;
Vanhaegendoren; blz. 385

BEGROTING VAN NATIONALE OPVOEDING — NEDERLANDSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1972

— Ontwerp van wet — Stukken van de Kamer nrs. 4-XIX-B (1971-1972) 1 en 2.

— Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen — Ontwerp van decreet — Stukken van de Cultuurraad — nrs. 4-II (1971-1972) 1 en 2.

— Naamstemming; blz. 386

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer **Hulpiau**) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers.

— Naamstemming; blz. 387

VOORSTEL VAN DECREET tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

— Naamstemming; blz. 387

VOORDRACHT VAN KANDIDATEN VOOR DE BENOEMING VAN VIJF VASTE EN VIJF PLAATSERVANGENDE LEDEN VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT; blz. 388

ONTWERP VAN DECREET tot subsidiëring van de erkende culturele centra in het Nederlandse taalgebied door het verlenen van weddetoelagen.

- Algemene bespreking
Sprekers : de heren **Monard**, verslaggever ;
Van Hoorick; Chabert, Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden;
Henckens; Kuijpers; Van Elewycck; Van Geyt; Coens; Peeters; blz. 388

— Artikelsgewijze behandeling.
Spreker: de heer **Vandexande**; blz. 405

VRAAG (Rgt. art. 49)

Vraag om uitleg van de heer **Verberckmoes** tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de objectiviteit van de berichtgeving bij de B.R.T.

Sprekers : de heren **Verberckmoes ; Chahrt**, Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden; blz. 410

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de Voorzitter; blz. 412

VRAGEN (Rgt. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden; blz. 412

VOORZITTERSCHAP**VAN DE HEER R. VANDEKERCKHOVE,
VOORZITTER**

Mejuffrouw **Devos** en de heer **Van Hoorick**, Secretarissen, nemen plaats aan het Bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend om 14 u. 05.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving:

de heren Boeykens, Suykerbuyk, Van der Elst, ziek;
de heren Adriaensens, P. De Clercq, Leynen, Tanghe,
Van Lent, buitenslands (West-Europese Unie, Parijs);
de heer C. De Clercq, buitenslands (Internationale
Arbeidsconferentie, Genève);
de heren de Bruyne, Dequae, Mangelschots, Ver-
henne, buitenslands;
de heren Demey, Martens, Mathys, Wouters, ambts-
verplichtingen.

**VOORSTEL VAN DECREET (van de heer L. Van-
ackere) betreffende de Staatsprijzen voor de Neder-
landse letterkunde**

— **Herhaling van de zonder gevolg gebleven naam-
stemming.**

De Voorzitter. — Dames en heren, aan de orde is de hervatting van de naamstemming over het voorstel van decreet van de heer Leo Vanackere betreffende de Staatsprijzen voor de Nederlandse letterkunde. Deze is tijdens de openbare vergadering van 5 juni 1973 zonder gevolg gebleven, omdat het vereiste quorum niet werd bereikt.

Er wordt overgegaan tot de naamstemming.

Uitslag van de stemming:

130 leden namen deel aan de stemming.

130 leden hebben geantwoord : JA.

Bijgevolg wordt het voorstel van decreet door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

VERSLAGEN**Indiening**

De Voorzitter. — De volgende verslagen werden ingediend :

— door de heer **Van Hoorick**, namens de Commissie voor onderwijs, over het ontwerp van decreet

houdende de Begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1972.

1° Onaantastbare kredieten: bespreking.

2° Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen (aantastbare kredieten) (G.W. art. 59bis, par. 2, 2°) - nr. 4-II (1971-1972)/2.

- door de heren **Anciaux** en **Cooreman**, namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming, over het voorstel van decreet tot regeling van de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen - nr. 26/4.
- door de heren **Anciaux** en **Cooreman**, namens de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming, over het voorstel van decreet tot vernederlandsing van het bedrijfsleven - nr. 60/2.
- door de heer **Monard**, namens de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport (aanvullend verslag) over het ontwerp van decreet tot subsidiëring van de erkende culturele centra in het Nederlandse taalgebied door het verlenen van weddetoelagen en over het voorstel van decreet houdende de subsidiëring van de werking der culturele centra - nr. 48/10.

ONTWERP VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter. — Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend en naar de bevoegde commissie verzonden :

Begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1972.

Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen (G.W. art. 59 bis, par. 2, 2°) - nr. 4-II (1971-1972)/1.

Verzonden naar de Commissie voor onderwijs.

VOORSTELLEN VAN DECREET**Indiening en verzending**

De Voorzitter. — De volgende voorstellen van decreet werden ingediend en naar de bevoegde commissies verzonden :

Voorstel van decreet van de heer **Vanhaegendoren** tot het subsidiëren van organisaties voor volwassenenvorming.

Verzonden naar de Commissie voor jeugdbeleid, permanente vorming en sport.

Voorste van decreet van de heer **Geldolf** houdende het statuut van de openbare radio- en televisiedienst. Verzonden naar de Commissie voor radio en T.V.

Hebben JA geantwoord : HH.

Aerts	Jorissen
Akkermans	Kelchtermans
Anciaux	Kempinaire
Babylon	Kickx
Baert	Kuijpers
Bascour	Lecluyse
Blancquaert F.	Lef èvre
Bode	Leynen
Boel	Leys
Boey	Lindemans
Bogaerts Aug.	Maes R.
Bonnel	Markey
Breyne	Mattheyssens
Calewaert	Mesotten
Callebert	Monard
Carpels	Nauwelaerts-
Chabert	Thues (Mw.)
Claeys D.	Nyffels
Claeys W.	Olaerts
Clerckx	Otte
Coens	Pede
Cooreman	Persyn
Coppieters	Poma
Coucke	Raskin
Danschutter	Roelants
De Backer-	Rombaut
Van Ocken (Mw.)	Roosens
Declercq T.	Rubens
Decoux	Rutten
De Croo	Schiltz
De Facq	Sledsens
De Keersmaeker	Slegers
De Kerpel	Swaelen
Deneir	Temmerman
De Nolf	Van Acker A.
De Paepe P.	Vanackere L.
Dequeecker	Van Daele
De Rore	Vandekerckhove
De Saeger	Vandenbergh
De Seranno	Van den Eynden
Detiège	Van der Aa
De Vlies	Vanderborcht
Devos (Mej.)	Vander Bruggen
De Winter	Van der Eecken-
Dewulf	Maes (Mw.)
Dua	Vanderhaegen
Duerinck	Vanderpoorten
Elaut	Van Dessel
Flamant	Vandewiele
Gelders	Vandezande
Geldolf	Van Elewyck
Gerits	Van Elsen
Gheysen	Van Eynde
Ghyssels	Vangronsveld
Goemans	Vanhaegendoren
Grootjans	Van Herreweghe
Henckens	Van Hoeylandt
Hulpiau	Van Hoorick

Van Lidth de Jeude
Van In
Van Leemputten
Van Mechelen
Vannieuwenhuyze
Vanijlen
Vansteenkiste E.
Vansteenkiste L.
Verberckmoes

Verhaegen J.
Verhenne
Verlackt-Gevaert (Mw.)
Verleysen
Vermeylen
Verroken
Wannyn
Wyninckx

MOTIE VAN ORDE

— Wijzigingen in de kandidatenlijst voor de Vaste Commissie voor Taaltoezicht

De Voorzitter. — Dames en Heren, in verband met de voordracht van kandidaten voor de benoeming van vijf vaste en vijf plaatsvervangende leden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht heeft de heer Hulpiau het woord gevraagd.
De heer Hulpiau heeft het woord.

De heer Hulpiau (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, Dames en heren, ik heb namens mijn fractie het woord gevraagd om een mededeling te doen betreffende de samenstelling van de lijsten der kandidaturen voor de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Ik zou aan de achtbare Vergadering hier willen vragen rekening te willen houden met de volgende wijzigingen die betrekking hebben op de tweede lijst van de kandidaturen voorgedragen namens onze fractie. Er is vooreerst een wijziging in verband met de rangorde in deze zin dat diegene die nu als nummer twee vermeld staat, namelijk de heer Van Leuven, de eerste kandidaat wordt en diegene die op de lijst voorkwam als eerste kandidaat wordt overgebracht naar de tweede plaats, het betreft hier de heer Neyrinck.

Dan is er nog een tweede wijziging die wij U voorstellen, namelijk de vervanging van de kandidatuur van de heer Denis. Hij heeft inderdaad zijn kandidatuur ingetrokken en wij zouden dus voorstellen de heer Denis te vervangen door de heer Gijsen.

Ik dank U, waarde Collega's voor de belangstelling die U zult willen schenken aan deze mededeling op het ogenblik dat U in het bezit zult gesteld worden van de betrokken lijsten. (**Applaus op de banken van de C. V.P.**)

De Voorzitter. — Dames en Heren, bovendien heeft de P.V.V.-fractie mij het volgende voorstel tot wijziging van de rangorde van de door haar gesteunde kandidaten doen toekomen :

de heer Van Brabant wordt eerste kandidaat ; de heer Hendrikkx wordt tweede kandidaat. (**Instemming**)

Ik stel dus voor dat de lijst onmiddellijk zou worden rondgedeeld.

VRAGEN (Rgt. art. 52)

1. Mondelinge vraag van de heer Van In tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over het lot van de ontwerpen of voorstellen van decreet die verplichtingen opleggen aan ondergeschikte besturen.

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van In tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over het lot van de ontwerpen of voorstellen van decreet die verplichtingen opleggen aan ondergeschikte besturen. De heer Van In heeft het woord.

De heer Van In (op het spreekgestoelte). — Mijnheer De Voorzitter, geachte Collega's, de vraag richt zich, zoals gezegd, tot de Minister van Nederlandse Cultuur en luidt als volgt:

Volgens de huidige stand van zaken blijkt er bezwaar te bestaan tegen decretale initiatieven welke aan de lagere besturen, bijvoorbeeld de gemeenten, verplichtingen zouden opleggen.

Deze situatie werkt zonder twijfel verlamdend. De Cultuurraad kan immers zijn taak niet naar behoren vervullen indien hem een wisselwerking met de lagere besturen wordt verboden of verhinderd.

Wanneer de wetgeving die de bevoegdheid van de Cultuurraad regelt, zo onvolmaakt zou zijn dat het zelfs niet mogelijk is om bij decreet aan de lagere besturen verplichtingen op te leggen, dan moet het ongetwijfeld mogelijk zijn om het wettelijk arsenaal op een minimum van tijd te vervolledigen.

Van de bewindsman wensen we dan ook te vernemen hoe de huidige stand van zaken is en, als er definitief uitsluitsel wordt gegeven om bij decreet **verplichtingen** op te leggen aan lagere besturen, hoe en wanneer dit euvel zal worden hersteld?

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) **(op het spreekgestoelte).** — Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, in een zo ingewikkelde aangelegenheid als een grondwetsherziening is het normaal te noemen dat zich interpretatieverschillen voordoen.

Dit is inderdaad het geval geweest in een advies dat de Raad van State heeft uitgebracht over een ontwerp van decreet tot regeling van het Openbaar Bibliotheekwezen.

Dit decreet legt bepaalde verplichtingen op aan gemeenten en provincies, zoals reeds de Bibliotheekwet van 1921 de verschillende besturen verplichtte tot het tot stand brengen van een openbare **lectuurvoorziening**.

Zowel de Nederlandstalige als de Franstalige Kamer van de Raad van State interpreteerden de **bevoegd-**

heden van de Cultuurraden, zoals deze omschreven zijn in de Wet van 3 juli 1971.

De Raad van State heeft echter duidelijk in zijn advies onderstreept dat het inschakelen van provincies en gemeenten in het cultuurbeleid van belang is voor het voeren van een dynamisch cultuurbeleid. De cultuurraden moeten derhalve over de juridische middelen kunnen beschikken om de gemeenten en provincies te verplichten bij te dragen in het geheel van het cultuurbeleid.

Het kan dus geenszins een oplossing zijn de opdrachten van gemeenten en provincies bij decreet op vrijblijvende wijze te regelen. Spijts de verplichting die de Wet van 1921 aan gemeentebesturen ten aanzien van het bibliotheekwezen oplegde, zijn er nog honderden gemeenten die deze verplichting niet zijn nagekomen. Het geachte lid is op de hoogte van de beraadslaging die de Verenigde Commissies voor Samenwerking op 23 maart 1973 hebben gehouden naar aanleiding van het advies van de Raad van State op het decreet op de bibliotheken.

Tijdens deze vergadering heeft Vice-Eerste-Minister Tindemans verklaard dat de Regering zich over dit probleem beraadt en een initiatief zou nemen. Het Ministerieel Comité voor Institutionele Problemen heeft deze kwestie inderdaad opnieuw in onderzoek genomen.

Dit nieuw onderzoek heeft nu uitgewezen dat bij de verschillende modaliteiten die door de Verenigde Commissies onder ogen werden genomen, er zich nog een nieuwe is komen voegen, namelijk artikel 11 van de Wet van 3 juli 1971 dat luidt aldus :

„Indien, volgens het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State, een voorontwerp of voorstel van decreet de bevoegdheid van de **cultuurraad** te buiten gaat, kan de betwiste bepaling slechts na een gunstig besluit van de Wetgevende Kamers door de betrokken cultuurraad worden aangenomen.”

Het is wettelijk dus niet meer mogelijk aan de opmerking van de Raad van State voorbij te gaan.

Ik zie bijgevolg 3 verschillende wijzen om het vraagstuk te benaderen. Ik schakel daarbij bewust een procedure uit waarbij naast elk decreet telkens een parallelle wet de financiële gevolgen zou regelen. Deze procedure zou de culturele autonomie onder een niet te aanvaarden voorgedij plaatsen.

De oplossingen die ik vooropstel zijn de volgende:

- a) Ofwel wordt, conform het advies van de Raad van State, het artikel 22 van de Wet van 3 juli 1971 aangevuld.
Deze oplossing werd door een meerderheid van de Verenigde Culturele Commissies voor Samenwerking voorgesteld.
- b) Ofwel wordt, zoals door een aantal leden in hogergenoemde vergadering van de Verenigde Commissies voorgesteld, door de Kamers een interpretatieve wet aangenomen.

Hierdoor zou de Wetgever op ondubbelzinnige wijze bevestigen dat de bevoegdheid om opdrachten aan de provincies; agglomeraties en federaties van gemeenten en gemeenten toe te vertrouwen, begrepen ligt in de bevoegdheid van de **cultuur**raden.

- c) Ofwel wordt, -en dat is de derde mogelijkheid — door toepassing van artikel 11 van de Wet van 3 juli 1971, door de Kamers een resolutie aangenomen, waardoor de Cultuurraden de mogelijkheid hebben de door de Raad van State betwiste beschikkingen uit te vaardigen.

Hieruit blijkt derhalve dat een tussenkomst van het Parlement met betrekking tot de verduidelijking van grondwettelijke en wettelijke bevoegdheden van de Cultuurraden, onontbeerlijk is.

De Regering wenst rekening te houden met twee belangrijke aspecten :

1. Op de eerste plaats is het duidelijk dat in de toekomst een zeker financieel evenwicht moet kunnen blijven heersen in hoofde van 's lands gemeentelijke en provinciale financiën.
2. De oplossing die wordt verkozen moet het mogelijk maken tegemoet te komen aan alle opmerkingen van de twee Kamers van de Raad van State, zo o.m. voor wat ook betreft het **personeels**statuut.

De drie procedureformules die ik hierbij heb opgesomd hebben niet allen dezelfde juridische draagwijdte.

De Regering onderzoekt deze formules eensdeels met de bekommernis de geest van de culturele autonomie te eerbiedigen, anderdeels met de bezorgdheid het evenwicht van de provinciale en gemeentelijke financiën niet te verstoren.

Het is dan ook van groot belang dat slechts zeer bedachtzaam een beroep wordt gedaan op de tussenkomst van de Wetgever in verband met de bevoegdheid van de Cultuurraden.

Elke bijkomende wet die het Parlement met betrekking tot de bevoegdheden van de Cultuurraden aanneemt, zou er immers op neerkomen dat het principe van de algemene bevoegdheid van de Cultuurraden wordt afgezwakt.

Het verrast mij derhalve dat de interpellant hiervoor zou pleiten. Wellicht zal het ons, tegen de achtergrond van artikel 11 van de Wet van 3 juli 1971, niet anders mogelijk zijn de Kamers in één of andere zin uitspraak te laten doen. In elk geval zal het tegen mijn principiële overtuiging zijn : de cultuurraden dienen over hun volwaardige bevoegdheid te kunnen beschikken.

Ik kan de Cultuurraad de verzekering geven dat de Regering spoedig deze juridische knoop zal doorhakken.

Mijn standpunt is duidelijk: door de grondwetsherziening hebben de Wetgevende Kamers hun **wetge-**

vende bevoegdheid in culturele aangelegenheden aan de Cultuurraden overgedragen.

Vermits de Wetgevende Kamers vroeger verplichtingen terzake aan de gemeenten en provincies mochten opleggen, mogen de Cultuurraden dit thans ook.

Ik wens, wat mij betreft, niets meer dan dat belangrijke decreten zoals dit met betrekking tot de openbare bibliotheken, de dramatische kunst, de monumentenzorg — die allen de medewerking van alle openbare besturen noodzakelijk maken — spoedig kunnen behandeld worden voor de Nederlandse Cultuurraad.

Het cultuurbeleid is geen **monolitisch** blok of de opdracht van **één** overheidsinstantie alleen. Wat niet door de basis gewenst of geschraagd wordt, kan niet leiden tot een doeltreffend cultuurbeleid.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

2. Mondelinge vraag van de heer Van In tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in West-Vlaanderen.

De Voorzitter. — Dames en Heren, onze agenda vermeldt thans de vraag van de heer Van In tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in West-Vlaanderen.

De heer Van In heeft het woord.

De heer Van In (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ook deze vraag richt zich tot de Minister voor Nederlandse Cultuur. De inhoud ervan luidt als volgt:

De eerste initiatieven tot oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in West-Vlaanderen zijn thans reeds meerdere jaren oud.

Deze initiatieven voorzagen toelagen van het Rijk, van de Provincie en van enkele Westvlaamse steden, Brugge, Kortrijk en Oostende. Deze initiatieven hebben echter nog geen begin van uitvoering gekregen, mede omdat men het niet eens zou zijn over de opvatting van het toneelgezelschap zelf.

In de veronderstelling dat het Departement van de Nederlandse Cultuur nog steeds bereid is een gezelschap voor beroepstoneel van het B-type in de provincie West-Vlaanderen tot stand te brengen, zou het wenselijk zijn van de betrokken bewindsman te kunnen vernemen of zijn ambtenaren aan het voorafgaandelijk overleg deelnemen en, in voorkomend geval, of het Departement niet stimulerend en coördinerend dient op te treden?

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister voor Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik dank de heer Van In en ook de heer Coens die reeds verschillende malen mijn aandacht hebben gevestigd op het probleem van de oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in West-Vlaanderen. Ik zou hier van bij de aanvang willen stellen dat ik in principe voorstander ben van de oprichting van een gezelschap voor beroepstoneel in **West-Vlaanderen**.

Tot op dit ogenblik is West-Vlaanderen immers de enige Vlaamse provincie die niet kan beschikken over een eigen beroepsgezelschap, hoewel het enorme succes dat de amateurgezelschappen in West-Vlaanderen oogsten een duidelijke verwijzing inhoudt naar de belangstelling voor de dramatische kunsten.

Op dit ogenblik bestaan er een tweetal projecten voor de oprichting van een Westvlaams beroepstoneel. Deze initiatieven zijn niet de eerste. Een voorlaatste initiatief dateert van 1968 en ging uit van een aantal acteurs en toneelauteurs, die onmiddellijk, o.m. omwille van de redenen die ik zojuist aanhaalde, op de nodige steun van mijn achtbare voorganger mochten rekenen.

Ik kan mij evenwel niet van de indruk ontdoen dat deze onderhandelingen destijds zijn gestrand op het feit dat men in West-Vlaanderen de indruk kreeg dat dit project van bovenaf werd opgelegd.

Wanneer nu opnieuw sprake is van de oprichting van een Westvlaams beroepstoneel, wil ik hier dan ook eerst en vooral beklemtonen dat het niet in mijn bedoeling ligt een project van bovenaf op te leggen. Ik wens integendeel dat het initiatief zou uitgaan van het provinciaal bestuur en van verschillende steden en gemeenten in West-Vlaanderen, die mij samen één project zouden voorleggen.

De twee projecten tot oprichting van een Westvlaams beroepstoneelgezelschap die op dit ogenblik bestaan, verschillen in ruime mate van elkaar. En alhoewel zoals reeds gezegd verschillende openbare instanties hun principiële steun toezegden aan de oprichting van een Westvlaams beroepstoneel, werd vanwege het provinciaal bestuur toch de eis gesteld dat de twee groepen, die ieder een project hebben uitgewerkt, onder elkaar tot een akkoord over één project zouden komen.

Het nieuwe project mag mijns inziens niet een louter kopiëren zijn van de reeds bestaande grote gezelschappen. Er moet mijns inziens ook hier een zekere vernieuwing betracht worden. Ik moge hier verwijzen naar het Groot-Limburgs Toneel, het jongst opgerichte grote beroepsgezelschap waarbij men een vernieuwing heeft nagestreefd in een samenwerking met Nederland, en dat ongetwijfeld gunstige resultaten kent. Ik meen dat deze vernieuwing voor het Westvlaams beroepstoneel voornamelijk op twee terreinen moet worden nagestreefd: vooreerst moet inhoudelijk getracht worden ook ruimte te bieden aan de nieuwe toneelvormen en op de tweede plaats moet

in de structuur zelf van het gezelschap een zekere soepelheid worden nagestreefd.

Als ik dan ook gezegd heb dat ik principieel voorstander ben van de oprichting van een Westvlaams beroepstoneel betekent dit, dat ik één project zal steunen, dat de goedkeuring en ook de financiële steun krijgt van steden, gemeenten en provinciaal bestuur van West-Vlaanderen, zoals dit in andere provincies het geval is.

Het komt mij inderdaad voor dat in de steun van de opgesomde openbare besturen de garantie kan gevonden worden dat aan de noden van de Westvlaamse bevolking werkelijk wordt tegemoetgekomen en dat op een efficiënte wijze zou gebruik worden gemaakt van de culturele infrastructuur die in West-Vlaanderen niet onbelangrijk is.

Het spreekt tenslotte vanzelf dat door mijn Departement geen enkele mogelijkheid zal worden onverlet gelaten om een coördinerende en stimulerende rol te spelen, wanneer tot de oprichting van een Westvlaams beroepstoneel kan worden overgegaan nadat de twee betrokken groepen zich onderling over één project hebben akkoord verklaard.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

3. Dringende vraag 'van de heer De Bondt tot de Minister van Nationale Opvoeding over de discriminatoire behandeling van kinderen van gastarbeiders bij de toekenning van studietoelagen en studieleningen.

De Voorzitter. — Dames en Heren, we gaan thans over tot de dringende vraag van de heer De Bondt tot de Minister van Nationale Opvoeding over de discriminatoire behandeling van kinderen van gastarbeiders bij de toekenning van studietoelagen en studieleningen.

De heer De Bondt heeft het woord.

De heer De Bondt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, U weet dat er in ons land een grote groep van gastarbeiders werken uit de landen van het Middellandse Zeegebied, Europese en Noordafrikaanse, die door de regels van het Koninklijk Besluit van 4 december 1972 in zekere mate uitgesloten worden van het genot voor hun kinderen van het stelsel der studietoelagen.

Het feit dat bij de toekenning wederkerigheid wordt geëist in de landen waar wij geen landgenoten hebben die aldaar op vergelijkbare sociale maatregelen zouden kunnen beroep doen is, mijns inziens, niet houdbaar. Het feit dat de gastarbeiders alleen kunnen genieten als hun thuisland door de Verenigde Naties zonder toepassing van het beginsel van de reciprociteit als ontwikkelingsland is erkend, blijkt niet houdbaar als men bedenkt dat grote groepen van deze gastarbeiders, afkomstig zijn uit de landen zoals Spanje, Griekenland, Turkije en andere.

Meent de Minister niet dat nu de gastarbeiders op zulke belangrijke wijze in ons land bijdragen tot de sociale en economische opbouw van onze Natie inzake de studietoelagen voor hun kinderen een betere behandeling verdienen en zal de Minister op korte termijn een wijziging brengen in het bedoelde Koninklijk Besluit?

De Voorzitter. — De Minister van Nationale Opvoeding heeft het woord.

De heer Calewaert (Minister van Nationale Opvoeding) *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's, in antwoord op de vraag van de heer De Bondt kan ik u mededelen dat het Koninklijk Besluit van 4 december 1972 bepaalt dat het voordeel van de Wet van 19 juli 1971 betreffende de toekenning van studietoelagen en -leningen uitgebreid wordt tot de leerlingen en studenten die de Belgische nationaliteit niet bezitten maar in België verblijven en er onderwijs volgen wanneer zij, hetzij voor het school- of academiejaar 1971-1972 een studiebeurs genoten, hetzij op de datum gesteld voor het indienen van de aanvragen als politieke vluchteling erkend zijn en ten minste één jaar in België verblijven; hetzij op de datum gesteld voor het indienen van de aanvragen met hun gezin in België verblijven en er sedert ten minste 5 jaar onderwijs volgen, voor zover de Belgische onderdaan in het land van herkomst van de candidaat hetzelfde voordeel kunnen genieten. Deze reciprociteitsvoorwaarde wordt niet geëist van onderdanen van ontwikkelingslanden.

Mijnheer De Bondt, de motieven van deze wetgeving zijn de volgende. Wat de vluchtelingen betreft is alles duidelijk; per definitie kunnen zij geen beroep doen op een eventuele tussenkomst of een rechtstreekse financiële hulp van het land van herkomst. Voor de gewone vreemdelingen is de toestand zó dat zij doorgaans met hun gezin in België verblijven en derhalve gesteund worden. Het is bovendien niet uitgesloten dat zij vanwege het land van herkomst financieel worden geholpen.

Indien dat zó is, dan bestaat er een zeer grote kans voor cumulatie van sociale voordelen.

Indien de reciprociteitsmaatregel veralgemeend zou worden — en dat zou natuurlijk de beste oplossing zijn — dan zou het probleem eenvoudig verdwijnen. De resolutie in die zin van het Europese Parlement heeft buiten onze grenzen nooit het stadium van de vrome wens overschreden.

De Europese Commissie stelt thans een algemene regeling voor. Meerdere vragen dringen zich echter op: ten eerste, moeten wij alle vreemdelingen, zonder reciprociteit, studietoelagen verlenen op een ogenblik dat sommige Belgische leerlingen van het secundair onderwijs in het raam van het vierjarenplan nog geen studietoelagen kunnen verkrijgen wegens budgettaire beperkingen; ten tweede, moet België blijven instaan voor de tekortkomingen van

bepaalde landen tegenover de eigen onderdanen; ten derde, indien de gastarbeiders die sedert jaren in België verblijven genaturaliseerd zouden worden dan waren natuurlijk alle problemen opgelost. Is het echter niet zo dat de naturalisatie niet gevraagd wordt om bijvoorbeeld aan de legerdienst te ontsnappen?

Ik kan U evenwel mededelen en buiten deze hypothesen zeggen dat het probleem van de toekenning van studietoelagen aan de kinderen van gastarbeiders op dit ogenblik volledig onze aandacht geniet.

Inzake de reciprociteit zijn op dit ogenblik onderhandelingen gaande met de Italiaanse, de Nederlandse, de Spaanse, de Engelse en de Franse autoriteiten en een regeling voor de onderdanen van de landen buiten de Europese gemeenschap die niet tot de ontwikkelingslanden worden gerekend, wordt thans van naderbij bestudeerd.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

MEDEDELING VAN DE REGERING OVER HET WETENSCHAPSBELEID EN DE VORMING VAN NAVORSERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Vanhaegendoren) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers

— Voortzetting van de bespreking

De Voorzitter. — Dames en Heren, nu gaan wij over tot de voortzetting van de bespreking van de mededeling van de Regering over het wetenschapsbeleid en de vorming van navorsers en van het voorstel van resolutie van de heer Vanhaegendoren strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers. De heer Monard heeft het woord.

De heer Monard *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers, Mevrouw de Staatssecretaris, Dames en Heren, in de vorige vergadering werden vooral opmerkingen gemaakt in verband met de structuur van het wetenschapsbeleid. Thans zou ik graag iets meer ingaan op enkele inhoudelijke vragen.

Mijnheer de Minister, een eerste bemerking is het feit dat wij het gevoel hebben weinig zicht te hebben op het rendement, de output en meer nog op de sociale betekenis van het gepresteerde onderzoek dat in België toch vele miljarden opsloopt. Dit geldt vooreerst voor het onderzoek binnen de universiteiten, maar dit geldt mijns inziens nog meer voor het onderzoek dat op rijkskosten in verschillende bedrijven van dit land gebeurt.

Me dunkt dat het, na zovele jaren tijdens welke toch veel miljarden voor onderzoek naar bepaalde bedrijven zijn gebracht geworden, mogelijk moet zijn een rendementsstudie te doen over deze miljarden. Wat heeft het onderzoek dat binnen deze bedrijven is gebeurd opgeleverd voor de industrie zelf en voor de gemeenschap in haar geheel? Me dunkt dat er dringend nood is aan een ernstige evaluatie van de onderzoekresultaten. Een tweede bemerking; voor het overgrote deel van de kredieten, en het gaat dan toch wel over ongeveer twintig miljard, beslissen alleen de betrokken onderzoekers over het object en de doelstellingen van hun research. Er is dan ook vaak weinig coördinatie tussen de onderzoekers en de onderzoekopdrachten. Vaak bestuderen dezelfde onderzoekers binnen dezelfde universiteit hetzelfde of een gelijkaardig probleem zonder dat zij het van mekaar weten. De cliënten van het onderzoek, bijvoorbeeld de maatschappelijke groepen, wier problemen worden bestudeerd, worden bij de probleemstelling meestal met betrokken, bijvoorbeeld worden marginale groepen in België, wier problemen worden bestudeerd, zelf niet geraadpleegd over de probleemformulering.

Nochtans meen ik dat de gemeenschap in haar geheel en ook de betrokken groepen mede moeten bepalen wat er met haar geld wordt onderzocht. Dit betekent niet, Mijnheer de Minister, dat ambtenaren aan professoren hun taak zouden voorschrijven. Wel is er naar mijn gevoel een overleg en samenspraak nodig tussen de gemeenschap, via haar vertegenwoordigers, en degenen die aan onderzoek doen. Er moet ook een algemeen programma zijn waarin de meeste van de onderzoekopdrachten kunnen kaderen.

Ik zal hier niet verder uitweiden, na de vorige discussies, over het al te kleine aandeel van de Nederlandstalige gemeenschap in de kredieten, zowel voor de universiteiten, de fondsen, het instituut voor wetenschappelijk onderzoek in nijverheid en landbouw, enz. Enkel deze bemerking daaromtrent: waarom de verdeling over de gemeenschappen niet duidelijker laten blijken in een begroting geventileerd per taalgemeenschap en dit ten minste voor de vier eerste massa's, maar in zekere mate misschien ook voor massa vijf.

De financiering van de werking van de universiteiten steunt sinds de Wet van 27 juni 1971 ongetwijfeld op objectieve criteria. Voor de financiering van de universitaire investeringen nochtans werden reeds vele jaren geleden objectieve criteria in het vooruitzicht gesteld.

Voor drie jaren vroeg men aan de Kamer, voor de allerlaatste keer de toekenning van forfaitaire sommen te willen slikken. Ik weet, Mijnheer de Voorzitter, dat dit hier niet de ideale gelegenheid is om dit probleem te bespreken, maar het zal wellicht mijn laatste kans zijn, daar zoals alle grote miljardenontwerpen in verband met het universitair onderwijs, ook dit ontwerp wellicht daags voor het reces

ongewijzigd door het Parlement zal geloodst worden.

Welnu het ontwerp op de universitaire investeringen is, en het is misschien paradoxaal, enerzijds hoogdringend en anderzijds een niet volledig verantwoord ontwerp. Het is enerzijds hoogdringend, Mijnheer de Minister, omdat zonder goedkeuring van dit ontwerp voor het reces verschillende instellingen hun bouwprogramma's moeten staken. Er moet namelijk een regeling komen van de universitaire investeringen, men wacht erop en in de bevoegde Commissie heeft de Minister van Nationale Opvoeding verklaard dat er een vertraging is in de behandeling van deze Wet, die haar oorzaak vindt bij de Minister van Wetenschapsbeleid. Ik mag misschien vragen of wij toch nog een oplossing daarvoor mogen verwachten. Het is dus niet alleen hoogdringend, maar het ontwerp is ook, in de vorm waarin het ons door de pers reeds werd medegedeeld, met verantwoord. Niet verantwoord, omdat eens te meer zonder één objectief criterium, zonder één objectieve maatstaf, er vele miljarden naar de universitaire instellingen worden gebracht op basis van een zeer forfaitaire verdeling waarbij de invloed die de instellingen kunnen aanwenden waarschijnlijk een belangrijke maatstaf is. Er is trouwens een dubbel onevenwicht, ten nadele van de Vlaamse instellingen maar ook, en misschien sterker, een onevenwicht, dunkt mij, ten nadele van de kleinere instellingen.

Het zou mijns inziens meer verantwoord zijn minder geld te besteden aan steeds nieuwe, en vaak onderbezette universitaire gebouwen, maar wat meer aan de omkadering, aan de begeleiding van de studenten aan de universiteiten. Wellicht ligt de oorzaak van de huidige toestand hiervan in het feit dat het ene op de gewone en het andere op de buitengewone begroting voorkomt. Vooral in humane wetenschappen ligt de omkadering van één personeelslid per veertien studenten bijzonder ongunstig. In de landbouwfaculteiten, Mijnheer de Minister, ligt deze in de wet op één personeelslid per vier studenten. In de realiteit wordt één op zes toegepast. Misschien terecht, maar toch mogen wij wellicht vragen dat men hier, ofwel de realiteit aanpast aan de Wet, ofwel voorstelt de Wet aan te passen aan de realiteit. Wij hadden het daar juist over de landbouwfaculteiten, welnu deze vormen een interessante, maar niet unieke illustratie van de nood aan coördinatie en samenwerking op het vlak van het onderzoek. Ik geloof dat coördinatie en zelfs rationalisering op het vlak van het hoger onderwijs en zeker op het vlak van het onderzoek niet tot de verantwoordelijkheid behoren in de eerste plaats van de instellingen zelf, maar dat deze met onzachte financiële argumenten moet aangemoedigd worden door de overheid, want anders zal ze er nooit komen. Deze coördinatie, samenwerking en ook rationalisering zullen allereerst tot stand moeten komen tussen instellingen van dezelfde taalgemeenschap. Het kan

nog verantwoord zijn dat dezelfde specialismen, bijvoorbeeld in de landbouw, tweemaal worden georganiseerd in België, eenmaal in de nederlandstalige gemeenschap en eenmaal in de franstalige, maar wat nu op dat vlak gebeurde is niet verantwoord, dunkt mij. En daarom moeten wij eerst gaan naar een rationalisering per taalgebied. Als wij niet enige rationalisering per taalgebied kunnen bereiken, zal er zeker geen rationalisering gebeuren voor heel het land.

De rationalisering enerzijds tussen de Nederlandstalige universiteiten en anderzijds tussen de Fransstalige universiteiten is een noodzakelijke eerste stap. Daarvoor, Mijnheer de Minister, daarvoor, en niet om andere communautaire of andere redenen, pleit ik voor de oprichting van een Vlaamse Interuniversitaire Raad en een Fransstalige tegenhanger, omdat alleen daarbinnen, dit overleg en deze rationalisering kunnen plaatshebben. En omdat dit een noodzakelijke stap is op weg naar een rationalisering binnen heel de sector van het hoger onderwijs.

Meteen is deze rationalisering per taalgemeenschap een argument voor de splitsing van de fondsen zoals ze reeds door Collega De Bondt werd voorgesteld in een vorige vergadering.

Ten slotte, Mijnheer de Minister, wil ik pleiten voor een duidelijk onderscheid tussen de onderzoeks- en onderwijsopdracht van de universiteiten. De heer Bascour heeft dit reeds gedaan in de vorige vergadering. Maar het uitgangspunt van de heer Bascour, dat research het arme broertje blijft binnen de universiteit, kan ik hoegenaamd niet delen. Vooreerst ben ik ervan overtuigd dat het niet juist is dat slechts een vierde van de universitaire kredieten naar onderzoek gaat. Ik weet op basis van welke vragen aan onderzoekers dit een vierde steunt. En persoonlijk, uit ervaring en door rondom mij te kijken meen ik te mogen zeggen dat het personeel van de universiteiten heel wat meer tijd dan een vierde en dat de universiteiten ook meer dan een vierde van hun geld besteden aan het onderzoek.

Dit is niet noodzakelijk verkeerd, maar wat ik me toch afvraag is of het goed is dat de universiteiten het vele geld dat zij krijgen op basis van de studentenaantallen in de kandidaatsjaren, overhevelen naar de tweede en de derde cyclus en het daar hoofdzakelijk aan onderzoek besteden.

Het is duidelijk dat in alle universiteiten een hele brok geld als het ware verdiend wordt op basis van de kandidaatsstudenten, maar uitgegeven wordt in de licenties en de doctoraten. Bijvoorbeeld in de humane wetenschappen is de omkadering één per veertien. Welnu, ik meen dat aan de meeste universiteiten er in feite één personeelslid is voor twintig tot vijftig studenten in de kandidaatsjaren, maar in de licenties, één per acht à tien studenten. Dat betekent dat voor een stuk de tweede en de derde cyclus worden betaald met gelden bestemd voor de eerste cyclus en dat de wetenschappelijke omkadering voor een groot stuk betaald wordt met

geld dat bedoeld is voor een pedagogische omkadering.

En dit leidt, Mijnheer de Minister tot de vaak primitieve didactiek die wij kennen op onze universiteiten, tot een examensysteem dat ook weer eens in deze periode en in deze dagen, voor duizenden kandidaatsstudenten en voor de examinatoren onmenselijk is en voor de studenten vaak onrechtvaardig. Niet omdat mensen in gebreke blijven maar omdat het systeem fout is. Ik heb persoonlijk vanuit de ervaring van de studiebegeleiding aan de universiteiten ondervonden wat het betekent, en ik kan U verzekeren, dat ieder jaar talloze studenten als slachtoffer vallen van een systeem dat wij niet langer mogen in standhouden en dat wij samen met de universiteiten mede in standhouden. Ik meen dat wij het onderwijs, de onderwijstaak van de universiteiten in zekere mate opofferen aan de onderzoeksopdracht, hoe belangrijk deze ook zij.

Ik geloof dat het standpunt dat hier vorige keer is verdedigd een beetje in de lijn ligt van de mening van een aantal onderzoekers aan de universiteiten die van oordeel zijn dat de universiteit een **pracht**-instelling zou zijn als er die studenten maar niet waren. Maar „helaas” worden de subsidies op basis van deze studenten berekend.

Ik pleit dus voor een duidelijk onderscheid, geen scheiding, tussen de onderzoeks- en de **onderwijs**-opdracht van onze instellingen voor hoger onderwijs. Dit betekent onder meer naast vele andere dingen, dat een deel van het personeel zich hoofdzakelijk of uitsluitend zal moeten toeleggen op het **eigenlijke** innoverende grensverleggende onderzoek. De andere groep binnen het personeel zal de nadruk moeten leggen op de onderwijsopdracht en zal in functie van deze onderwijsopdracht eerder aan een soort synthese-research moeten doen. Ik pleit dus niet voor het losmaken van het onderwijs en research, beide bevruchten mekaar, hoger onderwijs moet gestoeld zijn op onderzoek, maar een duidelijk onderscheid zou de dubbele opdracht van de universiteit, zowel het onderwijs als het onderzoek, ten goede komen.

Misschien komt er in dat kader in België ook wat meer ruimte vrij voor toegepast **onderwijs**onderzoek, dit is ook een brug tussen onderwijs en onderzoek en een bewuste doorstroming van dit toegepast onderwijsonderzoek naar het verstrekte onderwijs. Ik heb de stille hoop dat de regering en het departement van nationale opvoeding en de Minister voor wetenschapsbeleid met deze enkele bedenkingen dan toch misschien heel even zouden kunnen rekening houden. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

De Voorzitter. — De heer Van Bogaert heeft het woord.

De heer Van Bogaert (op het spreekgestoelte). — Ik zal de aandacht van de Cultuurraad slechts enkele minuten in beslag nemen. Maar ik wou toch enkele

bedenkingen formuleren over de uiteenzetting die de Minister enkele weken geleden hier in deze Vergadering heeft gehouden. Ik moet U zeggen dat ik het in grote lijnen helemaal eens ben met zijn betoog, dat ik helemaal akkoord ga met de conclusies die daarin vervat zijn. Er zijn hier en daar slechts enkele détails die ik dan zou willen toelichten en ik doe dit met des te meer genoegen omdat de Minister van Nationale opvoeding hier ook aanwezig is.

Inderdaad Mijnheer de Minister U heeft bij de aanvang van uw betoog onmiddellijk de nadruk erop gelegd dat in België het wetenschappelijk onderzoek nog altijd voor het grootste deel gebeurt in de universiteiten en dat is juist.

Ik geloof dat ik niet overdrijf, U heeft het cijfer niet gezegd, het is een persoonlijke raming maar ik geloof dat ik niet overdrijf als ik zeg dat tachtig procent van de wetenschappelijke vorsing in de universiteiten gebeurt. De nijverheid bij ons doet zeer weinig aan vorsing en dat is niet alleen in België het geval maar dit is typisch voor heel West-Europa. Het is minder typisch in de Verenigde Staten. Een feit is zeker, **zèlfs** als de nijverheid grote wetenschappelijke projecten moet laten onderzoeken, dan doet zij een beroep op de universiteiten. Dit wil dus zeggen dat de universiteit, ondanks alle kritiek die wij normaal ook formuleren, in werkelijkheid nog altijd voor het grootste gedeelte de draagster is van de vorsing. De wetenschappelijke vorsing is geloof ik, in de moderne wereld zoals de onze van uitzonderlijk groot belang. En dit is soms wel iets dat over het hoofd wordt gezien.

Het tweede punt in uw vertoog Mijnheer de Minister waarmee ik het persoonlijk helemaal eens ben is de hulde die U heeft gebracht aan de vroegere **minist**ers van wetenschapsbeleid en hoofdzakelijk aan **Mijn**heer Lefèvre. Ik wens mij bij die hulde aan te sluiten. Inderdaad er is een gehele nieuwe coördinatie nodig geweest wanneer dit departement eigenlijk zijn ontwikkeling moest nemen en daarbij wens ik mij aan te sluiten bij de hulde die U aan Mijnheer Lefèvre heeft gebracht. Inderdaad op het ogenblik hebben wij nu elf miljard dat naar de vorsing gaat. Maar zoals U ook heeft onderstreept is dit op zichzelf eigenlijk nog niet alles. Inderdaad de grote moeilijkheid in het nationaal aanwenden van deze bedragen en kredieten, is dat U onvermijdelijk deze kredieten ergens heen moet sturen in onderzoekscentra of universitaire laboratoria of seminaries, waar U het verder verloop en gebruik van deze kredieten onmogelijk nog kunt bijhouden of prognostikeren.

U kunt het niet meer voorspellen, heel eenvoudig omdat de mensen zèlf die in de vorsing zitten het ook niet kunnen. Omdat niemand van ons weet wanneer een vorsing beëindigd is, niemand van ons weet waar precies een vorsing op uitloopt, omdat we op voorhand de resultaten van een vorsing niet kennen en ook niet kunnen kennen.

Maar ik vind het toch al een heel belangrijke in-

spanning dat dergelijke bedragen naar vorsing zijn gegaan.

Wat echter een probleem is — en dat heeft U zeer duidelijk onderstreept, maar ik vrees dat dit probleem niet een onmiddellijke oplossing kan krijgen en misschien in de komende jaren ook niet zal hebben —, is het kaderprobleem van de wetenschappelijke vorsers. Inderdaad zij zijn verbonden aan een universiteit maar niet in het vaste universiteitspersoneel, zij zijn aangeworven om navorsingsprogramma's uit te voeren. Zij hebben in dit opzicht eigenlijk geen waarborgen voor een eigen toekomst.

Want als het navorsingsprogramma uitgewerkt is, dan weet niemand wat er met die vorsers verder gebeurt. Het kan gebeuren dat er een nieuw programma komt en dan blijven zij in dienst; zij kunnen tien tot vijftien jaar in dienst blijven, maar na een bepaalde periode lopen zij het risico dat zij geen kredieten meer krijgen en dat zij niet weten waarheen. Dan hangt het meestal praktisch van een diensthoofd af of hij ze ergens kan onderbrengen in een kader van tewerkstelling of hij zich voor hen kan inspannen en de kans krijgt om ze ergens tewerk te stellen.

Dit is een zeer groot probleem.

Het is niet uw probleem van uw persoonlijk beleid Mijnheer de Minister, het is een probleem dat sedert jaren in België bestaat. Het is het probleem van het wetenschappelijk navorsingspersoneel dat nog altijd niet opgelost is, waarvoor ik in de toekomst en in de nabije toekomst geen oplossing zie, omdat ik gewoon niet zie waar ik ze ergens kan onderbrengen. Die mensen worden gewoon aangeworven van laboratorium tot laboratorium, meestal door het diensthoofd, die zèlf hun betalingen regelt en men kan hem dit niet verwijten want hij heeft ze nodig om zijn vorsingsprogramma's uit te werken. Dat belet niet dat zij er jaren kunnen werken zonder verzekering voor een blijvende tewerkstelling. Dit probleem is een kapitaal probleem, het is niet alleen een probleem voor uw Departement, want daarbij zijn inderdaad ook andere departementen betrokken.

Men maakt in België nog altijd het onderscheid tussen vorsing op zuivere wetenschappen en vorsing op toegepaste wetenschappen. Ik moet U eerlijk zeggen het is een fictief onderscheid want waar begint een wetenschap fundamenteel onderzoek te zijn en waar is het toegepast onderzoek.

De twee velden vloeien onafwendbaar in mekaar over en dit kan men ook niet vermijden. Daar is iets dat naar mijn mening zou moeten weggewerkt worden. Er zijn vorsers die voor het eerste jaar werken maar die evengoed fundamenteel onderzoek doen als toegepaste wetenschappen onderzoek.

Dat is een beetje iets dat men fictief langs economische zijden in de wereld heeft gegooid om toch ergens een indeling te kunnen maken, maar die toch niet helemaal verantwoord is. Dit is dan het tweede punt, naar mijn oordeel, van de vraagstukken die zich voor Uw departement zullen stellen.

En dan het laatste punt uit Uw uiteenzetting — en hierin geef ik U ook gelijk — is dat wij in België niet teveel aan versnippering mogen doen. Dat is juist. Maar ook hier is het weer heel moeilijk. U kunt ergens in een klein centrum of een kleine universiteit, een kleine universitaire dienst, een uitstekende ploeg hebben die op een bepaald spoor zit en prachtig aan vorsing doen. U kunt een schitterend centrum in Brussel hebben waar U tonnen papier krijgt maar waar effectief niet veel uit komt.

Ook hier is het weer zeer moeilijk te coördineren. Men kan moeilijk bij voorbaat zeggen : dat zal nu het centrum zijn voor dit onderzoek en dat het centrum voor een ander onderzoek. Het hangt af in de eerste plaats van de mensen die er zijn en van datgene waarmee op een bepaald ogenblik een van de gespecialiseerde navorsers inderdaad op de goede weg is. Dat U een coördinatie voorziet, dat ben ik met U eens maar ik zou toch willen onderstrepen, trek niet te hard door, want ik begrijp dat men moet coördineren voor budgettaire redenen, dat is bijna een evidentie maar wees toch ook voorzichtig. Ik geloof dat het persoonlijk rendement van een vorsingsdienst nog altijd bij uitstek het hoofdcriterium blijft. Men kan niet planmatig bij voorbaat zeggen nu zal die dienst, nu dat centrum die vorsing doen. Dat kan men natuurlijk altijd voorzien maar of het dan effectief zal zijn, is dan nog een open vraag, zodat ik daarin pleit voor een zekere soepelheid.

En dan een laatste idee -ik hoop dat ik hiermee niet de banbliksem van mijn Collega naar mijn hoofd krijg — laten wij niet denken en niet de illusie hebben dat wetenschappelijk onderzoek een **gewestprobleem** is. Dat is het niet! Wetenschappelijk onderzoek vraagt de medewerking van specialisten in een bepaald vlak. Dat vraagt de samenwerking van mensen die op dezelfde problemen zitten en dat houdt niet op aan een taalgrens, dat houdt zelfs niet op aan een nationale grens. Wetenschap is gelukkig al zo ver dat ze over de grenzen heen is en als ik uw uiteenzetting mag onderschrijven en beklemtonen wat U zelf hebt gezegd, internationale samenwerking en samenwerking over de gewestgrenzen heen is een essentiële factor om een goede navorsing in de toekomst te verzekeren ook hier bij ons.

Het zijn enkele punten die ik in de algemene bespreking heb willen onderstrepen. Ik heb niet langer de aandacht van de Cultuurraad willen vragen, alleen deze vijf punten uit uw uiteenzetting heb ik gereserveerd, alleen heb ik dit onderstreept hier en daar met de persoonlijke overwegingen die ik heb gemeend te moeten maken in mijn naam en in naam van enkele van mijn vrienden. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Hulpiau) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers — Indiening.

De Voorzitter. — Dames en Heren, er is een voorstel van resolutie ingediend betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake vorming van navorsers ondertekend door de heren Hulpiau, Van Bogaert en De Croo. De tekst krijgt U onmiddellijk medegegeerd op uw bank.

De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

MEDEDELING VAN DE REGERING OVER HET WETENSCHAPSBELEID EN DE VORMING VAN NAVORSERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Vanhaegendoren) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers

— Voortzetting en sluiting van de bespreking.

De heer Vanhaegendoren (op het spreekgestoelte.) — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, doordat wij slechts achteraf de beleidsnota van de heer Minister ontvangen hebben, was het niet mogelijk op de auditieve kennisname ervan alle punten aan te raken en ik wens van deze gelegenheid gebruik te maken om er even op terug te komen. Ik verheug er mij bijzonder over dat de geachte heer Monard en ik hoop dat hij dit in naam van heel zijn fractie gedaan heeft, mij voor het grootste gedeelte van de punten die ik hier onderstreept heb, is bijgevallen. Hij heeft het over de kwestie van de output van de onderzoeksprojecten gehad, hij heeft het over de accurate verdeling over de gemeenschappen gehad, hij heeft de objectieve maatstaven tot verdeling van de universitaire kredieten verdedigd. Ik meen dat de huidige maatstaven niet objectief zijn en dat het de maatstaven van demografische aard zijn die moeten gelden. Hij heeft de investeringen in gebouwen en de investeringen in mensen met mekaar vergeleken, hij heeft de kwestie gesteld van de coördinatie van het wetenschapsbeleid.

Ik wil onderstrepen, wat de heer Monard zelf onderstreept heeft, namelijk dat bij de aanvang de rationalisering per taalgebied moet gebeuren. In dit verband ga ik echter akkoord met de geachte Collega Van Bogaert dat de rationalisering volstrekt niet ophoudt, noch bij taalgrenzen, noch bij landsgrenzen. De eerste coördinatie zou kunnen en moeten gebeuren per taalgebied, waarbij ik dan hoop dat de geachte Minister het standpunt van de Regering zal mededelen, wat de mogelijkheid van een Vlaamse Interuniversitaire Raad betreft.

De aanmoediging van onderzoekers is een aangelegenheid waarin wij hopen dat de heer Minister zo dadelijk duidelijk in zal zijn. Ik zou graag precies vernemen wat men ermee bedoelt, namelijk of deze Raad alleen maar zal mogen akteren datgene wat in feite gerealiseerd is, ofwel of deze Raad als gevolg

van de culturele autonomie een zekere armslag zal hebben.

Ik zou heel graag het antwoord van de Regering, het standpunt van de Regering vernemen, wat het onevenwicht tussen de beide taalgemeenschappen betreft, vooral dan in de geassocieerde fondsen. Ik zou zeer graag vernemen of de Regering desaan gaande een plan heeft, ja dan neen, te vergelijken met het plan dat de heer Lefèvre heeft verwezenlijkt, dat ons niet volledig voldoet maar waarvan de merites ongetwijfeld groot zijn.

Ik zou zeer graag vernemen, zeer uitdrukkelijk, wat het I.W.O.N.L. betreft, of de Regering daar ja dan neen een inhaalplan op het touw zal zetten vergelijkbaar met het plan-Lefèvre.

Ik zou zeer graag vernemen van de Minister of het inderdaad ten aanzien van de speciale toestanden op het gebied van de sociale verhoudingen die veel meer dan exact wetenschappelijke aangelegenheden, van land tot land, van taalgebied tot taalgebied, kunnen verschillen en waar eigen speurwerk kan noodzakelijk zijn of men daar een zekere discriminatie of een zekere achterstelling van de menswetenschappen zal handhaven.

Tot slot zou ik van de Minister willen vernemen — en dit zou dan misschien kunnen klinken als een soort van dringende mondelinge vraag — het standpunt van de Regering ten aanzien van het kerncentrum te Mol, waar de kranten van deze morgen opnieuw stakingsbewegingen aankondigen, omdat wij weten, en wij weten ook van welke zijde het uitgaat, er inderdaad gevaren in de lucht zijn tot een aftakeling van dit centrum.

Mocht de Regering desaan gaande geen uitdrukkelijke verklaring kunnen afleggen, dan vrees ik dat deze ongelukkige stakingsbewegingen een sneeuwbal effect zullen hebben. (*Applaus bij de Volksunie*)

De Voorzitter. — De Minister van Wetenschapsbeleid heeft het woord.

De heer Hanin (Minister van Wetenschapsbeleid) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, naar aanleiding van mijn uiteenzetting in de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap over het wetenschapsbeleid werden er een aantal vragen gesteld, in het bijzonder door de heren Bascour, De Bondt en Vanhaegendoren.

Ik veroorloof mij globaal te antwoorden op de vragen gesteld door de achtbare leden.

Verschillende sprekers hebben bevestigd dat de culturele autonomie het wetenschapsbeleid in zijn totaliteit zou moeten omvatten.

Indien men zich plaatst op grondwettelijk en wettelijk vlak, moet gezegd worden dat het probleem zich alleen stelt voor bepaalde bevoegdheden bepaald in artikel 2 van de wet van 21 juli 1971, te weten :

1° bescherming en luister van de taal; het betreft de

subsidies aan de academiën;

2° aanmoediging van de vorming van navorsers; het betreft de doctoraatsbeurzen van het N.F.W.O. en het I.W.O.N.L.;

3° cultureel patrimonium, musea en andere wetenschappelijk-culturele instellingen;

4° bibliotheken, discotheken en soortgelijke diensten ;

5° permanente opvoeding en culturele animatie.

Onder deze verschillende onderwerpen maakt alleen de aanmoediging van de vorming van navorsers — met uitzondering van de doctoraatsbeurzen van het I.W.O.N.L. — deel uit van de begroting van wetenschapsbeleid. Tot op heden bevat deze begroting geen enkel krediet met betrekking tot de permanente opvoeding.

Wat de aanmoediging van de vorming van navorsers betreft, gaat het om kredieten die doctoraatsbeurzen en mandaten van aspirant toekennen.

Zoals ik reeds vroeger heb verklaard, zullen deze kredieten voortaan voorkomen in de culturele dotaties.

Laten wij nu de aangenomen procedure door de huidige Regering even benaderen.

In de schoot van de Regering hebben de Minister van Vlaamse Aangelegenheden, de Minister van Brusselse Aangelegenheden en de Minister van Waalse Aangelegenheden tot taak een samenwerking te organiseren tussen de leden van de Regering met regionale bevoegdheid. Zij dienen eveneens de onmisbare samenwerking te organiseren tussen hun Collega's welke een verantwoordelijkheid hebben in hetzelfde gewest, betreffende materies welke inmiddels nog ten tijdelijke en voorlopige titel behoren tot de centrale bevoegdheid, in afwachting van hun verdere regionalisatie.

De Minister van Wetenschapsbeleid zal dus in verband met dit onderwerp gecontacteerd worden door zijn Collega's, de Ministers Chabert, Cudell en Grafé, aan wie het initiatief van de interministeriële samenwerking toebehoort.

De huidige begrotingen werden door de vorige Regering voorbereid. De structuur van het budget van Wetenschapsbeleid in 1974 zal aangepast worden op basis van de interpretatie welke de Regering zal geven aan artikel 2 van de Wet van 21 juli 1971 en aan de maatregelen welke het Parlement eventueel zal aannemen in 1973 betreffende de toepassing van artikel 107 quater.

Zoals ik de eer had uiteen te zetten voor deze Cultuurraad, zal de juridische benadering van de cultuurautonomie en van de regionalisatie moeten aangevuld worden door een functionele benadering. Dit betekent dat niet langer moet gewacht worden op teksten om van nu af aan de toekomst voor te bereiden voor deze onderwerpen, welke tijdelijk en voorlopig behandeld worden op het vlak van de centrale macht.

Persoonlijk sta ik open voor een positieve en dyna-

mische benadering van het probleem. Niets verhindert ons om van nu af aan deze onderwerpen te onderzoeken welke geheel of gedeeltelijk kunnen geregionaliseerd worden. Dit werk is aan de gang in mijn diensten; het zal uitgevoerd worden zonder schroom. Terzelfdertijd zullen wij er over waken om op concrete wijze de samenhang te bepalen die zal nodig blijken, op het gebied van het wetenschapsbeleid, tussen het cultuurbeleid en het regionaal beleid.

Alhoewel de culturele en regionale eenheden, erkend door de Grondwet, elkaar niet overlappen, moet men ervan uitgaan dat een aanzienlijke cohesie dient te bestaan tussen de actie die, op het gebied van het wetenschapsbeleid, zal leiden tot de ont-plooiing van de cultuurgemeenschappen en tot de gewestelijke ontwikkeling. Ik wijs in dit verband op de binding tussen het hoger onderwijs en de regionale economie.

Ik wil ook wijzen op de technologische dispariteit welke tussen de gewesten bestaat. In de toekomst zullen wij verplicht zijn innovatie-haarden te doen ontstaan, complementair en oordeelkundig verdeeld over het geheel van het land, de gewesten en de subgewesten.

Zoals ik heb aangeduid, biedt de huidige structuur van de Regering nieuwe mogelijkheden om over te gaan tot de noodzakelijke samenwerking met mijn Collega's welke regionale bevoegdheden bezitten.

Alle voorstellen die ertoe strekken door het wetenschappelijk potentieel regionale culturele taken te doen valoriseren of er nieuwe in het leven te roepen, zullen, wat mij betreft, het voorwerp uitmaken van een onderzoek, in hetwelk ik zal trachten het beste van onze ondervinding te leggen.

In dezelfde context plaats ik de oprichting van de Vlaamse interuniversitaire Raad, niettegenstaande de bepaling van het wettelijk statuut van deze Raad op de eerste plaats onder de bevoegdheid van de Minister van Nationale Opvoeding valt.

Ik kan U mededelen dat er zich, op mijn niveau, geen enkel aanvaarding-probleem stelt betreffende de contacten die regelmatig tussen de Rectoren van de Vlaamse universiteiten georganiseerd worden. Zoals U weet is, wat de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid betreft die onder mijn voogdij staat, de mogelijkheid voorzien om in Culturele Kamers te zetelen.

De verscheidene sprekers hebben de aandacht gevestigd op de communautaire en regionale verdeling van de kredieten van het wetenschapsbeleid.

Zoals ik reeds de eer had voor uw Cultuurraad uiteen te zetten, heeft mijn voorganger, op basis van een objectieve verdeling, de toekenning geregeld van de kredieten van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek en de geassocieerde fondsen, tussen de twee cultuurgemeenschappen.

Wat het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek betreft, zullen de kredieten voortaan verdeeld worden tussen de cultuurgemeenschappen,

in verhouding tot het aantal universitaire diploma's van de tweede cyclus van elke gemeenschap. Dit voorstel is thans 50/50. Het zal de evolutie van het aantal gediplomeerden in de komende jaren volgen. Voor de geassocieerde fondsen is het aangenomen criterium de verhouding tussen werkingskredieten van de Nederlandstalige en Franstalige universiteiten. Het gaat hier wel om de begrotingen van de zes universiteiten en om deze van de geassimileerde instellingen. Deze globale verhouding binnen de geassocieerde fondsen is op dit ogenblik 46,3 voor de Nederlandstaligen en 53,7 voor de Franstaligen. Het is belangrijk de aandacht te vestigen op twee aspecten van deze verdelingsnormen.

1. Het gaat over een criterium dat slaat op het geheel van de kredieten van de drie geassocieerde fondsen samen, wat geen verschillen uitsluit binnen elk fonds afzonderlijk genomen. Deze globale benadering beantwoordt ten andere aan onze politieke wil de drie geassocieerde fondsen te hergroeperen in één fonds.
2. Voor dit criterium wordt ook een evolutie niet uitgesloten. Feitelijk gaat het om een verdeelsleutel welke elk jaar moet aangepast worden aan de aangenomen criteria.

Voor wat het I.W.O.N.L. aangaat, wil ik niet ontkennen dat een onevenwichtige toestand bestaat in de verdeling van de doctoraatsbeurzen tussen de twee cultuurgemeenschappen.

Ik begrijp zeer goed dat dit onevenwicht uw aandacht gaande houdt. Nochtans zal U mij moeten toelaten, mij niet dieper op dit domein te engageren dan dat ik gedaan heb in mijn initiale tussenkomst, omdat het hier gaat over kredieten waarvan de directe verantwoordelijkheid ligt bij mijn Collega's van Economische Zaken en van Landbouw.

Wat de verdeling tussen de twee cultuurgemeenschappen aangaat van de massa's 4 en 5 van de begroting voor Wetenschapsbeleid tussen de cultuurgemeenschappen die slaan op het regeringsinitiatief en de wetenschappelijke overheidsdiensten enerzijds en de internationale samenwerking anderzijds, kan ik U zeggen dat ik mij zal inspannen om zeer preciese gegevens te verstrekken in het kader van de voorbereiding van de begroting van Wetenschapsbeleid voor 1974.

Over de vragen die betrekking hebben op het statuut van de navorsers, zou ik het volgende willen zeggen. Zoals ik de eer had voor deze Raad uiteen te zetten, heb ik mij voorgenomen kortelings bij het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid voorstellen in te dienen betreffende het statuut van het universitair onderzoek waarvan het statuut van de navorsers een element is.

Deze voorstellen hebben tot doel de toepassing van de revalorisatie der barema's te regelen voor de navorsers, aangenomen binnen de onderzoeksprogramma's en gefinancierd door de drie geassocieerde fondsen en het I.W.O.N.L. Het betreft hier

de aanpassingskredieten in het kader van het dienstjaar 1972.

De kern van het probleem is dat deze voorstellen aanbelangen: de organisatie van het onderzoek aan de universiteiten, de modaliteiten voor het toekennen van doctoraatsbeurzen door het N.F.W.O. en het I.W.O.N.L., de structuur en het toezicht van de fondsen tot aanmoediging van het fundamenteel onderzoek.

Andere maatregelen streven naar het afwerken van een enig type-contract dat de verbintenis regelt van de navorsers geëngageerd in de programma's rechtstreeks gefinancierd door de Staat of door de verdeelingsfondsen, alsook de harmonisatie van het statuut van de vorsers aangenomen in het kader van de onderzoeksprogramma's en de assistenten van de universiteiten, voor wat de toegang tot het organiek kader van de universiteit zelf betreft.

Ik ben ervan overtuigd dat de wisselwerking van de verschillende voorstellen van die aard zijn om het probleem van het statuut van de navorsers op te lossen in een drievoudige zin :

een einde stellen aan de tegenstrijdigheid tussen onze financieringspolitiek van het onderzoek en onze utiliteitspolitiek van navorsers; toename van de mobiliteit van navorsers in de schoot van de universiteit, op het interuniversitair plan, alsook op het gebruik van navorsers in de overheidsdiensten en de industrie; professionele en sociale stabiliteit binnen het kader van een harmonisatie van de verschillende statuten, met gelijkvormige en nauwkeurige juridische en contractuele verplichtingen, die de betrekkingen tussen de universitaire instellingen en de aangenomen navorsers regelen.

Ik zou er willen aan toevoegen dat de finanhering van het universitair onderzoek niet het kind van de rekening is zoals sommigen blijven volhouden. Het is waar, en ik heb het onderstreept in mijn toespraak, dat de Wet van 27 juli 1971 het universitair onderwijs op het oog heeft en dat het hier niet gaat over een wetgeving strekkende tot regeling van al de problemen gebonden aan het universitair onderzoek. Ik heb ook onderstreept dat het universitair onderzoek een bevoorrechte plaats inneemt in het kader van de begroting van wetenschapsbeleid. Voor de goede orde wil ik hier citeren dat bij de rechtstreekse financiering van de instellingen van universitair onderwijs, waarvan ongeveer 25 % naar het onderzoek als zodanig gaat, de universiteiten van contracten van ministerieel en gouvernementeel initiatief kunnen genieten, dit binnen het kader van de nationale impulsieprogramma's.

Men moet hier ook aan toevoegen de verzekerde parallele financiering door de Fondsen tot aanmoediging van het fundamenteel en toegepast onderzoek, de geconcerteerde acties voor fundamenteel onderzoek, de private en half-private initiatieven zoals deze van het Kankerbestrijdingsfonds van de

Algemene Spaar- en Lijfrentekas, het Centre de recherches scientifiques et techniques de l'industrie des fabrications métallurgiques (Fabrimetal), de Stichtingen Industrie-Universiteit en Administratie-Universiteit, het Interuniversitair College voor Management, enz.

Het zou gevaarlijk zijn de financiering van het universitair onderzoek te willen regelen door een ad hoc structuur of door een wet over het universitair onderzoek welke het onderwijs en het universitair onderzoek zou kunnen scheiden, wat juist de kracht is van dit systeem, door velen benijd.

In dezelfde gedachtengang moet men, door de herstructurering van de fondsen ter aanmoediging van fundamenteel onderzoek, meer bijzonder van de geassocieerde fondsen, een betere verdeling onder de verscheidene takken verzekeren, vooral voor wat de sociale wetenschappen betreft en de relatieve achterstand van deze disciplines in vergelijking met de exacte wetenschappen. De bijdrage van de sociale wetenschappen is thans hoogst belangrijk in de ontwikkeling van onze in hoge mate geïndustrialiseerde maatschappij.

Aldus heb ik aan de Interministeriële Commissie voor Wetenschapsbeleid gevraagd het onderzoek van een nieuw nationaal programma te laten beginnen, gewijd aan de ontwikkeling van de sociale wetenschappen en in overeenstemming met de meest dringende nationale behoeften.

Dit impulsieprogramma zal als voornaamste objectieven hebben :

- het uitdiepen van onze kennis van de waarden, van de verlangens en van de sociale gedragingen van de Belgische maatschappij ;
- de toepassing van deze kennis in een zeker aantal gebieden die van kapitaal belang zijn voor het nemen van Regeringsbeslissingen inzake sociale wetenschappen ;
- de oprichting van hoog gekwalificeerde onderzoekscentra op het gebied van sociale wetenschappen.

Te dien einde worden daarvoor kredieten voorzien. Het geheel van het programma, dat gezien wordt voor de duur van drie jaar, brengt een budgettaire last mede van 150 miljoen, hetzij 50 miljoen per jaar. Ik ben zinnens dit programma nog dit dienstjaar te laten starten.

Wat het Studiecentrum voor de Kernenergie te Mol betreft, valt op te merken dat de **personeelsinkrimping** onder de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken valt. Deze inkrimping werd tot het minimum herleid, vermits op het potentieel van Mol een beroep zal worden gedaan in het kader van het ontwerp-Kalkar.

In het kader van het Research en Development programma inzake luchtverontreiniging, zal worden rekening gehouden met het in Mol bestaande potentieel, alsook met dit van andere wetenschappelijke

instellingen, zoals het Nationaal Instituut voor Industriële Extractieven.

U zal mij toestaan, Dames en Heren, in het Frans te antwoorden op de vragen die deze namiddag werden gesteld. **(De heer Minister gaat verder in het Frans)**

De heer Monard is tussenbeide gekomen omtrent de verschillende punten waarvan ik er enkele reeds behandeld heb in het antwoord dat ik daarnet gaf. Vooreerst heeft hij gezegd dat we weinig inlichtingen hebben over de rentabiliteit van het vorsingswerk in de industrie. Het is inderdaad moeilijk in de industrie de juiste draagwijdte te kennen en de gevolgen van het onderzoek, zowel voor het fundamenteel als het toegepast onderzoek. We hebben geen juist meetinstrument om die gevolgen te meten; één zaak is zeker, onze nijverheid zou in vergelijking met de nijverheid van andere geïndustrialiseerde landen, onderontwikkeld zijn indien wij, zowel voor het fundamenteel onderzoek als voor het toegepast onderzoek, de nodige inspanningen niet hadden gedaan.

Ik wens, samen met de heer Monard, dat wij ook op dit gebied over een meetinstrument beschikken dat ons de resultaten laat kennen van onze inspanningen.

Voor een groot gedeelte van de kredieten is de coördinatie onvoldoende.

Eén van mijn bekommernissen toen ik op het Ministerie van Wetenschapsbeleid kwam, was mij er rekenschap van te geven in welke mate het onderzoek binnen of buiten de universiteiten voldoende gecoördineerd is, ten einde te voorkomen enerzijds de onvermijdelijke overlapping en anderzijds versnippering door het feit dat het onderzoek niet op een wel bepaald doel gericht is en daardoor zijn doeltreffendheid verliest.

Op dit domein moet een inspanning gedaan worden. Ik wens te doen opmerken dat een gedeelte van het door mijn voorganger, de heer Lefèvre, gevoerde beleid, wat de Regeringsactie betreft, erop gericht is die coördinatie te bereiken. Ik kan de Vergadering mededelen dat ik vandaag, tijdens een **werkvergadering**, de personen ontmoet heb die verantwoordelijk zijn voor een Research, en **Developmentprogramma** inzake het leefmilieu, meer bepaald het water.

Zoals U weet zijn er sedert 1970 nationale programma's aan de gang die betrekking hebben op de verontreiniging van de Noordzee en de monding van de Schelde enerzijds en de binnenwateren, meer bepaald de Samber, anderzijds.

Op dit ogenblik hebben die werken, die reeds meer dan twee jaar duren, een punt bereikt waarop bepaalde besluiten ervan kunnen worden toegepast in de strijd tegen de verontreiniging, die we zullen voeren.

Hoewel ze nog niet voldoende zijn gevorderd om een volmaakt werkinstrument te vormen, zijn we toch gelukkig dat die opzoeken bijna drie jaar

geleden werden aangevangen, want ze stellen ons inlichtingen ter beschikking die de inzet van mensen doeltreffender zal 'maken. Dit vorsingswerk was slechts mogelijk door de samengebundelde krachten van 250 onderzoekers, komende van alle universiteiten van het land en die studies hebben gemaakt die onderling met elkaar verbonden zijn. Bijvoorbeeld : de verontreiniging van de Scheldemonding vertoont gelijkaardige trekken als de verontreiniging van de Samber, heel het onderzoek verliep zeer goed gecoördineerd.

Dit was, althans gedeeltelijk, een antwoord op de vraag van de heer Monard. U hebt gesproken van de achterstand die in Vlaanderen bestaat inzake het fundamenteel onderzoek en de beurzen. De andere sprekers hebben dit tijdens de vorige vergadering ook gedaan. Ik zal daarop duidelijk antwoorden, maar ik zeg niet dat mijn antwoord U nu reeds volledig zal bevredigen. U zult het echter met mij eens zijn dat men in dit land geen onderwerp kan aanraken waarin een achterstand is in de ene gemeenschap, zonder dat men een overeenstemmende achterstand kan vaststellen in de andere gemeenschap. Men heeft me cijfers gegeven betreffende de Waalse achterstand inzake het toegepast onderzoek. Ik geloof dat het goed is voor de Cultuurraad te zeggen dat uit gedane onderzoeken blijkt dat slechts 18 % van 's lands totale activiteit op het gebied van het toegepast onderzoek en experimentele ontwikkeling, in Wallonië plaats grijpt, waar nochtans 30 % van de bevolking woont. Weet U dat er op dit ogenblik een aanzienlijk aantal onderzoekers die in het Franstalig landsgedeelte gevormd werden, moeten tewerkgesteld worden in het Nederlandstalig landsgedeelte, omdat er in Wallonië geen voldoende werkmogelijkheden bestaan? Ik zeg dit niet omdat ik meen dat uw bekommernissen niet gegrond zijn. Ik zeg dit omdat ik meen dat het in een land onmogelijk is samen te leven indien de mensen zich niet van elkaars problemen rekenschap geven. Hetgeen ik hier zeg voor de Nederlandse Cultuurraad geldt ook voor de Franse Cultuurraad. Wij hebben beiden onze problemen en wij moeten trachten tot een beter evenwicht te komen in de verschillende sectoren van het nationaal leven tussen de twee gemeenschappen. Het is mijn bedoeling dit te bereiken. Maar dat gaat zo maar niet van de ene dag op de andere en wanneer mijn voorganger, de heer Lefèvre, een inhaalprogramma voor de Vlamingen invoerde, heeft de verwezenlijking ervan ook enkele jaren geduurd.

Wat de universitaire financiering betreft is men er nog in geslaagd objectieve criteria te bepalen.

Het vraagstuk is des te moeilijker omdat het buiten de zuivere wetenschap valt, maar zeer concrete gevolgen heeft op instellingen die wij kennen, waar de wetenschappelijke en politieke problemen nauw met elkaar verbonden zijn. Dat betekent niet dat we geen oplossing moeten vinden.

Ik betreur het dat we tijdens de voorbije **aanloop-**

periode van drie jaar er niet toe gekomen zijn objectieve criteria te bepalen waardoor de stemming van een nieuwe voorlopige wet had kunnen vermeden worden. Ik hoop dat we nu zeer vlug de objectieve criteria zullen kunnen bepalen om die soms vervelende discussies te vermijden.

Wanneer U zegt dat er minder geld nodig is voor de gebouwen en meer voor de begeleiding van de studenten, hebt U gelijk. Maar toch hebben alle universiteiten behoefte aan gebouwen. U weet dat de problemen in Frankrijk die geleid hebben tot de onlusten van 1968 een dubbel aspect vertoonden, namelijk de omkadering van de studenten en het gebrek aan gebouwen. Het was materieel onmogelijk in de auditoria aanwezig te zijn. Dus zowel gebouwen als menselijke omkadering van de studenten zijn noodzakelijk. Op dit ogenblik is er geen persoonlijk contact mogelijk tussen de studenten en hun professoren; we moeten op dit gebied een grote inspanning doen.

Wat de rationalisering betreft van de universiteiten en de instelling van een „Raad van Rectoren”, ik heb daar geen enkel bezwaar tegen, integendeel, ik geloof dat ontmoetingen tussen de Rectoren van de Nederlandstalige universiteiten en de rectoren van de Franstalige universiteiten nuttig en vruchtbaar zijn. Ik wens dat zij worden voortgezet en ik wens vanzelfsprekend — de rectoren die ik daarover heb gesproken zijn het met mij eens — dat de rationalisering daarmee niet ophoudt, maar dat er overleg is tussen alle universiteiten van het land. Die rationalisering moet weliswaar eerst in onze beide gemeenschappen gebeuren maar daarna moeten de grenzen worden overschreden, want er zijn universitaire opzoeken die, op het hoogste vlak, slechts kunnen gedaan worden door een van de gemeenschappen. Op dit gebied moeten de twee gemeenschappen mekaar aanvullen; elke gemeenschap kan zich specialiseren in iets waarin zij uitblinkt.

In de Regeringsaktie begonnen door de heer Lefèvre heeft men er zich op toegelegd „centres d'excellence” op te richten dat wil zeggen centra van wereldformaat. Het spreekt vanzelf dat wij geen twee gelijkaardige „centra van uitmuntendheid” moeten oprichten, één in Vlaanderen en één in Wallonië. Wij moeten ze verdelen, hetgeen een coördinatie op nationaal gebied inhoudt.

Ik kan U niet volgen wanneer U sprak over de verdeling der kredieten voor universitair onderwijs en universitair onderzoek. Ik hoorde veel echo's, onder meer van mensen die tot de universiteiten behoren en zich bekloegen dat men niet voldoende voorzien kan ten behoeve van het universitair onderzoek.

Ik geloof dat het gevaarlijk is die verdeling wettelijk of reglementair te regelen, want de vorsing maakt integraal deel uit van het universitair onderwijs. De splitsing is niet mogelijk; in een zelfde materie gaan bij dezelfde mensen onderwijs en onderzoek nauw samen.

Alle bedenkingen die ik maak in dit verband zijn

persoonlijke bedenkingen, want in dit opzicht is het vanzelfsprekend dat het gedeelte onderwijs in de universiteiten, dat zoals ik zei, niet kan gescheiden worden van het onderzoek, behoort tot de bevoegdheid van mijn Collega's, de Ministers van Nationale Opvoeding, aan wie de vraag moet gesteld worden. De Ministers van Nationale Opvoeding en van Wetenschapsbeleid moeten overleg plegen ten einde een gemeenschappelijk antwoord te kunnen verstrekken. We kunnen U toch niet achtereenvolgens zeggen, ik kan U niet antwoorden, want dit behoort tot de bevoegdheid van mijn Collega. We moeten een gezamenlijk antwoord geven. Aan de heer Van Bogaert zou ik willen zeggen dat ik het in grote lijnen eens ben met zijn bedenkingen en ik zou meer in het bijzonder willen antwoorden op twee vragen die hij heeft gesteld.

Het probleem van de vorsers is een fundamenteel probleem. Het duurt al te lang; ik heb vaste hoop dat we het gaan oplossen. Persoonlijk ben ik van plan binnenkort aan het Ministerieel Comité voor Wetenschapsbeleid een ontwerp-oplossing voor te leggen steunend op het advies van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid. Ik geef hier de hoofdgedachten. Het vraagstuk van de vorsers is in de eerste plaats een kwestie van onevenwicht tussen de vorsers die wij opleiden en die welke wij tewerkstellen. Ten tweede mogen wij wetenschapsmensen geen 8-10-12 jaar meer in de universiteiten laten met een totale onzekerheid wat hun toekomst betreft. In de onderzoeksprogramma's, in de universiteiten, moet er tijdig een beslissing genomen worden zodanig dat sommige vorsers in de universiteit kunnen geïntegreerd worden en andere zich elders kunnen oriënteren. De derde hoofdgedachte is een gelijke toegangsmogelijkheid tot de universiteit van het pedagogisch personeel, de assistenten, en het wetenschappelijk personeel, de vorsers. Er moet een eenvormig statuut worden ingesteld.

Ziedaar enkele hoofdgedachten die ik naar voren wenste te brengen en ik hoop dat wij er zullen toe komen het probleem op te lossen.

Wat de proliferatie van de vorsingscentra betreft, waarover de heer Van Bogaert het had, er zijn inderdaad heel veel centra. Aan de andere kant is het ook zo dat we op dit ogenblik niet genoeg research hebben in de nijverheid en waarschijnlijk onvoldoende toegepast onderzoek ten dienste van de industrie. Een goede coördinatie tussen de verschillende centra is absoluut noodzakelijk evenals het bevorderen van de vorsing in de nijverheid, vooral in de kleine en middelgrote ondernemingen waar een recent onderzoek heeft aangetoond dat zij evengoed als de grote ondernemingen voordeel kunnen halen uit de research.

Ten slotte een laatste woord, ik neem aan, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, dat mijn uiteenzetting onvoldoende is. Ik geef er mij rekenschap van dat ik op al de gestelde vragen niet heb geantwoord. Ook is het mogelijk dat sommige van mijn antwoorden

niet altijd voldoende waren. Niettegenstaande hoop ik U de grote lijnen van mijn politiek te hebben geschetst en ik hoop ook dat U er kunt mee akkoord gaan. Want ik geloof dat die politiek zich buiten onze interne moeilijkheden plaatst en essentieel een betere aanwending bedoelt van de wetenschap ten dienste van de economische en sociale vooruitgang van ons land. Ik ben er ten zeerste van overtuigd, dat een moderne Staat deze dimensie niet over het hoofd kan zien. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter. — Dames en Heren, ik verklaar het debat over het wetenschapsbeleid gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Vanhaegendoren) strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Hulpiau) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap in zake de vorming van navorsers.

— Vraag om voorrang en stemming over de voorrang

De Voorzitter. — Ik stel vast dat naast de resolutie van de heer Vanhaegendoren strekkende tot terbeschikkingstelling van de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap van kredieten ter aanmoediging van de vorming van navorsers, een tweede resolutie is ingediend over hetzelfde onderwerp, door de heren Hulpiau, Van Bogaert en De Croo.

De heer Hulpiau heeft het woord.

De heer Hulpiau (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, wij zijn nu aan het einde van dit debat in verband met het wetenschapsbeleid gekomen.

Ik denk nu dat het de mening is van vele collega's dat dit debat zou worden afgesloten met wat ik zou noemen een besluit waarin wij, als Nederlandse Cultuurraad, onze voornaamste bekommernissen in verband met het wetenschapsbeleid zouden formuleren.

Wij menen dat dit kan gebeuren in de vorm van een resolutie. Het is dan ook met het oog op het stemmen van dergelijke resolutie dat ik, samen met mijn collega's de heren Van Bogaert en De Croo, een ontwerp van resolutie heb neergelegd op het Bureau van onze Raad.

Mijnheer de Voorzitter, nu zou ik voor dit voorstel van resolutie twee zaken willen vragen. In de eerste plaats de spoedbehandeling, rekening houdend met het feit dat het onmiddellijk aansluit bij het debat en in de tweede plaats ook de voorrang voor de resolutie die wij hebben ingediend.

De Voorzitter. — De Minister van Wetenschapsbeleid heeft het woord.

De heer Hanin, Minister van Wetenschapsbeleid. — Pas toen ik naar mijn bank terugkeerde vond ik het voorstel van resolutie. Ik heb bijgevolg de tijd niet

gehad om er kennis van te nemen en het is mij dan ook onmogelijk een standpunt in te nemen. Ik heb op dit ogenblik de materiële tijd nog niet gehad U in dit verband mijn mening te doen kennen.

De Voorzitter. — De heer Coppieters heeft het woord.

De heer Coppieters (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, het is zeer goed op zichzelf dat dit debat wordt besloten met een resolutie. Het zal echter ook duidelijk zijn dat de resolutie ingediend door de heren Hulpiau en de fractievoorzitters van de regeringspartijen een resolutie is die zeer duidelijk niet alleen het vertrouwen in de Regering inhoudt, maar zelfs een zekere lof toezwaait aan de inspanningen van de Regering en voorgaande regeringen.

Het is dan ook duidelijk dat in deze omstandigheden wij ons niet bij deze resolutie kunnen aansluiten en de oorspronkelijke resolutie, ingediend door de heer Vanhaegendoren, vragen ter stemming te leggen.

De Voorzitter. — Er moet dus worden gestemd over de voorrang van één van deze twee resoluties.

De heer Hulpiau heeft voorrang gevraagd voor zijn resolutie, medeondertekend door de heren Van Bogaert en De Croo.

Er zal dus gestemd worden bij zitten en opstaan over de voorrang. **(Onderbreking van de heer Jorissen)**

De Voorzitter. — Mijnheer Jorissen mag ik verwijzen naar het Reglement. De stemming is duidelijk voorzien bij zitten en opstaan.

— De voorrang wordt bij zitten en opstaan aangenomen voor de resolutie ondertekend door de heren Hulpiau, Van Bogaert en De Croo.

De Voorzitter. — Er zal straks over de resolutie worden gestemd.

BEGROTING VAN NATIONALE OPVOEDING — NEDERLANDSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1972

Ontwerp van wet - Stukken van de Kamer nrs. 4-XIX-B (1971-1972)/1 en 2.

Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen — Ontwerp van decreet - Stukken van de Cultuurraad nrs. 4-II(1971-1972)/1 en 2.

— Algemene beraadslaging

De Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de behandeling van de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1972.

De heer Van Hoorick, verslaggever, heeft het woord.

De heer Van Hoorick (verslaggever) (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, in feite is hierover niet veel te zeggen.

Uw Commissie heeft deze begroting niet ten gronde besproken, althans voor wat de aantastbare kredieten betreft voor welke onze Cultuurraad bevoegd is.

Uw Commissie heeft dit niet gedaan om twee redenen.

De eerste reden is dat wij hier in deze Cultuurraad een zeer omstandige uiteenzetting hebben gehoord van de Minister van Nationale Opvoeding waarna zeer veel leden in de bespreking zijn tussengekomen. De tweede reden is dat, vanzelfsprekend, de kredieten van deze begroting 1972 die onze Cultuurraad betreffen, reeds zijn opgebruikt. Derhalve heeft uw commissie het niet nodig geoordeeld hier verder op in te gaan en heeft zij eenparig deze begroting goedgekeurd. Wij vragen U dus hetzelfde te doen.

De Voorzitter. — De heer Anciaux heeft het woord.

De heer Anciaux (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, wel wetende dat het budget voor 1972 volkomen is opgebruikt wens ik hier toch heel even de nadruk te leggen op Cén bepaald concreet probleem in het Nederlandstalig onderwijs in de Brusselse agglomeratie.

Wij weten dat de bevoegdheid van de Cultuurraad inzake onderwijs beperkt is, maar in zover de Cultuurraad bevoegd is in onderwijskwesties geldt deze bevoegdheid ook voor het Nederlandstalig onderwijs in de Brusselse agglomeratie.

Mijnheer de Minister, het probleem gaat over de subsidiëring van één bepaalde instelling, namelijk de Universitaire Faculteit Sint-Aloysius te Brussel. Naar ik vernomen heb werd dit uitvoerig besproken in de Senaatscommissie voor Nationale Opvoeding. Daar ik als volksvertegenwoordiger geen deel uitmaak van deze Senaatscommissie heb ik deze bespreking ook niet kunnen volgen. Daarbij vind ik het toch weel zeer nuttig dat de Cultuurraad, al is het maar bij deze korte tussenkomst die ik houd, op de hoogte gesteld zou worden van de problemen die zich stellen voor de Universitaire Faculteit Sint-Aloysius te Brussel.

Het standpunt van het Ministerie van Nationale Opvoeding in deze kwestie is naar mijn mening en naar de mening van velen onhoudbaar. Het Ministerie van Nationale Opvoeding heeft in de voorgaande jaren als volgt geredeneerd : de tweetalige instelling Sint-Aloysius-Saint-Louis bezit de wettelijke bevoegdheid om drie faculteiten op te richten: de faculteit van de rechten, wijsbegeerte en letteren, economische en sociale wetenschappen. Deze faculteiten worden telkens in het Nederlands en in het Frans georganiseerd. Dit feit zou er niets aan doen dat er één rechtspersoon zou zijn. Als zodanig worden de subsidies dan ook berekend op basis van de drie faculteiten en worden dus de Nederlandstalige studenten gewoon opgeteld bij de Franstalige studenten. De Nederlandstalige afdeling Sint-Aloysius krijgt dus geen afzonderlijke subsidiëring en kent dan ook de financiële nood.

Mijnheer de Minister, vermits ik dus vernomen heb dat deze zaak in de Senaatscommissie uitvoerig werd behandeld wil ik hier niet verder op ingaan.

Ik zou echter als argument tegen het standpunt van het Ministerie van Nationale Opvoeding het feit kunnen aanhalen dat de Wet van 27 juni 1921 op de verenigingen zonder winstoogmerk hier toepasselijk is. Niettegenstaande er slechts één enkele rechtspersoon zou zijn, is het toch uitdrukkelijk zo dat er twee afdelingen zijn, Nederlandstalige en een Franstalige en dat zij op het academisch vlak volledige autonomie bezitten. De eenheid van de rechtspersoon staat dus de pluraliteit van de afdelingen niet in de weg.

Ook in de Wet van 28 mei 1971 op de universitaire expansie, in de artikelen 2 en 3, merkt men dat het om twee instellingen gaat: de instelling Sint-Aloysius los van de instelling Saint-Louis. Dat die instellingen onder één en dezelfde rechtspersoon ressorteren heeft hiermede ook niets te maken.

Die zogezegde unitaire rechtspersoon zou trouwens — en dit is toch wel dringend noodzakelijk na deze vele jaren financiële moeilijkheden — kunnen en moeten gesplitst worden zonder dat daartoe wat dan ook moet gewijzigd worden aan de thans vigerende wetgeving op de universiteiten.

Ten derde zou ik hier de Wet van 26 juli 1971 kunnen aanhalen, op de financiering en de controle van de universitaire instellingen. Het is evident dat de zogezegde unitaire rechtspersoon Sint-Aloysius-Saint Louis zes studierichtingen telt namelijk drie Nederlandstalige en drie Franstalige. Dus de subsidiëring van deze ene rechtspersoon dient te geschieden op basis van deze zes studierichtingen.

Het Ministerie van Nationale Opvoeding heeft hier tegenover steeds gesteld dat er slechts drie studierichtingen in de voorbije jaren zouden bestaan die tweetalig zouden zijn. Dit is zowel in de theorie als in de praktijk onhoudbaar.

Mijnheer de Minister, ik ga hier niet verder over uitweiden. In de praktijk is Sint-Aloysius een totaal autonome en van Saint Louis onderscheiden georganiseerde instelling.

Zij heeft eigen gebouwen, een eigen rector en academische organen, eigen personeel zowel academisch, wetenschappelijk, administratief als technisch, een eigen bibliotheek, een eigen boekhouding, enz. Het standpunt van het Ministerie van Nationale Opvoeding is onhoudbaar geworden, niet alleen op het financiële vlak, men zou zich zelfs de vraag kunnen stellen of het huidige eentalige personeel niet moet vervangen worden door tweetalig personeel, of de cursussen slechts eenmaal mogen gegeven worden, of moeten gegeven worden alternerend in het Frans en in het Nederlands, men zou zich allerhande vragen kunnen stellen.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat — voor 1972 is er niets meer aan te veranderen want wij kunnen niet eisen dat voor een totaal uitgeput budget nog maatregelen zouden getroffen worden — voor 1973 de maatregelen die voorzien zijn en vastgelegd in het verslag van de bespreking in de senaatscommissie werkelijk zouden toegepast worden.

Ik hoop dat het Ministerie van Nationale Opvoeding ervoor zal zorgen de voorzieningen zoals in de Senaat besproken zeker en vast voor 1973 te handhaven en ik meen dat deze Cultuurraad hiervan op de hoogte gesteld zou kunnen zijn. Dit zou nuttig zijn wegens de grote bekommernis die de Cultuurraad toch moet hebben voor het Nederlandstalig onderwijs in de Brusselse agglomeratie. **(Applaus op de banken van de Volksunie)**

De Voorzitter. — De Minister van Nationale Opvoeding heeft het woord.

De heer Calewaert (Minister van Nationale Opvoeding) **(op het spreekgestoelte).** — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, dit probleem dat eigenlijk zou kunnen genoemd worden een uiterst randprobleem van het punt uit de dagorde, is het voorwerp geweest van een vrij lange bespreking in de Commissie van Nationale Opvoeding in de Senaat. Persoonlijk heb ik mijn belangstelling ervoor getoond en herhaaldelijk getoond en ik kan U zeggen dat ikzelf de rector van Sint-Aloysius ontvangen heb, alsook een oud-collega uit de Senaat, Mijnheer Custers, en dat wij samen het probleem hebben besproken om een oplossing te vinden. Wij hebben daarna in de Senaatcommissie bij de bespreking van het budget de zaken opnieuw onderzocht.

Welnu, er is niettemin geen enkel onderscheid tussen de situatie van Saint Louis-Sint-Aloysius en de evolutie die meegemaakt werd door de universiteit van Leuven en door de universiteit van Brussel.

Wat is daar gebeurd? Er is een rechtspersoon gelast geworden met de likwidatie van het bestaande. Naast die rechtspersoon die voor doel had de vereffening en de verdeling van het patrimonium tussen de twee nieuw opgerichte rechtspersonen, de V.U.B. enerzijds en de U.L.B. anderzijds, de K.U.L. en de U.C.L., met telkens juist hetzelfde schema en juist dezelfde achtereenvolgende schepping van rechtspersonen, is men gekomen tot de onafhankelijke rechtspersonen die naast elkaar leven, de ene als een volledig Nederlandstalig, het andere als een volledig Franstalig instituut.

Welnu wij zullen precies dezelfde volgorde volgen bij Sint-Aloysius. Welnu, de slotsom is dat de nodige initiatieven zullen genomen worden. Eén werd reeds genomen, de stichting van een vereniging zonder winstoogmerk in hoofde van Sint-Aloysius. De twee andere zullen volgen dan is die zaak opgelost.

De bespreking is een moeilijke aangelegenheid geweest omdat men eigenlijk wel wat gekomen is om juridisch de zaak op het getouw te zetten, maar ik hoop dat ze vrij snel zal kunnen opgelost worden. **(Applaus op de banken van de meerderheid)**

Artikelsgewijze behandeling

De Voorzitter. — Daarmee is de algemene bespre-

king besloten en gaan wij over tot de artikelsgewijze behandeling.

TITEL I.(*)

GEWONE UITGAVEN

Artikel 1.

De dotatie van 1 167 300 000 frank betreffende Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1972, titel 1, Gewone Uitgaven, wordt bestemd overeenkomstig de hierbijgaande tabel.

— **Artikel 1 wordt met titel I van de tabel aangenomen.**

TITEL IV.(*)

AFZONDERLIJKE SECTIE

Artikel 2.

De verrichtingen op de speciale fondsen die voorkomen in titel IV van de tabel gevoegd bij dit decreet, worden geraamd op 1 082 299 000 frank voor de ontvangsten en op 1 082 299 000 frank voor de uitgaven.

— **Artikel 2 wordt met titel IV van de tabel aangenomen.**

Artikel 3.

De wijze van beschikking over het tegoed vermeld voor de fondsen ingeschreven in titel IV van de tabel gevoegd bij dit decreet, wordt aangeduid naast het nummer van het artikel dat betrekking heeft op elk dezer.

De fondsen en rekeningen waarop door tussenkomst van de Minister van Financiën wordt beschikt, worden door het teken B aangeduid.

— **Aangenomen**

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Mag ik een voorstel doen tot wijziging van de dagorde. Ik stel namelijk vast dat voor het voorstel over de culturele centra tien sprekers zijn ingeschreven, een vrij onverwacht groot aantal. Ik zou dus voorstellen dat wij eerst ter behandeling nemen het voorstel van decreet van de heer Vandezande met daarbij het voorstel van decreet van de heer Claeys, over de vernederlandsing van het bedrijfsleven; daarna de werkingsbegroting van de raad; de geheime stemming over de kandidaten voor de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Wij zullen dan een begin maken met het voorstel van decreet over culturele centra. Dit zullen wij op de eerstvolgende zitting, die vóór het einde van de maand zal worden gehouden beëindigen, wij zullen er dan ook over stemmen.

Kan de Raad akkoord gaan over deze werking? **(Instemming)**

(*) Voor de begrotingstabel zie *Stuk Kamer van Volksvertegenwoordigers 4-XIX-B* (1971-1972 — Nr. 1 (tweede kolom).

Dan gaan wij over tot het voorstel van decreet van de heer Vandezande en het voorstel van decreet van de heer Claeys tot vernederlandsing van het bedrijfsleven.

VOORSTEL VAN DECREET (van de heer Vandezande) tot regeling van de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

VOORSTEL VAN DECREET (van de heer D. Claeys) tot vernederlandsing van het bedrijfsleven.

Algemene bespreking.

De Voorzitter. — De heer Vandezande heeft het woord.

De heer Vandezande (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mevrouw de **Staatsecretaris**, geachte Collega's, ik ben blij dat ik enigszins mijn voorstel van decreet mag toelichten; ik ga dit niet uitvoerig doen want er is daaromtrent een grote eensgezindheid tot stand gekomen tijdens de commissiebesprekingen. Het heeft veel tijd in beslag genomen maar wij zijn uiteindelijk tot een goede tekst gekomen die de instemming van allen heeft weggedragen. Wat mijn eigen decreet betreft, dit is ingediend in maart 1972, dat van de heer Claeys is ingediend in januari 1973. Uit de aard van de zaak was er natuurlijk veel gelijkenis tussen beide en met de instemming van de heer Claeys is er een tekst tot stand gekomen die uiteindelijk een gemeenschappelijke tekst is geworden waarover wij het na lange discussies zijn eens geworden.

Ik geloof dat indien wij dit voorstel van decreet zouden stemmen dit alleszins een mijlpaal zal worden in de vernederlandsing of liever de vervlaamsing van het bedrijfsleven.

Dit is mijn uitsluitende bedoeling geweest of mijn hoofdbekommernis althans. Wat ik heb willen bereiken en ik neem aan dat dit ook de bedoeling is geweest van de heer Claeys, gelet op de gelijklopendheid, is een grote doorstroming te krijgen in het bedrijfsleven van de laagste taak tot de hoogste top en, dat onze mensen, de kleine man meer in het bijzonder, de arbeidersjongens, niet meer voor een taalbarrière of een sociale barrière zouden staan maar voor hem het bedrijfsleven van beneden tot aan de top toegankelijk zou worden.

Ik geloof dat ik daar niets meer hoef aan toe te voegen en dat zoals in de commissie hier ook een eenstemmingheid zal tot stand komen, zodat wij de eerste stap zouden kunnen zetten in de zo nodige vernederlandsing of liever vervlaamsing van ons bedrijfsleven. (**Applaus**)

De Voorzitter. — De heer D. Claeys heeft het woord.

De heer D. Claeys (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, ik geloof dat wij bij nazicht van dit voorstel van decreet dat ons vandaag ter stemming wordt voorgelegd, vaststellen dat het een zeer verstrekkende betekenis heeft. Wij zijn zeer gelukkig te mogen onderstrepen dat de beweegredenen van deze voorstellen, door ons ingediend niet zozeer van nationalistische aard maar veeleer van sociale, van elementair menselijke aard zijn. Uit de Commissiebesprekingen meen ik te mogen afleiden dat dit in hoofde van de heer Vandezande ook zo was. Het is om zeer duidelijk aan te tonen vooral aan hen die met de uitvoering van het decreet zullen worden belast, en ook aan de mensen aan de andere kant van de taalgrens, wat ons eigenlijk bezielt in deze aangelegenheid. Menigmaal heb ik aan Franstaligen in dit land voorbeelden gegeven uit mijn eigen arbeidersleven, om hen het ongelooflijk a-sociale van de taalsituatie bij ons te leren kennen.

Ik stond zo bijvoorbeeld in een bepaalde onderneming te Zeebrugge tegenover een directeur van een onderneming die Nederlandsonkundig was, een dito ingenieur, een meester-gast en hoofd van de werkplaats, op zeker ogenblik had ik te maken met een brigadier tegen wie ik een klacht wou indienen bij de directeur. Ik moest dezelfde brigadier meenemen naar de directeur om te vertalen wat ik aan de directeur wilde zeggen.

In een ander arbeidsmidden in het Oostendse waar heel de topleiding totaal en uitsluitend Frans sprak, ging het gesprek, telkens wij erbij kwamen even in het Oostends en voor de rest in het Frans.

Wij zien dat bepaalde topmensen wel het dialect kunnen spreken maar zich bijna onmogelijk in een behoorlijk Nederlands kunnen uitdrukken. Het gaat dus om mensen die een zeer verantwoordelijke functie in ons bedrijfsleven hebben en altijd een beroep doen op het Frans, omdat het Nederlands doodgewoon door henzelf uit hun gewone omgangstaal werd geschrapt.

Het zijn deze situaties die wij naderhand ook hebben ondervonden wanneer wij een hele reeks metaalverwerkende ondernemingen in heel het Vlaamse land hebben bezocht.

Wanneer wij jarenlang paritaire besprekingen hebben gevoerd, voor West-Vlaanderen, voor Oost-Vlaanderen voor Antwerpen en voor Limburg, moesten wij telkens vaststellen dat de vertegenwoordiging van de patronale wereld bestendig onder elkaar Frans sprak. Ik zal de getuigenis inroepen van de heer Staatssecretaris De Paepe die destijds dergelijke besprekingen bijwoonde met mij in die sector. Telkens zijn wij getroffen geweest door die sociale barrière die steeds opnieuw door het taalgebruik werd opgetrokken.

Het zijn deze beweegredenen die ons ertoe hebben aangezet om dit voorstel van decreet te onder-

tekenen en in te dienen. Telkens wij dergelijke zaken vertellen aan onze Franstalige vrienden in het Waalse land, staan zij versteld dat zoiets jarenlang bij ons mogelijk was en mogelijk bleef.

Wel, waarde Collega's ik geloof dat wij mogen steunen op de onderzoekingen die in de Christelijke Arbeidersbeweging en vooral in de Landelijke Bediendencentrale zijn gedaan en dat wij mogen zeggen dat er inderdaad een bepaalde verbetering heeft plaatsgegrepen maar dat wij nog niet daar zijn waar wij natuurlijkerwijze zouden moeten zijn.

De Wet van 1963 heeft ongetwijfeld vruchten afgeworpen maar is onvoldoende gebleken. Heel wat instellingen die geen nijverheids-, handels- of financiële bedrijven zijn, ressorteren immers niet onder die wetgeving.

Ten tweede, documenten die niet voor het personeel rechtstreeks bestemd zijn, vielen ook niet onder die taalwetgeving.

Ten derde ontbrak vooral de sanctionering van de wettelijke bepalingen. Er is daarover uitvoerig gehandeld in de toelichting, ik moet daar zeker niet verder op ingaan.

Het voorstel dat ik heb ingediend dankt zijn bestaan eigenlijk meer aan de Christelijke Arbeidersbeweging, meer speciaal aan de Landelijke Bediendencentrale dan aan mezelf.

Naar aanleiding van bepaalde publikaties heb ik contact genomen met de Landelijke Bediendencentrale en ze gevraagd samen met Professor **Blainpain** een tekst op te maken die wij dan samen konden onderzoeken en bespreken. Dat is dan ook zo gebeurd. En met de ondertekenaars van dit voorstel nummer 60 hebben wij dan in november dit voorstel ingediend.

Ik houd er dan ook aan de Landelijke Bediendencentrale en haar medewerkers zeker daarvoor oprecht te danken.

In dat voorstel staat de logische lijn die U ook terugvindt in het voorstel dat U vandaag ter stemming wordt voorgelegd.

Ten eerste: de nauwkeurige omschrijving van de toepassingsfeer;

ten tweede : de omschrijving van het begrip sociale betrekking tussen werkgever en werknemers, waarvan dus de Grondwetgever bij artikel 59 bis de taalregeling toch aan de Cultuurraad heeft toevertrouwd ;

ten derde: de omschrijving van de verscheidene documenten ;

ten vierde: het toezicht; en ten vijfde: de sancties. Diezelfde logische indeling werd door de Commissie weerhouden.

Er is ook zeer duidelijk te merken dat wij in het decreet dat U wordt voorgelegd de evolutie van het arbeidsrecht van de laatste jaren op de voet hebben gevolgd.

Wij allen van de Christelijke Volkspartij weten dat de totale vervlaamsing van het bedrijfsleven niet

door wetten noch door reglementen kan worden gerealiseerd.

Het is een steeds voortschrijdend proces van mentaliteitsverandering dat wij met meerdere middelen moeten in de hand werken. Wij betreuren dat de Cultuurraad dergelijke decreten nog moet stemmen, over iets wat eigenlijk overal elders ter wereld als iets vanzelfsprekends zal voorkomen. Als dit decreet nog nodig is blijkt daaruit zeer duidelijk dat bepaalde categorieën mensen blijven bestaan die niet alleen de Franstaligheid in zogenaamde hogere kringen in Vlaanderen willen in stand houden maar ook met zekere sociale afscheidingen in het bedrijfsleven willen bestendigen. Opdat wij eigenlijk daaraan in versnelde looppas een einde zouden willen stellen, vragen wij dat de Cultuurraad met eenparigheid dit voorstel zou aanvaarden. (**Applaus**)

De Voorzitter. — De verslaggever, de heer Cooreman heeft het woord.

De heer Cooreman (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, zoals reeds werd medegedeeld werd door uw Commissie een tekst uitgewerkt die een herwerking was van twee voorstellen van decreet. Het decreet-Vandezande enerzijds, en het decreet-Claeys. Beide leden hadden hetzelfde opzet. Dus nopens het doel als dusdanig, was er in de Commissie geen enkel probleem. Het probleem bestond wel in feite aan welke tekst men voorrang diende te geven en bij onderzoek bleek dat het beter was de beide teksten te herwerken tot één enkele tekst die dan door de Commissie als dusdanig werd overgenomen.

De vernederlandsing van het bedrijfsleven is een oude eis van de Vlaamse Beweging en het is duidelijk dat nopens dit opzet als dusdanig in de Commissie eenparigheid werd bereikt en dat dienaangaande geen enkel probleem ontstond. Indien er meerdere Commissievergaderingen aan werden gewijd dan was het veelmeer nopens de modaliteiten, dan was het veel meer om een goede toepassing mogelijk te maken van het opzet als dusdanig.

Ik zou zeggen dat hopelijk dit decreet de laatste tussenkomst is van de wetgever ter zake omdat wij nog steeds met de naweën zitten van de industrialisatie van de negentiende eeuw die gebeurde in een periode waarin het Frans een duidelijke overheersing kende in ons land. Dit neemt niet weg dat zoals gebleken is in een discussie in de Commissie nu reeds, steeds meer en meer, ook vreemde investeerders een andere taal, in de eerste plaats het Engels, wensen te gebruiken. Hier was de Commissie éénparig om te onderlijnen dat alle vreemde investeerders bij ons welkom zijn op voorwaarden dat zij zich willen integreren in de streek waar zij zich vestigen en dat zij zich willen integreren in het volk dat zij willen tewerkstellen en dat het dan ook zeer normaal is dat zij daar het Nederlands, als taal zouden gebruiken zowel voor de documenten als voor

de betrekkingen tussen ondernemer en werknemer. Het is in deze zin dat de Commissie éénparig al deze artikelen heeft kunnen stemmen en laat ons hopen dat ze in de praktijk wellicht weinig zullen toegepast worden. Het artikel zes bepaalt trouwens ook dat in de eerste plaats vermaningen kunnen gegeven worden, een tijd kan gegeven worden om alles te regulariseren, zo zal eens waarheid worden, de totale vernederlandsing van het bedrijfsleven. Zodra dit volledig zal aanvaard worden door werkgevers en natuurlijk door de werknemers, zullen wij de beëindiging zien van deze zeer oude wens van de Vlaamse Beweging, de totale vervlaamsing van ons bedrijfsleven. **(Applaus)**

De Voorzitter. — De algemene bespreking is gesloten.

Wij gaan over tot de artikelsgewijze behandeling.

— **Artikelsgewijze behandeling.**

1. Toepassingsfeer.

Artikel 1.

Dit decreet is van toepassing op de natuurlijke personen en rechtspersonen die een exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied hebben of die personeel in het Nederlandse taalgebied tewerkstellen. Het regelt het taalgebruik voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Voor de toepassing van dit decreet worden gelijkgesteld :

- 1° met werknemers : de personen, die anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon, of die arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst;
- 2° met werkgevers: de personen die de in 1° genoemde werknemers tewerkstellen, ongeacht de aard van hun bedrijvigheid;
- 3° met een onderneming: de inrichting van werkgevers en met werkgevers gelijkgestelde personen, die een activiteit buiten het bedrijfsleven uitoefenen.

— **Aangenomen**

Artikel 2.

De te gebruiken taal voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede voor de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, is het Nederlands.

— **Aangenomen**

II. Sociale betrekkingen tussen werkgever en werknemer.

Artikel 3.

De „sociale betrekkingen” omvatten zowel de mondelinge als schriftelijke individuele en collectieve

contacten tussen de werkgevers en de werknemers, die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de tewerkstelling.

— **Aangenomen**

Artikel 4.

„ Sociale betrekkingen” tussen werkgevers en werknemers omvatten ook onder meer:

- § 1. alle betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de vorm van bevelen, mededelingen, publikaties, dienstvergaderingen of personeelsvergaderingen, sociale dienst, arbeidsgeneeskundige dienst, maatschappelijke werken, vervolmakingscyclussen, disciplinaire procedure, onthaal en andere ;
- §2. de betrekkingen die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de ondernemingsraad, het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaats, of tussen de werkgever en de syndicale afvaardiging, alsmede in of met elk ander orgaan dat tot institutionalisatie van die betrekkingen bij wet of collectief overleg zou worden opgericht;
- §3. alle betrekkingen tussen de werkgever en privaatrechtelijke of publiekrechtelijke instellingen die hun oorsprong vinden in de arbeidsverhouding.

— **Aangenomen**

III. Bescheiden en documenten.

Artikel 5.

Worden door de werkgever in het Nederlands gesteld : alle wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden van de werkgevers, alle boekhoudkundige documenten, alle documenten welke bestemd zijn voor hun personeel.

Zo de samenstelling van het personeel zulks rechtvaardigt en op eenparige aanvraag van de werknemers-leden van de ondernemingsraad of bij ontstentenis van een ondernemingsraad op eenparige aanvraag van de syndicale afvaardiging of bij ontstentenis van beide op verzoek van een afgevaardigde van een representatieve vakorganisatie dient de werkgever evenwel bij de berichten, mededelingen, akten, getuigschriften en formulieren bestemd voor het personeel, een vertaling te voegen in één of meer talen.

De in het voorgaande lid bedoelde regeling geldt voor één jaar en dient op straffe van nietigheid, schriftelijk gesteld. Zij dient aan de ambtenaren, belast met het toezicht op de uitvoering van dit decreet, door de werkgevers binnen een maand betekend.

— **Aangenomen**

IV. Toezicht.

Artikel 6.

Onverminderd de plichten van de officieren van gerechtelijke politie, houden de ambtenaren belast

met het toezicht en de inspectie van de bevoegde Ministeries en de ambtenaren van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, toezicht op de uitvoering van dit decreet.

— **Aangenomen**

Artikel 7.

De in artikel 6 bedoelde ambtenaren mogen bij de uitoefening van hun opdracht:

- 1° op elk ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnengaan in alle inrichtingen, gedeelten van inrichtingen, lokalen en andere werkplaatsen, waar personen zijn tewerkgesteld die onder de bepalingen van dit decreet vallen; tot de bewoonde lokalen hebben zij evenwel enkel toegang wanneer de rechter in de politierechtbank vooraf toestemming heeft verleend ;
- 2° elk onderzoek, elke controle en enquête instellen, alsook alle inlichtingen inwinnen die zij nodig achten om zich ervan te vergewissen dat de decreetsbepalingen werkelijk worden nageleefd, en met name :
  - a) hetzij alleen, hetzij samen, de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, alsook de werknemers en inzonderheid de leden van de syndicale afvaardiging, van de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing der werkplaatsen en van de ondernemingsraden, ondervragen over alle feiten welke het nuttig is te kennen voor de uitoefening van het toezicht;
  - b) zich zonder verplaatsing alle boeken, registers en documenten doen voorleggen, die bij de wet en bij de uitvoeringsbesluiten ervan zijn voorgeschreven, en afschriften of uittreksels ervan opmaken ;
  - c) inzage en afschrift nemen van alle boeken, registers en documenten die zij nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht.

— **Aangenomen**

Artikel 8.

De in artikel 6 bedoelde ambtenaren hebben het recht waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in orde te stellen en processen-verbaal op te maken die bewijskracht hebben tot het tegendeel is bewezen.

Op **straffe** van nietigheid moet een afschrift van het proces-verbaal ter kennis van de overtreder worden gebracht binnen zeven dagen na de vaststelling van de overtreding.

— **Aangenomen**

Artikel 9.

De in artikel 6 bedoelde ambtenaren kunnen in de uitoefening van hun ambt de bijstand van de gemeen-

tepolitie en van de rijkswacht vorderen.

— **Aangenomen**

V. Sancties.

Artikel 10.

De stukken of handelingen, die in strijd zijn met de bepalingen van dit decreet, zijn nietig. De nietigheid wordt ambtshalve door de rechter vastgesteld. De bevoegde arbeidsauditeur, de ambtenaar van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht of iedere persoon of vereniging die van een rechtstreeks of onrechtstreeks belang kan doen blijken, kan de nietigverklaring vorderen voor de arbeidsrechtbank van de plaats waar de werkgever gevestigd is. Het vonnis beveelt ambtshalve de vervanging van de betrokken stukken.

De opheffing van de nietigheid heeft slechts uitwerking vanaf de dag van de vervanging: voor geschreven stukken vanaf de dag van de indiening van de vervangende stukken bij de griffie van de arbeidsrechtbank.

De nietigverklaring kan geen nadeel berokkenen aan de werknemer en laat de rechten van derden onverminderd. De werkgever is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door zijn nietige stukken of handelingen ten **nadele** van de werknemer of van derden.

De sancties vervat in dit artikel gelden eveneens ten aanzien van de akten en bescheiden van de ondernemingen, voorgeschreven bij wetten en reglementen, en van die bestemd voor het personeel, die reeds, overeenkomstig artikel 52, § 1, van het koninklijk besluit van 18 juli 1966 houdende coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, in het Nederlands dienden te worden gesteld.

— **Aangenomen**

Artikel 11.

Op de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding van dit decreet kan, onder dezelfde voorwaarden en met dezelfde **toepassingsmodaliteiten** als die van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk ingeval van inbreuk op sommige sociale wetten, een administratieve geldboete toegepast worden.

— **Aangenomen**

Artikel 12.

Onverminderd de artikelen 269 tot 274 van het Strafwetboek, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot **één** maand en met geldboete van 26 tot 500 frank of met één van die straffen alleen:

- 1° de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die de bepalingen van dit decreet hebben overtreden;

2° de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, alsmede de werknemers die het krachtens dit decreet georganiseerde toezicht verhinderen.

— **Aangenomen**

Artikel 13.

Bij herhaling binnen **één** jaar na een vorige veroordeling kan de straf het dubbel van het maximum bedragen.

— **Aangenomen**

Artikel 14.

De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de geldboeten waartoe zijn aangestelden of lasthebbers worden veroordeeld.

— **Aangenomen**

Artikel 15.

Alle bepalingen van boek 1 van het Strafwetboek, uitgezonderd hoofdstuk V, maar met inbegrip van hoofdstuk VII en van artikel 85, zijn van toepassing op de bij dit **decreet** bepaalde misdrijven.

— **Aangenomen**

Artikel 16.

De publieke rechtsvordering wegens overtreding van de bepalingen van dit decreet, verjaart na verloop van **één** jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan.

— **Aangenomen**

De Voorzitter. — Het nieuwe opschrift luidt: Voorstel van decreet tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven Okten en bescheiden van de ondernemingen. Geen bezwaar? (Neen)

— **Aangenomen**

De naamstemming over het gehele voorstel van decreet zal straks worden gehouden.

WERKINGSBEGROTING VAN DE RAAD

1. Rekening van de Raad voor het begrotingsjaar 1972.

2. Begroting van de Raad voor het begrotingsjaar 1973.

— **Algemene beraadslaging en aanneming**

De Voorzitter. — Aan de orde is de beraadslaging over de Werkingsbegroting van de Raad : de rekening van de Raad voor het begrotingsjaar 1972; en de begroting van de Raad voor het **begrotingsjaar** 1973.

De verslaggever, de heer Leo Vanackere, heeft het woord.

De heer Leo Vanackere (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik zal zeer kort zijn. De Cultuurraad heeft toch altijd een zeer doorzichtige rekening. Wij hebben ook nog altijd een zeer eenvoudige begroting. U hebt deze stukken gekregen die door uw Bureau in aanwezigheid van de fractievoorzitters zijn doorgelicht en aanvaard geworden. Mede in naam van de co-rapporteur, onze collega Van Hoorick, mag ik U dus vragen deze rekening en begroting goed te keuren.

De Voorzitter. — De heer Vanhaegendoren heeft het woord.

De heer Vanhaegendoren (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, geachte Collega's van het Bureau, geachte Collega's, het parlement en de parlementsleden moeten een beroep kunnen doen op een goed bezette en een goed uitgeruste staf van bekwame en deskundige medewerkers.

Zulks wordt erkend als een van de middelen tot de herwaardering van onze parlementaire democratie.

Welke ook onze meningsverschillen mogen zijn over waarde en inhoud van de cultuurautonomie in de gewijzigde Grondwet en over de toepassingen ervan past het dus dat wij de betekenis erkennen van de administratieve staf van de Cultuurraad. Hopelijk vormt de staf van deze Cultuurraad de kern van de staf van een Vlaamse assemblee.

De ervaring die opgedaan werd is een nodige en goede investering. Reeds voor zijn huidige opdracht is het personeel van de raad te beperkt in aantal, wij moeten het vooruitzicht aanvaarden van een talrijke personeelsbezetting. Zulks is tevens een sociale eis ten aanzien van de drukte van de vaak langdurige arbeidstijd.

Ongetwijfeld is de activiteit van de Cultuurraad geringer dan de activiteit van de Wetgevende Kamers. Het zou echter een onjuiste berekening zijn de personeelsbezetting en uitrusting te meten in verhouding tot de ontplooiende activiteiten en bevoegdheden.

Zoals iedere instelling heeft ook iedere assemblee afgezien van wat ze doet of kan doen, behoeften die niet te beperken zijn. Er zijn werkmiddelen die niet te drukken zijn. Om dit aan te tonen moge ik verwijzen naar de ervaring van velen onder ons met politiek of cultureel verenigingsleven. Voor het centraal apparaat van een kleine beweging zijn sommige behoeften niet zoveel geringer dan de behoeften van een grote beweging. De administratie van de cultuurraad worstelt met een groot gebrek aan kantoorruimte, toestand die ongunstig afsteekt tegen de betere behuizing die de Franse Cultuurraad mocht ontvangen. Deze toestand bemoeilijkt efficiënte werkmethoden. Niettegenstaande al deze perikelen werkt ons personeel vlug en accuraat het

wekt steeds verbazing hoe snel wij onze documenten ontvangen niettegenstaande ons personeel taken opknapt die het personeel van Kamer en Senaat niet te beurt vallen.

Het wekt bovendien bewondering hoe vlot, hoe stipt en keurig alles wordt afgewerkt.

Wij geven ons misschien niet altijd rekenschap van de inspanningen die men zich daartoe getroost. Ik moge de Raad voorstellen hulde te brengen en erkentelijkheid te betuigen aan het personeel van de Raad van laag tot hoog en U allen, geachte Collega's niet alleen diegenen onder ons die van dichtbij betrokken zijn bij de werkzaamheden van de Raad uit nodigen om bij het einde van dit werkjaar het personeel van de Raad welgemeend in de bloemjes te zetten voor het gepresteerde werk voor zijn kunde en zijn toewijding aan de zaak van de culturele autonomie. **(Applaus op alle banken)**

De Voorzitter. — Er is geen enkel amendement ingediend. Er zijn geen opmerkingen naar voren gebracht betreffende de rekening en de werkingsbegroting. Mag ik aannemen dat deze rekening en ook de werkingsbegroting door deze Raad is aangenomen. **(Instemming)**

BEGROTING VAN NATIONALE OPVOEDING — NEDERLANDSTALIG REGIME — VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1972

— Ontwerp van wet — Stukken van de Kamer nrs. 4-XIX-B (1971-1972)/1 en 2.

— Kredieten die door de Cultuurraad moeten worden aangenomen — Ontwerp van decreet — Stukken van de Cultuurraad nrs. 4-II (1971-1972)/1 en 2.

Naamstemming

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de naamstemming over het ontwerp van decreet houdende de begroting van Nationale Opvoeding — Nederlandstalig regime — voor het begrotingsjaar 1972.

Wij gaan over tot de naamstemming.

Uitslag van de stemming :

122 leden namen deel aan de stemming.

92 leden hebben geantwoord JA.

29 leden hebben geantwoord NEEN.

1 lid heeft zich ONTHOUDEN.

Dientengevolge neemt de Raad het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Hebben JA geantwoord : HH.

Bertrand	Chabert
Bode	Claeys D.
Boel	Claeys W.
Bogaerts Aug.	Clerckx
Bourgeois	Coens
Breyne	Cooreman
Callebert	Coucke
Carpel s	Craeybeckx-Orij (Mw.)

d'Alcantara	Ramaekers
Danschutter	Roelants
Declercq T.	Rombaut
De Croo	Rutten
De Keersmaeker	Smets
De Kerpel	Temmerman
Deneir	Tindemans
De Nolf	Van Acker A.
De Paepe P.	Vanackere L.
Dequeecker	Van Bogaert
De Rore	Van Daele
Detiège	Vandamme
De Vlies	Vandekerckhove
Devos (Mej.)	Vandenberghe
Diegenant	Van den Eynden
Dua	Vandenhove
Duerinck	Van der Aa
Féris	Vanderborght
Gelders	Van Dessel
Geldolf	Vandewiele
Gerits	Van Elewyck
Gheysen	Vangronsveld
Ghyssels	Van Herreweghe
Grootjans	Van Hoorick
Hendrickx	Van Lidth de Jeude
Houben	Van Mechelen
Hulpiau	Vannieuwenhuyze
Kelchtermans	van Waterschoot
Lagae	Verberckmoes
Laridon	Verbist
Lindemans	Verhaegen G.
Markey	Verhaegen J.
Mesotten	Verlackt-Gevaert (Mw.)
Monard	Verleysen
Nauwelaerts-	Vermeulen
Thues (Mw.)	Verroken
Nyffels	Vranckx
Otte	Wyninckx
Peeters	

Hebben NEEN geantwoord: HH.

Anciaux	Olaerts
Babylon	Raskin
Baert	Roosens
Belmans	Schiltz
Bouwens	Sels
Coppieters	Slegers
De Beul	Van der Eecken-
De Facq	Maes (Mw.)
Elaut	Vandezande
Goemans	Van Elsen
Jorissen	Vanhaegendoren
Kuijpers	Van In
Lays	Vansteenkiste E.
Maes R.	Vansteenkiste L.
Mattheyssens	Wannyn

Heeft zich ONTHOUDEN: H.

Persyn

De heer Persyn. — Ik heb afgesproken met collega Albert Bogaert. Deze verantwoording geldt ook voor de volgende stemmingen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (van de heer Hulpiau) betreffende de ontplooiing van de Nederlandse cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers

Naamstemming

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de naamstemming over het voorstel van resolutie van de heer Hulpiau, betreffende de ontplooiing van de Nederlandse Cultuurgemeenschap inzake de vorming van navorsers.

Uitslag van de stemming :

124 leden namen deel aan de stemming.
93 leden hebben geantwoord JA.
30 leden hebben geantwoord NEEN
1 lid heeft zich ONTHOUDEN.

Hebben JA geantwoord : HH.

Bertrand	Duerinck
Bode	Gelders
Boel	Geldolf
Bogaerts Aug.	Gerits
Bourgeois	Gheysen
Breyne	Ghyssels
Callebert	Grootjans
Carpels	Henckens
Chabert	Hendrickx
Claeys D.	Houben
Claeys W.	Hulpiau
Clerckx	Kelchtermans
Coens	Lagae
Cooreman	Laridon
Coucke	Lindemans
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Markey
d'Alcantara	Mesotten
Danschutter	Monard
De Backer-	Nauwelaerts-
Van Ocken (Mw.)	Thues (Mw.)
Declercq T.	Nyffels
De Croo	Otte
De Keersmaeker	Peeters
De Kerpel	Ramaekers
Deneir	Roelants
De Nolf	Rombaut
De Paepe P.	Rutten
Dequeecker	Smets
De Rore	Tanghe
Detiège	Temmerman
De Vlies	Tindemans
Devos (Mej.)	Van Acker A.
Diegenant	Vanackere L.
Dua	Van Bogaert

Van Daele
Vandamme
Vandekerckhove
Vandenbergh
Vanden Eynden
Vandenhove
Van der Aa
Vanderborgh
Van Dessel
Vandewiele
Van Elewyck
Vangronsveld
Van Herreweghe
Van Hoorick

Van Lidth de Jeude
Van Mechelen
Vannieuwenhuyze
van Waterschoot
Verberckmoes
Verbist
Verhaegen G.
Verhaegen J.
Verlackt-Gevaert (Mw.)
Verleysen
Vermeylen
Vranckx
Wyninckx

Hebben NEEN geantwoord: HH.

Anciaux
Babylon
Baert
Belmans
Blancquaert F.
Bouwens
Coppieters
De Beul
De Facq
Elaut
Goemans
Jorissen
Kuijpers
Leys
Maes R.
Mattheyssens

Olaerts
Raskin
Roosens
Schiltz
Sels
Slegers
Van der Eecken-
  Maes (Mw.)
Vandezande
Van Elsen
Vanhaegendoren
Van In
Vansteenkiste E.
Vansteenkiste L.
Wannyn

Heeft zich ONTHOUDEN: H.

Persyn

VOORSTEL VAN DECREET tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen

Naamstemming

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de naamstemming over het voorstel van decreet tot vernederlandsing van het bedrijfsleven.

Uitslag van de stemming.

125 leden namen deel aan de stemming.
125 leden hebben geantwoord JA.

Dientengevolge neemt de Raad het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Hebben JA geantwoord: HH.

Anciaux	Kelchtermans
Babylon	Kuijpers
Baert	Lagae
Belmans	L a r i d o n
Bertrand	Leys
Blancquaert F.	Lindemans
Bode	Maes R.
Boel	Markey
Bogaerts Aug.	Mattheyssens
Bourgeois	Mesotten
Bouwens	Monard
Breyne	Nauwelaerts-
Callebert	Thues (Mw.)
Carpels	Nyffels
Chabert	Olaerts
Claeys D.	Otte
Claeys W.	Peeters
Clerckx	Persyn
Coens	Ramaekers
Cooreman	Raskin
Coppieters	Roelants
Coucke	Rombaut
Craeybeckx-Orij (Mw.)	Roosens
d'Alcantara	Rutten
Danschutter	Schiltz
De Backer-	Sels
Van Ocken (Mw.)	Slegers
De Beul	Smets
Declercq T.	Temmerman
De Croo	Tindemans
De Facq	Van Acker A.
De Keersmaeker	Vanackere L.
De Kerpel	Van Bogaert
Deneir	Van Daele
De Nolf	Vandamme
De Paepe P.	Vandekerckhove
Dequeecker	Vandenbergh
De Rore	Van den Eynden
De Seranno	Vandenhove
Detiège	Van der Aa
De Vlies	Vanderborcht
Devos (Mej.)	Van der Eecken-
Diegenant	Maes (Mw.)
Dua	Van Dessel
Duerinck	Vandewiele
Elaut	Vandezande
Gelders	Van Elewyck
Geldolf	Van Elsen
Geri ts	Vangronsveld
Gheysen	Vanhaegendoren
Ghyssels	Van Herreweghe
Goemans	Van Hoorick
Grootjans	Van Lidth de Jeude
Henckens	Van In
Hendrickx	Van Mechelen
Houben	Vannieuwenhuyze
Hulpiau	Vansteenkiste E.
Jorissen	Vansteenkiste L.

van Waterschoot	Verleysen
Verberckmoes	Vermeylen
Verbist	Verroken
Verhaegen G.	Vranckx
Verhaegen J.	Wannyn
Verlact-Gevaert (Mw.)	Wyninckx

VOORDRACHT VAN KANDIDATEN VOOR DE BENOEMING VAN VIJF VASTE EN VIJF PLAATSVERVANGENDE LEDEN VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT.

De Voorzitter. — Aan de orde is de geheime stemming over de voordracht van kandidaten voor de benoeming van vijf vaste en vijf plaatsvervangende leden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, overeenkomstig artikel 60, § 2, van het koninklijk besluit van 18 juli 1966 houdende coördinatie van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken.

De lijst met de kandidaten die door de Raad aan de Koning ter benoeming moeten worden voorgedragen, werd in de zaal rondgedeeld.

Aangezien het aantal ingediende kandidaatstellingen overeenstemt met het aantal door de Raad voor te dragen kandidaten, verklaar ik ter benoeming door de Koning voorgedragen:

als eerste kandidaten: de heren F. Bové, E. Van Leuven, M. Galle, A. Vanhee, P. Van Brabant; als tweede kandidaten: de heren J. Van Steenberge, M. Neyrinckx, P. Declercq, Van Eecke en M. Hendrickx;

als derde kandidaten: de heren J. Rauws, J. Gijsen, Ch. Van Herbruggen, O. Steeno, M. Vander Bruggen.

(Instemming)

De lijst met deze kandidaten zal aan de Koning worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot subsidiëring van de erkende culturele centra in het Nederlandse taalgebied door het verlenen van weddetoelagen

— **Algemene bespreking**

De Voorzitter. — Aan de orde is het ontwerp van decreet tot subsidiëring van de erkende culturele centra in het Nederlandse taalgebied door het verlenen van weddetoelagen. Wij gaan over tot de algemene bespreking.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, er wordt blijkbaar niet meer gestemd deze namiddag?

De Voorzitter. — Ik zou voorstellen tijdens deze vergadering nog de algemene bespreking en de

artikelsgewijze bespreking te beëindigen. Doch de stemmingen zowel over de amendementen als over de tekst zelf zouden worden uitgesteld tot de eerstvolgende vergadering. (*Instemming*)

De heer De Croo. — Zeer goed.

De Voorzitter. — De heer Monard, verslaggever, heeft het woord.

De heer Monard. — (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Heren Ministers en Collega's, op 14 november 1972 daags voor het ontslag van de Regering-Eyskens kwam dit ontwerp van decreet samen met het gelijkaardige voorstel van decreet een eerste maal, op de dagorde van deze Cultuurraad. Op die dag besliste de Cultuurraad het ontwerp voor verdere bespreking terug te zenden naar de bevoegde commissie. Sindsdien werden er tal van amendementen ingediend, en werden ook haast alle artikels van dit ontwerp gewijzigd, enkele artikels werden zeer ingrijpend gewijzigd. Wat betreft de culturele infrastructuur, bevinden wij ons op dit ogenblik in Vlaanderen in een overgangsstadium.

Wij beschikten in het verleden en ook nu over vele gebouwen waar zeer actief en door ruime volkslagen cultuurwerk werd en wordt beoefend. Zij zijn echter vaak in slechte staat, haast altijd verzuild en aangewezen op overigens zeer verdienstelijke vrijwillige medewerkers.

Geleidelijk aan ontdekken de ondergeschikte besturen dat zij naast deze gebouwen polyvalente centra ter beschikking moeten stellen van het cultureel werk. In de bijlagen van het eerste verslag vindt U de lijst van de gemeenten en een provincie, waar een cultureel centrum in voorbereiding, in uitvoering of reeds in werking is. Alles samen gaat het reeds om een 90-tal gemeenten van zeer diverse omvang- ook gaat het hier dikwijls om kleinere gemeenschappen- die over enkele jaren over een cultureel centrum zullen beschikken.

Lokale of regionale culturele centra kunnen op vele wijzen door het Rijk betoelaagd worden. De voorliggende teksten opteren voor weddetoelagen. De taak van de culturele centra werd door de commissie op de eerste plaats gezien als dienstverlenend, stimulerend, coördinerend, ten opzichte van het cultureel en socio-cultureel werk.

Door dit decreet worden de gemeenten, de provincies, de federaties die een cultureel centrum oprichten haast verplicht, niet alleen te investeren in stenen maar ook in mensen, in deskundige culturele begeleiders. Dit zal binnen enkele jaren zo zijn in ongeveer 90 culturele centra. Het moge het belang onderstrepen van dit decreet dat toch een nieuw net in het leven roept van culturele centra die werkelijk bezet zijn door deskundige beroepskrachten die full-time voor cultureel werk worden vrijgesteld.

Zij kunnen via hun cultureel centrum nieuwe kansen bieden voor het bestaande culturele werk en uiteraard voor nieuwe cultuurvormen. Zij dienen ervoor zorg te dragen dat het centrum een tehuis wordt, waar alle cultuurvormen, alle sociale en leeftijdsgroepen elkaar aantreffen en verrijken. Dat cultuur hier in de meest ruime zin dient verstaan te worden is vanzelfsprekend.

Het vrijstellen van deskundigen voor het cultureel werk in kleinere gemeenschappen is beslist een belangrijke innovatie en tot op zekere hoogte een keerpunt.

Tot nog toe hebben wij nog weinig ervaring met culturele centra. De discussie over het beheer van deze centra was dan ook vrij moeilijk. Temeer daar er duidelijk verschillende accenten werden gelegd in verband met de rol van de overheid tegenover het culturele leven.

Ook over de inhoud van het begrip pluralisme bestonden er in de Commissie zeer uiteenlopende opvattingen. Dit zal hopelijk wel blijken uit het officiële verslag dat vrij uitvoerig kan worden genoemd.

Uiteindelijk werden de twee formules weerhouden die U in de tekst vindt: beheer door de inrichtende overheid (gemeentelijke enz.) met waarborgen voor relatieve autonomie van een Raad van Bestuur, fifty-fifty samengesteld uit inrichtende overheid en gebruikers, op het vlak van de programmatie. Ofwel kan men opteren voor een vereniging zonder winstoogmerk met pariteit tussen de inrichtende overheid en de culturele verenigingen.

Eensgezindheid was er wel over het algemeen principe : de overheid moet haar volle verantwoordelijkheid kunnen opnemen in verband met gebouwen en financiële middelen van de gemeenschap.

Zij mag in geen geval een overheidscultuur in het leven roepen naast en zeker niet tegen de cultuur die aan de basis groeit.

De mensen zelf moeten de inhoud van het cultureel werk bepalen. Zonder zelfwerkzaamheid van de bevolking is er van echte cultuur geen spraak.

De erkende raden gelden in het ontwerp als de spreekbuis van de gebruikers en van de verenigingen. Bedoeld wordt allereerst de culturele raden. Maar er wordt ruimte gelaten voor andere raden, die nog door de Minister van Nederlandse Cultuur zouden erkend worden, bijvoorbeeld jeugdraden.

De Commissie was er zich zeer goed van bewust dat de toepassing van bepaalde onderdelen van het decreet problemen van interpretatie kan stellen. Uitdrukkelijk werd daarom en zeer vaak door de Commissieleden gevraagd bepaalde bemerkingen in het verslag op te nemen. Daardoor is dit verslag dan ook een uitvoerig stuk geworden dat van belang kan zijn bij de interpretatie.

Voor de interpretatie van het decreet werd overigens ook verwezen naar de adviezen van de Hoge Raad voor Volksopleiding, in verband met het beheer

van gemeentelijke culturele centra en de gemeentelijke culturele raden, en die zijn dan ook in bijlage bij het eerste verslag opgenomen.

Het tweede verslag was op vraag van de Commissie een eindverslag. De diensten van de Cultuurraad oordeelden echter dat men toch moest melden „aanvullend verslag”, omdat deze Cultuurraad alleen kan beslissen of dit inderdaad een eindverslag zou worden.

Nochtans meen ik dat ik, namens een eenparige Commissie, mag zeggen dat de Commissieleden bijzonder blij waren erdoor te zijn geraakt; wij hebben daar tientallen vergaderingen aan gewijd, daarenboven zijn wij, misschien wel tot onze verrassing, nog tot een goed resultaat gekomen.

Daarom vragen wij dat onze Commissie na dit decreet, zo vlug mogelijk zou kunnen overgaan tot de behandeling van andere ontwerpen en andere voorstellen. Ik hoop dus dat dit ontwerp nog vóór het reces zal goedgekeurd worden. (**Applaus op de banken van de meerderheid**)

De Voorzitter. — De heer Van Hoorick heeft het woord.

De heer Van Hoorick (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, de socialistische fractie verheugt zich over dit ontwerp van decreet. Zoals de heer Monard heeft aangetoond heeft de bevoegde commissie dit ontwerp van decreet bijna een jaar lang in behandeling gehad. Dat de besprekingen zolang aansleepten kan weinigen verbazen. De oorzaak hiervan is inderdaad dat de standpunten uiteen liepen. Zij hepen uiteen over het begrip zelf van het cultureel centrum, over zijn pluralistisch karakter in deze zin dat de betoelaging van de **stafffunctionarissen** enkel zou gelden voor culturele centra opgericht door de overheid, en dus met voor mogelijke initiatieven van privé-zijde die uiteraard eenzijdig zouden gericht zijn; tenslotte over de wijze van beheer van deze centra, rekening houdend met wat in het Cultuurpact werd **overeengekomen**.

Wij geloven dat de uiteindelijke tekst van het ontwerp van decreet een verbetering is ten opzichte van de eerste ingediende tekst. De ernst met **dewelke** het voorbereidend werk in de commissie geschiedde, de soms gepassioneerde discussies, de talrijke amendementen die werden ingediend, het uitstekend verslag van onze collega Monard tonen aan dat alle fracties in deze Cultuurraad veel belang hechten aan de uitbouw van de culturele centra, grote en kleine, in het Nederlands taalgebied en in Brussel-Hoofdstad. Dit decreet zal de culturele centra eens te meer in de openbare belangstelling brengen.

Concreet zal het een belangrijke bijdrage zijn tot het functioneren van de bestaande en toekomstige culturele centra, dank zij het verlenen van **wedde-toelagen** en misschien nog meer dank zij de **bepa-**

lingen in dit decreet die de pluralistische geest en de uitspraak van de gebruikers van de culturele centra duidelijk vastleggen.

Het begrip cultureel centrum vindt zijn oorsprong in die noodwendigheden van deze tijd. De eerste is aan de cultuur een eigen huis geven; de tweede, in dit huis de verschillende veelzijdige en zich vernieuwende vormen van de cultuurvernieuwingen, activiteiten en creativiteit samenbrengen zo ver en zo breed als enigszins mogelijk, zodat de deelnemers aan één van deze vormen of uitingen ook in aanraking worden gebracht met de andere; de derde noodwendigheid van dit huis is het bestendig trefpunt maken van mensen en verenigingen van verschillende filosofische en ideologische opvattingen, die in wederzijdse verdraagzaamheid op mekaar zullen inwerken en mekaar zullen verrijken. Ik geloof immers dat niets afstompend is voor de cultuur dan de begrensdheid en de afzondering die beide de Softenon-kinderen van de verzuiling zijn.

Onze wereld is verkend, maar hoe weinig nog hebben wij, personen en groepen die naast mekaar leven, elkaar eigenlijk ontdekt. Wij willen uittrekken op dit avontuur met de culturele centra. Het avontuur dat erin bestaat de mogelijkheid te scheppen mensen en verenigingen van verschillende gerichtheid in de mogelijkheid te stellen mekaar te verkennen, te ontdekken en op mekaar in te werken. Daarom zijn wij, socialisten, voorstander van de pluralistische culturele centra, zoals wij ook voorstander zijn van één enkele **gemeenschapsbibliotheek** en van de open-gemeenschapsschool. „The times are changing” zingt Bob Dylan, terwijl Simon Vinkenoog ons waarschuwt: „Wij moeten goed opletten, want alles waar wij per traditie een bepaalde waarde aan hebben gegeven, verandert nu. Deze waardebepaling moet mee veranderen”. Wij hopen dus dat het interne pluralisme van de culturele centra navolging zal vinden op andere gebieden en voor andere instellingen.

Een cultureel centrum moet in zijn uitzicht, zijn opvatting en inhoud een open huis zijn, toegankelijk voor de ganse gemeenschap, jongeren en volwassenen, waar het verenigingsleven een nieuwe opgang kan kennen, waar elke persoon zich kan uitleven in vrije discussie en creativiteit, zonder evenwel vanzelfsprekend de vrijheid van anderen te schaden.

Het cultureel centrum is een eigentijds bouwwerk en meteen moet het een levenswerk worden van onze Nederlandse cultuurgemeenschap. Het gebouw als centrum opgevat helpt in grote mate de pluralistische inhoud mogelijk maken. Daarom zagen wij in dit ontwerp van decreet niet graag de omschrijving van het cultureel centrum als een pluralistische instelling, werkzaam in één gebouw veranderen in „ruimten, afzonderlijk of in hun samenhang”, zoals opnieuw in een amendement door de heer Kuijpers wordt voorgesteld. De spreiding van de activiteiten in verscheidene van **melkaar**

verwijderde gebouwen gaat immers in tegen het doel dat wij met dergelijk cultuurhuis als centrum willen bereiken, namelijk de afzondering doorbreken, het contact, de kennismaking, de samenspraak tussen de diverse uitingen van cultuur en tussen de mensen en de Verenigingen bevorderen.

Wij zijn het er wel mee eens dat in uitzonderlijke gevallen verscheidene afzonderlijke gebouwen of ruimten als cultureel centrum kunnen gegroepeerd zijn en erkend worden. Ik druk erop in uitzonderlijke gevallen. Dit werd trouwens beklemtoond in het verslag van de heer Monard.

Mijnheer de Minister, bij de bespreking in de commissie werd veel aandacht besteed aan de beheersvorm van de culturele centra. Dit was reeds het geval, niet precies voor de culturele centra, maar in het algemeen voor alle structuren van de overheid, tijdens de onderhandelingen over het Cultuurpact. Het decreet tot subsidiëring van de culturele centra heeft uiteraard met het Cultuurpact dat nog geen wet is, en nog geen decreet is, rekening gehouden. Derhalve wordt de keuze gelaten tussen het beheer door de inrichtende overheid, in dit geval bijgestaan door een Raad van Bestuur, of het beheer door een vereniging zonder winstoogmerk.

Belangrijk is dat in de beide beheersvormen zowel de overheid als de ideologische en filosofische strekkingen, evenals de verenigingen van gebruikers langs de weg van de erkende raden zullen vertegenwoordigd zijn. Wij hebben nog niet bepaald welke deze raden zullen zijn. Dat kunnen gemeentelijke cultuur- en andere raden zijn. Er mag echter geen onrechtmatig overwicht van één van de strekkingen ontstaan.

Zonder een wet te hebben inzake het Cultuurpact, zonder het Cultuurpact te hebben gestemd, kan men toch zeggen dat de partijen die deel uitmaken van de Cultuurpactcommissie het gisteren over de **teksten** eens geworden zijn. Het komt mij dus voor dat niets meer in de weg staat om het ontwerp van wet op het Cultuurpact in Kamer en Senaat nog vóór het reces goed te keuren. Men zal dan moeten uitmaken of na de goedkeuring van een wet op het Cultuurpact er ook nog twee teksten van decreet moeten worden opgesteld, één voor de Nederlandstalige cultuurgemeenschap en één voor de Franstalige cultuurgemeenschap.

Ik zou willen onderstrepen dat in het decreet tot subsidiëring van de culturele centra met de principes van het Cultuurpact rekening wordt gehouden. De bepalingen van het Cultuurpact zijn dus reeds in het ontwerp-decreet dat wij thans bespreken verwerkt. Dit is van belang om minorisering en discriminatie te voorkomen. Het is mijns inziens van nog meer belang om een mentaliteitsverandering te realiseren. Het is onbetwistbaar dat er inzake opvoeding en cultuur een verandering van mentaliteit nodig is.

Ik wil daarbij niemand de steen werpen. Wij huizen misschien allen onder hetzelfde dak. Deze verandering van mentaliteit is nodig om ingewortelde gewoonten en privileges te doorbreken.

Deze hebben een sclerose tot gevolg die het leven van mens en vereniging in het systeem integreren. Ik geloof dat dit strijdig is met elk verder perspectief van culturele ontwikkeling. Een perspectief op de verdraagzaamheid en de vrije uitdrukking van ieders persoonlijkheid moet worden geopend.

Ik hoop dat dit mede door dit decreet op de culturele centra, door hun inhoud, hun opvatting en beheersvorm, zal worden mogelijk gemaakt of althans dat deze culturele centra — zoals wij ze hebben opgevat — er zullen toe bijdragen. Want, cultuur kan geen monopolie zijn van één strekking; cultuur is ook niet neutraal. De verdraagzaamheid houdt het recht in voor elke strekking haar opvatting te verdedigen en te verspreiden en daartoe over de mogelijkheden te beschikken zonder echter bevoorrecht te zijn.

Een gemeenschapscultuur is slechts mogelijk door haar intern pluralisme, haar openheid, haar confrontatie tussen alle strekkingen, de verdraagzaamheid en de vrijheid die elkeen de mogelijkheid biedt op vrije uitdrukking en vrije creativiteit.

Wij menen dat ook deze principes ten grondslag liggen aan onze werkzaamheden die hebben geleid tot het eindresultaat betreffende dit ontwerp van decreet, althans vatten wij het zo op. Dit vindt o.a. ook zijn uitdrukking in het feit dat het decreet het recht ontkent aan de beheersorganen van het culturele centrum tussen te komen in de culturele inhoud van de activiteiten van de groeperingen-gebruikers in de culturele centra.

Ook de begeleiding in het culturele centrum door staffunctionarissen — per slot van rekening ging het aanvankelijk hoofdzakelijk daarover — moet gericht zijn op dit intern pluralisme, op de ontwikkelingskansen van eenieder die gebruik maakt van het culturele centrum, bijgevolg van alle verenigingen. In onze opvatting dient dan ook, wanneer het culturele centrum over meer dan één staffunctionaris beschikt, het pluralisme eveneens op hen van toepassing te zijn en dienen de staffunctionarissen te behoren tot verschillende ideologische of filosofische opvattingen, zowel in het beheerssysteem van een vereniging zonder winstoogmerk, als in dit van de inrichtende overheid met haar Raad van Bestuur.

Vanzelfsprekend moet de mentaliteit van alle staffunctionarissen deze zijn van de noodzakelijke openheid en begeleiding van allen. Dit is niet voorzien in dit ontwerp van decreet, alhoewel het een logisch uitvloeisel is van gans de filosofie die eraan ten grondslag ligt.

Hoe ook, de wet en eventueel het decreet op het **Cultuurpact** zullen dit aspect regelen. Zoals reeds werd opgemerkt zal het decreet over de culturele centra slechts in de praktijk kunnen worden gebracht wanneer wij vooraf een decreet op de inrichting en de werking van raden, culturele en andere, zullen hebben goedgestemd.

Dit is een ingewikkelde zaak. Ik hoop dat wij daarop niet opnieuw, Mijnheer de Voorzitter van de commissie, een jaar zullen moeten over doen; maar in

elk geval is het duidelijk dat wij er zeer uitvoerige discussies zullen over hebben.

Er bestaat een leidraad van de vorige Minister van Cultuur voor de gemeentelijke culturele raden, er is momenteel een voorstel van decreet desbetreffende door collega Van Elewyck namens de B.S.P. ingediend; wij kunnen dus toch vertrekken van documenten, de Minister zal allicht van de vakantieperiode gebruik maken om ook van zijn kant dat voor te bereiden.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, in elk geval hoop ik dat bij de bespreking in de Commissie voor deze aangelegenheid, dus het decreet op de culturele raden of andere, wij dezelfde geest van open confrontatie en begrip voor **mekaars** standpunten aan de dag zullen leggen als dit het geval is geweest tijdens de weliswaar langdurige maar voor iedereen dan toch verrijkende discussies die tot dit ontwerp hebben geleid.

Met U allen achten wij dit een belangrijk ontwerp omdat er dan toch een begin van een nieuwe mentaliteit uitstraalt. Aldus alles samen genomen geloof ik dat dit een stap vooruit is. De socialistische fractie zal dan ook vanzelfsprekend dit ontwerp van decreet goedkeuren. (**Applaus op de banken van de meerderheidspartijen**)

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) (**op het spreekgestoelte**). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, door dit in onze ogen zeer belangrijk decreet wordt een werkelijke aanvang gemaakt met het cultuurbeleid zoals dit door de Grondwet aan de Cultuurraden is opgedragen.

Hoe belangrijk het bouwen van culturele centra ook is, de cultuurbevordering — en dat weet U allemaal — is op de eerste plaats een kwestie van mensen. Nadat een tiental jaren geleden een koninklijk besluit aan gemeenten en provincies de financiële mogelijkheden verleende om rijksstoelagen voor culturele centra bestemd op te richten, wordt vandaag een begin gemaakt met wat wij genoemd hebben deze investering in mensen, in culturele functionarissen, of om een juistere benaming te gebruiken, in culturele animatoren. Het zullen deze animatoren zijn die de stenen zullen doen spreken. De goedkeuring van dit ontwerp van decreet acht ik, als Minister voor de Nederlandse Cultuur, van uitzonderlijk belang voor de verwezenlijking van de prioriteiten die inzake de cultuurpolitiek in het jongste regeerakkoord werden neergelegd.

Daarom ook wens ik hier vandaag nader op dit ontwerp van decreet in te gaan. In mijn begrotingstoespraak voor deze Vergadering heb ik gezegd dat ik als voornaamste opdracht voor de generaties vandaag en morgen beschouwde: de verwezenlijking van de democratisering van de cultuur.

Inderdaad, in de afgelopen decennia werden geleidelijk belangrijke elementen in het globale democratiseringsproces verwezenlijkt; een politieke democratisering, een sociale democratisering, een economische democratisering en ten slotte, een democratisering van het onderwijs. **Het** is juist dat op ieder van deze gebieden de democratisering nog altijd voor hinderpalen staat en dat op al deze gebieden voor iedereen nog altijd geen gelijke kansen aanwezig zijn.

Maar het valt niet te ontkennen dat op al deze vlakken een democratiseringsproces in ruime mate werd op gang getrokken.

De generaties van vandaag moeten echter een aanvang maken met een vijfde democratiseringsproces, dat van de democratisering van de cultuur.

Een eerste voorwaarde om deze democratisering te realiseren, is het voor handen zijn van aangepaste culturele infrastructuur. Het is inderdaad niet toevallig dat de ontwikkeling van de ideeën omtrent de democratisering van de cultuur samenviel met een groeiende belangstelling voor de culturele infrastructuur.

Toen in 1967 een begin werd gemaakt met de uitbouw van een vernieuwde culturele infrastructuur in het Vlaamse land, was daar vier jaar studie- en voorbereidingswerk aan voorafgegaan.

Uit een sociologische studie, die in 1964 werd gemaakt in opdracht van het departement, was immers gebleken dat de bestaande infrastructuur niet meer voldeed aan de moderne vereisten en de nieuwe opvattingen over de culturele participatie.

Inderdaad, deze infrastructuur bleek totaal verouderd te zijn en dit in hoofdzaak om drie redenen:

- 1° De gebouwen aangewend voor culturele doeleinden bleken oud en versleten te zijn;
- 2° De infrastructuur was zeer eenzijdig samengesteld en bevatte hoofdzakelijk een zeer groot aantal sterk verouderde „zalen”;
- 3° Het bleek dat deze gebouwen in sterke mate „verzuimd” waren, met andere woorden in hun beheer en gebruik ideologisch gekleurd en bijgevolg slechts toegankelijk voor één bepaalde categorie van mensen.

Dergelijke versnippering stond uiteraard een intens gebruik van deze ruimten in de weg.

Ruim 80% van de bestaande infrastructuur bleek bovendien eigendom te zijn van het privé-initiatief. De betreuwenswaardige staat waarin deze culturele infrastructuur zich bevond, liet duidelijk veronderstellen dat in vele gevallen het privé-initiatief niet langer bij machte was de kosten van deze infrastructuur te dragen.

Hieruit bleek duidelijk de belangrijke rol, die op dit vlak, voor de overheid, meer bepaald voor de gemeentelijke overheid was weggelegd.

Bij de overheid is overigens de jongste jaren in sterke mate het besef gegroeid dat zij een belangrijke rol heeft te spelen in het kader van de cultuurbevordering en de cultuurspreiding.

Traditioneel verstaat men onder democratisering van de cultuur, het toegankelijk maken van de cultuurgoederen voor een zo ruim mogelijk publiek. Hiertoe zullen de culturele centra in sterke mate bijdragen.

De bouw van culturele centra betekent immers decentralisatie van de cultuurgoederen die tot dan toe alleen voorhanden waren in de grote steden of alleen ter beschikking stonden van degenen die zich grote verplaatsingen konden veroorloven.

De culturele centra beogen evenwel meer dan alleen maar het ter beschikking stellen van lokalen of nieuwe lokalen aan die takken van het cultureel werk, die moeilijkheden hebben met de infrastructuur.

Naast de belangrijke rol die de culturele centra spelen in, wat ik zou willen noemen, de passieve democratisering van de cultuur, namelijk de cultuurspreiding waardoor de culturele waarden in het bezit komen van een steeds groeiend aantal mensen, zullen de culturele centra ook een belangrijke taak te vervullen hebben in de actieve democratisering van de cultuur, wat neerkomt op een politiek van voortdurende vorming.

Dit moge vooreerst blijken uit het feit dat het bouwprogramma van een cultureel centrum wordt vastgesteld op basis van een sociologisch onderzoek, gericht op de culturele noden die door de bevolking worden gevoeld. In deze optiek is inderdaad de cultuurconsument, die een oplossing zoekt voor een aantal levensvragen, de belangrijkste persoon.

De richtlijnen die door het Departement van Nederlandse Cultuur werden opgesteld, zijn dan ook afgestemd op de onmiddellijke, de als het ware dagelijkse behoeften van de cultuur-zoekende mens. Om die reden is ook het beheer van de **culturele** centra een belangrijk scharnier in het voorliggend decreet te noemen.

De culturele centra zullen immers beheerd worden in samenwerking met de erkende gemeentelijke raden, dus mede door diegenen die het culturele werk bedrijven.

De integratie van de gebruikers biedt de mogelijkheden aan hen die op cultureel vlak actief zijn, om, naast hun democratische inspraak via de verkiezingen op gemeentelijk vlak, een supplementaire bijdrage te leveren aan een belangrijk aspect van het maatschappelijk welzijn, namelijk de **cultuur**-bevordering.

Als gevolg van een zeer grote verscheidenheid aan culturele verenigingen is een inspraak van het privé-initiatief slechts mogelijk wanneer dit geregeld wordt in het kader van een gemeentelijke culturele raad. Via deze culturele raad kan het privé-initiatief bij de planning en het beleid van culturele centra betrokken worden.

Een afzonderlijk decreet zal de inrichting en erkenning van deze raden regelen.

Ook hier staan wij voor de wettelijke regeling die

een novum betekent. De inspraak — leitmotiv van het laatste decennium — wordt als het ware in ons gemeenschapsleven **geinstitutionaliseerd**.

Vanzelfsprekend heeft zich in de commissie een langdurige bespreking voorgedaan over de wijze waarop de erkende gemeentelijke raden bij het beheer van de culturele centra kunnen betrokken worden. Het is een uiterst nuttige bespreking geweest, waarbij enerzijds de gemeentelijke verantwoordelijkheid duidelijk werd afgebakend en anderzijds toevallige of willekeurige politieke invloed in het beleid van het cultureel centrum wordt onmogelijk gemaakt.

Het decreet laat, wat de beheersvorm betreft, ook een keuze tussen twee beheersformules, die in de commissie hun vurige voorstanders en tegenstanders kenden.

Ik ben de commissieleden dankbaar voor de opbouwende wijze waarop zij hun standpunten hebben verdedigd : er werd uiteindelijk een aanvaardbaar vergelijk gevonden dat voldoende speelruimte laat; de toekomst zal uitwijzen welke beheersvorm de meeste overlevingskansen heeft.

Het is van belang te onderstrepen dat de redactie van de artikelen die betrekking hebben op de beheersvorm, reeds rekening houden met clausules van het Cultuurpact.

De heer Kuijpers heeft een viertal amendementen ingediend. Twee ervan werden reeds uitvoerig in de commissie besproken en afgewezen.

In een eerste amendement wenst hij in artikel 2 de voorgestelde definitie van een cultureel centrum te verruimen. In de commissie heb ik echter duidelijk geantwoord — en de verslaggever verwijst ernaar in zijn verslag — dat in een overgangsformule een cultureel centrum ook kan betrekking hebben op meerdere verspreide gebouwen. Op deze interpretatie heeft de oorspronkelijke indienster van het amendement haar voorstel trouwens ingetrokken. In een tweede amendement stelt de heer Kuijpers nog een derde beheersvorm voor, op basis van een andere samenstelling. Zoals ik in de commissie verklaarde zie ik niet in hoe hierbij de „bestuurskracht” van het cultureel centrum werkelijk kan versterkt worden. Ik stel voor het amendement niet te aanvaarden.

Ook op het derde en vierde amendement van de heer Kuijpers dat betrekking heeft op de Brusselse situatie wens ik niet in te gaan en wel omdat het zonder voorwerp is.

Ten eerste zal een afzonderlijk decreet de inrichting en werking regelen van alle raden; bijgevolg ook deze van de gemeenten binnen de agglomeratie hoofdstad - Brussel.

Ten tweede lijkt het mij niet noodzakelijk expliciet de gemeentebesturen van de hoofdstad - Brussel uit te schakelen van de regeling, zij zijn het immers grondwettelijk. Volgens artikel 59 bis §4 zijn decreten uitsluitend van toepassing op instellingen, „gevestigd in het tweetalig gebied Brussel - Hoofd-

stad, die, wegens hun activiteiten, moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de ene of de andere gemeenschap". Gemeentebesturen van de Brusselse agglomeratie zijn dat per definitie niet; evenmin de culturele centra die zij in eigendom hebben, zelfs niet wanneer zij deze uitsluitend aan één van beide cultuurgemeenschappen zouden toewijzen.

Er zal in het raam van het afzonderlijk decreet op de gemeentelijke culturele raden onderzocht worden op welke wijze in een aangepaste regeling voor Brussel kan voorzien worden. In elk geval heeft het amendement van de heer Kuijpers geen betekenis en ik stel dus voor het niet te aanvaarden.

Tenslotte mag ik bij deze gelegenheid nadrukkelijk mijn vertrouwen uitspreken in de taak en de werkwijze van de culturele centra die vandaag reeds in werking zijn.

Ik heb de gelegenheid gehad de werking te volgen van de nieuwe culturele centra als Hasselt, Waregem, Turnhout en Strombeek-Bever. Ik heb er kennis gemaakt met de jonge, dynamische directeurs en culturele werkers. Ik heb met leden van de bestuursraden gesproken. Overal was het cultureel centrum reeds te klein.

Overal was het een trefpunt van oud en jong, van vooruitstrevende en meer voorzichtige cultuuroefenaars.

Overal vond ik enthousiasme en ontmoette ik gelukkige mensen. Nergens merkte ik iets van wat eeuwige kritikasters hebben geschreven dat „culturele centra kleine partijfortjes” zouden zijn. Sommigen leven in de overtuiging dat het „cultuurleven” iets moet zijn als een porseleinen vaasje, dat men voorzichtig moet verwijderd houden van het maatschappelijke leven, waarvan ook het politiek bestel deel uitmaakt.

Naarmate het cultuurbeleid een steeds belangrijker aspect gaat worden van ons gemeenschapsleven, is het duidelijk dat dit ook de speelbal zal worden van de maatschappelijke krachten in die gemeenschap. Ik heb in de commissievergadering een grote eensgezindheid ervaren om het cultuurbeleid via de culturele centra een nieuw impuls te geven.

Ik dank alle leden van de commissie, niet in het minst de verslaggever en de secretarissen van de commissie, en alle leden van deze Vergadering, voor het vertrouwen dat zij in dit decreet, naar ik verwacht, zullen stellen.

Ik hoop dat het eenparig zal worden goedgekeurd.
(Applaus op alle banken)

De Voorzitter. — De heer Henckens heeft het woord.

De heer Henckens (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik wil vooraf als voorzitter van deze commissie speciaal onze verslaggever danken omwille van zijn groot geduld en zijn zin voor

humor maar ook omwille van de vaardigheid waarmee hij de ontelbare tussenkomsten heeft weten te synthetiseren en op zeer korte tijd — 's nachts dan nog wel — ermede klaar kwam.

Mijn dank gaat ook naar al de leden van de commissie voor de sfeer van hoffelijkheid en de openheid waarin de discussies verlopen zijn, ondanks de moeilijke omstandigheden waarin wij dikwijls hebben vergaderd. Het spreekt vanzelf dat deze dank vooral gaat naar de leden die regelmatig aanwezig zijn geweest. Maar ik zou toch de wens willen uitdrukken, Mijnheer de Voorzitter, dat wij tegen het volgend werkjaar zouden kunnen rekenen op een betere afspraak voor de regeling van de werkzaamheden tussen Kamer en Senaat en Cultuurraad en meer in het bijzonder van de commissies. Dikwijls hebben wij gedurende openbare zittingen vergaderd en gedurende zittingen van andere belangrijke commissies en dat is natuurlijk niet bevorderlijk. Ik zou toch willen aandringen dat men een regeling zou vinden die voldoening geeft en tegemoet komt aan de moeilijkheden die wij hebben ondervonden. Dit dan bij wijze van inleiding.

Vooraf wens ik dan een eerste bemerking naar voren te brengen, Mijnheer de Minister, namelijk dat wanneer wij ongeveer een jaar geleden met dit ontwerp, samen met uw voorganger en daarna met uzelf, begonnen zijn, dat eigenlijk aan de basis daarvan een politieke keuze lag of een bepaalde optie. En vooraf denk ik dat er ergens een debat moet geweest zijn over wat gaan wij nu doen met het cultuurbeleid in Vlaanderen, hoe gaan wij een actief cultuurbeleid voeren. En dan heeft men ongetwijfeld de vraag gesteld en u hebt daar straks in uw inleiding gedeeltelijk op geantwoord, men heeft dan zeker de vraag gesteld moeten wij in de eerste plaats geld investeren in infrastructuur of moeten wij geld investeren in menselijke gegevens, in verenigingen, in organisaties in individuen en noem maar op. Ik geloof dat dit toch een belangrijke vraag is die wij ons vooraf moeten stellen. En nu is het ver van mijn bedoeling om te beweren dat het daarstellen van de nodige infrastructuur, van de materiële substraten die wij nodig hebben om cultuur te bedrijven dat dit niet nuttig zou zijn maar het is toch ook zo dat het evenzeer nuttig is in mensen te investeren. Het is in het verleden gebleken dat al diegenen, de personen, de verenigingen, de organisaties, die zich in het verleden met het cultuurleven hebben beziggehouden, die enorme inspanningen hebben gedaan om dit cultuurleven te democratiseren en te brengen bij de gewone man in de straat, dat deze toch ook recht hebben op onze belangstelling omwille van hun grote verdiensten. En ik stel vast dat door de optie die men genomen heeft, de prioriteit zal zijn: wij zullen eerst investeren in materiële infrastructuur zijnde de culturele centra waar wij het nu over hebben. En ik twijfel niet dat dit beantwoordt aan —

en Collega Van Hoorick heeft dat onderstreept en daar treed ik hem bij — aan een verlangen en aan een aanvoelen van een nood, van een grotere tussenkomst, van een grotere aanwezigheid van de overheid in het stimuleren, in het tot stand brengen van een cultuurbeleid enerzijds en anderzijds dat deze culturele centra een belangrijk element zullen zijn van open confrontatie en van democratisering van het culturele leven. Dus het is helemaal niet mijn bedoeling hieraan iets tekort te doen want ik zal straks zeggen dat ik ook dit ontwerp zal stemmen en niet met tegenzin maar met enthousiasme. Maar ik wil toch vooraf de bekommernis hier aan deze Vergadering mededelen, die bestaat bij een aantal van onze verenigingen, die een beetje de indruk hebben dat zij eerder aan hun trekken hadden moeten komen, die een beetje de indruk hebben dat zij dreigen in de kou gezet te worden want men investeert eerst en vooral belangrijke overheidsfondsen in het bouwen van culturele centra — 60% subsidiëring — en nu geeft men aan deze instellingen een aantal gekwalificeerde personeelsleden cadeau ten koste van en dus betaald door de overheid, door de Staat, door de Vlaamse cultuurgemeenschap. Zij stellen zich nu de vraag wat hebben wij misdaan dat wij tal van deze voordelen niet krijgen. Het is helemaal niet mijn bedoeling te pleiten dat men een andere prioriteitenregel had moeten toepassen, maar ik wil toch zeer speciaal de aandacht van de Regering daarop vestigen omdat men zich voor een deel terecht de vraag stelt in het verenigingsleven : is het werk wat wij gedaan hebben niet voldoende geweest om geapprecieerd te worden door de overheid? Zal de overheid nu zelf met meer financiële middelen, maar ook inzake personeel en infrastructuur aan een gestroomlijnd cultuurbeleid gaan doen. Dit zijn vragen die ik gewoon wil verwoorden omdat ik meen dat deze leven en omdat ik denk dat de bekommernis ook bij de Regering bestaat om in de toekomst het subsidiëringstelsel voor deze verenigingen onder ogen te nemen en ervoor te zorgen dat deze over meer middelen zullen kunnen beschikken. Want uiteindelijk is het daar dat het culturele leven moet bloeien en groeien. Dat bij wijze van eerste beschouwing.

Ten tweede wil ik dan nog even ingaan op de beschouwingen die de heer Van Hoorick heeft naar voren gebracht en het standpunt van de CVP-fractie in verband met de culturele centra verduidelijken.

De filosofie die aan de basis ligt van dit ontwerp is de volgende in tegenstelling met het stelsel dat bestaat voor de jeugdtehuizen. In tegenstelling met het stelsel dat bestaat voor de scholen, dat bestaat voor de klinieken, dat bestaat voor de bibliotheken en tal van andere instrumentaria die gebouwd worden en die ons vertrouwd zijn in dit land, kiezen wij hier voor een andere soort pluralisme. In deze vier sectoren die ik zopas heb opgesomd, daar heeft

men gekozen van oudsher voor wat wij gewoonlijk noemen een vorm van extern pluralisme. De overheid geeft aan iedere strekking die het vraagt de middelen om zichzelf te zijn in de stijl en op de wijze waarin zij dit wensen. Aan de basis van dit ontwerp ligt een andere optie en zeggen wij : wij zullen in de toekomst zowel wat het bouwen betreft als wat het subsidiëren van personeelsleden betreft dit alleen nog doen in zoverre dat de betrokken cultuurcentra eigendom zijn of in genot zijn van de overheid. Dus daar opteren wij in tegenstelling met deze andere sectoren voor één cultuurcentrum dat dan nog moet in handen zijn of uitgaan van of ressorteren onder de overheid. En dit uitgangspunt is door onze fractie nooit betwist geworden ik meen dat dit een goed is en de heer Van Hoorick heeft onderstreept welke voordelen dit biedt op het stuk van democratisering en op het stuk van open confrontatie en dergelijke. Ik onderschrijf deze beschouwingen terzake volledig. Maar gegeven zijnde dit vertrekpunt moesten wij er vooral in deze sector van de cultuur, waar het erom gaat in de vrijetijdsfeer zichzelf te kunnen zijn, strikt over waken dat er vanwege de overheid geen cultuur-dirigisme zou ontstaan. En ik meen zelfs dat ook de heer Van Hoorick en wijzelf daarover ten gronde akkoord zijn; over dit vertrekpunt geloof ik dat er geen misverstand bestaat. En dan vragen wij, hoe gaan wij dit concreet vertalen om voldoende garanties te hebben en daarbij kwam het vooral neer op de beheersvorm die wij zouden vaststellen voor deze culturele centra. En daarbij was het voor ons belangrijk, dat — wat de heer Van Hoorick straks ook genoemd heeft — er zonder de minste twijfel zonder het minste risico een vorm, een beheersvorm zou uitgebouwd worden waarin dit intern pluralisme maximaal zou aanwezig zijn, zonder het risico te moeten lopen dat een of andere toevallige politieke meerderheid die misschien andere inzichten zou hebben dan degene die wij hier in dit halfroed hebben, de gelegenheid zou krijgen om op ingrijpende wijze in te grijpen in het cultureel leven in bepaalde gemeenschappen. En dan meenden wij dat de beheersvorm van de vereniging zonder winstoogmerk, die uiteindelijk een gemengde vorm is namelijk waar van de ene kant voor de helft de overheid en van de andere kant voor de helft de gebruikers, de mensen, de ideologische of filosofische tendenzen, de verenigingen of de organisaties of welke namen men daaraan ook wil geven samen werken om samen te dokteren aan het cultuurbeleid dat zij willen op stapel zetten voor de betrokken gemeenschap. En wij meenden dat, door het beheer te leggen in handen van zulk organisme, zoals wij het pas hebben beschreven, dit maximale waarborgen bood in deze toch zeer gevoelige sfeer van het cultuurleven. Wij meenden eveneens dat de andere beheersvorm grote risico's bood door aan de overheid toe te laten in te grijpen via het telkens moeten toekennen

het telkens moeten goedkeuren van bepaalde uitgaven die men wil doen; anderzijds ben ik zeer gevoelig voor het argument waar men gezegd heeft u moet deze beheersvormen ook eens bekijken van uit het oogpunt van de efficiëntie en van de doelmatigheid. Ik meen echter wanneer wij kunnen komen tot een coherente samenwerking in de schoot van een vereniging zonder winstoogmerk tussen enerzijds het vrij initiatief en anderzijds de overheid dan vermoed ik dat wij over 5 jaar op deze tribune op een heel andere manier over deze dingen, die wij nu zo onmiddellijk belangrijk achten, zullen spreken. Wanneer deze mentale reconversie van twee zijden zal gegroeid zijn, wanneer daar ook een beetje een hersenspoeling zal gebeurd zijn, wanneer wij mekaar hebben kunnen overtuigen dat wij het uiteindelijk goed menen en dat wij toch meer te betrouwen zijn dan wij uiteindelijk wel dachten — want het is een beetje in een sfeer van wantrouwen dat men toch tracht links en rechts muurtjes op te trekken die waarschijnlijk binnen enkele jaren nutteloos zullen blijken te zijn — dan zullen vele problemen verdwijnen of zich van zelf oplossen. Dus het standpunt van onze fractie was, maximaal garanderen van het intern pluralisme en voor ons is daartoe de aangewezen vorm deze van de vereniging zonder winstoogmerk; wij zagen in de andere formule allerlei bedreigingen van overheidsingrijpen en van mogelijk cultuurdirigisme. Ik geloof dat het goed is dat dit nog eens klaar en duidelijk gezegd wordt.

Om te besluiten Mijnheer de Voorzitter, wil ik nog dit zeggen — de heer Van Hoorick heeft het er ook over gehad — dat het ontwerp niet kan in werking treden, zolang er geen ontwerp is op de culturele raden en dat zal voor na het reces zijn. Een tweede element is de conformiteit met het Cultuurpact. Ik ga daar niet op in want we hebben met de tekst van dit Cultuurpact al zodanig veel perikelen gekend. Ik wil deze tekst met deze van het Cultuurpact vergelijken wanneer hij hier in dit halfroond zal gestemd zijn en ik weet dus niet of het antwoord zo ongenueanceerd ja zal zijn als de heer Van Hoorick heeft gezegd. Namens mijn fractie kan ik dan ook mededelen dat wij dit ontwerp, dat het resultaat is van een eerlijke confrontatie in de commissie van alle standpunten — uitzonderlijk hebben wij moeten stemmen, over alle belangrijke dingen hebben wij een akkoord bereikt en het is over minder belangrijke dingen dat wij hebben moeten stemmen — zullen goedkeuren. In die geest zullen wij ook het voorstel of ontwerp op de culturele raden, na de vakantie kunnen aanpakken, Mijnheer de Minister, want dat is *conditio sine qua non* om dit ontwerp te kunnen toepassen — als U dan nog zorgt voor het geld om dit te betalen vanaf 1 januari 1974. **(Applaus)**

De Voorzitter. — De Heer Kuijpers heeft het woord.

De heer Kuijpers (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, ik voel me zo wat als de geachte sprekers tijdens een eerste lustrumviering van de „Vrienden van het cultureel centrum.” Inderdaad, wat 'n hoffelijkheid en schoonheid hier vandaag van deze tribune gevloeid zijn, het doet ons goed aan het zomerse hart. Nochtans werd dit decreet toch niet zo vriendelijk bejegend als men dat vandaag wel hoort. Op 21 november 1972 sneuvelde dit decreet zozegegd op het slechte verslag van de Heer Monard, dat nu plots een waardevol verslag geworden is.

De heer Van Hoorick. — Maak alleen gewag van goede herinneringen.

De heer Kuijpers. — Achteraf merkte ik dat de Regering ook sneuvelde. **(Gelach)** En vandaag merk ik dat wij eerst met vakantie mogen gaan, en dat dan het decreet zal ingepast worden in meer vrijheid en meer vooruitgang van de Cultuurpactwet, die wij na de vakantie te verwerken krijgen.

De Voorzitter. — Mag ik U even onderbreken, de bedoeling is volgende week te stemmen. Het is zo tijdens de vergadering aangekondigd. En zelfs zij die voorstander zijn van enig uitstel gaan akkoord. Dus U mag de geruststelling ontvangen.

De heer Kuijpers. — Zo stel ik vast dat de vooruitgang sneller gaat naarmate de vakantie nadert. Wij acteren de verklaring van de Voorzitter met veel dankbaarheid, want alles bij mekaar genomen bespreken wij hier toch een zeer belangrijk decreet. In het zicht van de aangroei van de vrije tijd zullen er in de volgende jaren heel wat eisen gesteld worden aan de overheid inzake **gemeenschaps**-uitrusting. Anderzijds staan wij in Vlaanderen nog in de kinderschoenen, wat de culturele infrastructuurle uitrusting betreft en dit in vergelijking met het andere deel van onze volksgemeenschap, Noord-Nederland.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik nodig U uit, om samen met mij een dag in Vlaanderen te gaan en sommige steden te bezoeken waar al heel wat initiatieven genomen zijn. Dat zijn geen kinderschoenen.

De heer Kuijpers. — Uw goede geplogenheden kennende, wijs ik deze uitstap helemaal niet af. Ik wil hem zelfs heel graag aanvaardden. Bij het eerste heeft de overheid ontdekt dat het toerisme een winstgevende zaak geworden is en de ontwikkeling wijst erop dat we deze achterstand wel vlug zullen inlopen. De culturele sector echter

is niet winstgevend-productief, sterker nog, het kan een domein van gedachtvorming worden dat aan het normale bestuurspatroon ontsnapt. Van meet af aan bemerken we dus hoe belangrijk dit decreet tot subsidiëring van erkende culturele centra in het Nederlandse taalgebied door het verlenen van weddetoelagen wel is. Een jaar lang hebben we in de commissie taai voorbereidend werk geleverd. Het was opvallend hoe dit decreet ontstond bij Minister Van Mechelen, los van alle inkadering die het wel vereiste. Was het enkel de zorg om een aantal sleutelbenoeringen in de culturele wereld die dit decreet deed ontstaan? En anderzijds zagen we hoe na enkele weken de B.S.P. plots zeer actief werd en de gestarte besprekingen nog eens deed overdoen om toch de hele lading te laten stranden in deze Raad op 21 november 1972. Zogezegd, ik heb het al aangehaald, omdat het verslag onnauwkeurig zou zijn. Welke partijbons had de B.S.P. gewaarschuwd dit decreet zomaar niet goedschiks te aanvaarden, of gunde men aan de achtbare heer Van Mechelen zijn decreet niet? Ik laat de vraag in het midden. In elk geval, aan dit decreet ontbreekt een voorafgaande toelichting. Ik bedoel niet een memorie van toelichting maar wel een inplantingstoelichting. Wij leven in een tijd (en komen uit een tijd) waar de infrastructuurle macht van de kerk, van de partijen en de vakvereniging ons een gesloten cultuurpatroon toespelen en hebben toegespeeld. Het was opvallend vast te stellen hoe in onze commissie meer partijgebonden leden te keer gingen tegen een meer vrije beheersformule. En veeg teken voor onze geroemde culturele autonomie. Cultureel werk dient zich nochtans volkomen onafhankelijk te kunnen bepalen. Traditioneel conservatieve BSP-mensen maakten een verheerlijking van het overheidsbeheer alsof ze meenden dat ieder vrij cultureel beleid een ondergraving zou zijn van hun macht. Anderzijds zien we dat we door dit decreet eerst de wedde gaan betoelagen alvorens een fatsoenlijk inplantingsdecreet of plan tot stand kwam. Op een honderdtal plaatsen wordt er gewerkt aan een cultureel centrum. En ik ga ermee akkoord dat er een sociaal cultureel onderzoek het bouwdoosier dient te vergezellen. Doch een nationaal plan, Mijnheer de Minister, ontbreekt. En men moet. . .

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Men is er mee bezig.

De heer Kuijpers. — Er is dus een nationaal plan in wording en wij hopen dat deze vakantie vruchtbaar zal zijn om het achteraf te kunnen bewonderen.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Men mag toch wat vakantie nemen ook!

De heer Kuijpers. — Men moet de Minister, ik bedoel daar niet mee onze huidige Minister, men moet de Minister verhinderen een persoonlijk getinte politiek te voeren op dit vlak. Evenzeer geldt dit voor de plaatselijke besturen. Inderdaad een initiatief om een cultureel centrum uit te werken mag en kan niet gebonden zijn enkel aan de goodwill van één of ander plaatselijk bestuur. Op 11 april 1972 sprak de regering hier vaag over een nationaal inplantingsplan en vermeldde een vijftal streekcentra. Een honderdtwintigtal gewestelijke en tweehonderdtachtig lokale centra. Wat is van dit alles geworden? Senator Vandezande diende in dit verband in de commissie een amendement in. We hebben het niet gehandhaafd in de openbare vergadering na de verklaring van Minister Chabert. Nochtans is dit probleem van de inplanting zeer accuut. En ik wil hier even onderstrepen dat het arrondissement Leuven met zijn 400.000 inwoners geen enkel cultureel centrum heeft.

Overigens zijn de provincie Oost-Vlaanderen en de provincie Brabant in verhouding tot de andere provincies bijzonder slecht bedeed. En zo menen we na deze inleidende woorden onze amendementen, die weinig vriendschappelijk in de commissie werden bejegend, toch verder te verdedigen op deze tribune. Bij artikel 2, Mijnheer de Minister, beklemtonen we, dat een cultureel centrum toch kan ondergebracht worden in verschillende gebouwen, zoals vermeld ten andere in het verslag van de commissie en dit houdt twee zaken in. Het is zo maar geen stijlverbetering. „In verschillende gebouwen” kan een vlotte inrijformule zijn naar de oprichting van een centrum, waarbij dan bestaande — liefst historische — gebouwen kunnen herwaardeerd worden. Ik verwijs in dit verband naar onze stadskernen, naar de grootte van ons eigen Leuven waar in de onmiddellijke nabijheid een interessant kapelgebouw, naast een historisch burgerlijk gebouw enz. kunnen gebruikt worden.

Anderzijds kunnen in de grote centra — zoals in onze metropool Antwerpen — op deze manier veel gemakkelijker de verschillende delen van het grote stadscentrum bereikt worden terwijl toch een zekere samenhang blijft bestaan. Dit hangt natuurlijk af van de programmatie en de animatie van het geheel.

Bij artikel 4 bepleiten wij — de linkerzijde — die naar ik zie — uitgedund is tot één lid — mag mij dat niet kwalijk nemen —

De heer Van Elewyck. — Zij komen terug zodra U weg is!

De heer Kuijpers. — Dit is een zeer sociale, vrije formule!

... de meest vrije beheersvorm, omdat wij vanuit de gedachtengang van de Franse culturele centra en vanuit het Noord-Nederlandse vormingswerk vinden dat de culturele sector de ontmoetingspool

is waar vernieuwing en creativiteit het **maatschappelijk** leven bestendig moeten doorlichten, volkomen los van iedere voogdij.

Het Centrum voor Sociaal-Cultureel werk dat de grote culturele verenigingen en diensten bundelt, schrijft in zijn bedenkingen bij dit decreet het volgende, ik citeer:

„Principieel blijven wij vasthouden aan de autonomie van het cultureel werk. Zakelijk bekeken houdt zulks in dat dit culturele werk zichzelf in volkomen onafhankelijkheid moet kunnen bepalen, los van partijpolitieke invloed en binding. De dag dat de inhoud en methodes van het lokale en regionale culturele werk zullen bepaald, of zelfs maar beïnvloed worden door partijpolitieke macht, die dag zullen de grondslagen van het culturele werk zelf worden verminkt.”

Anderzijds dienen wij de gebruikers en interessante personen — los van ieder verenigingsverband — te betrekken bij het beleid van de culturele centra. In deze tijd waar woorden over inspraak en mede-beheer zo goedkoop zijn, dienen wij in deze Raad en bij dit voornamelijk decreet dit alles werkelijkheid te laten worden.

Bij het artikel 7 zouden wij graag een artikel bis en een artikel ter toevoegen. De Minister heeft daarnet op deze amendering zeer sec of te droog geantwoord. Het betreft hier een regeling van de discriminerende of bevoogdende toestanden in de Brusselse agglomeratie.

Inderdaad, wat stellen wij vast onder andere in Sint-Pieters-Woluwe?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Het is mijn geboortedorp.

De heer Kuijpers. — Intussentijd is het evenwel sterk verfranst!

De Vlaamse Cultuurraad van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe is als pluralistisch overlegorgaan representatief voor de aldaar gevestigde Zuid-Nederlandse of Vlaamse bevolking. Een dertigtal Vlaamse verenigingen zijn vertegenwoordigd in deze Raad.

Op drie maart 1971 werd hij door de Minister van Nederlandse Cultuur erkend. Thans wenst de F.D.F.-burgervader, de heer Persoons, een cultureel tehuis op te richten dat de Nederlandse cultuur in Sint-Pieters-Woluwe zou „ behartigen”. Behartigen uiteraard tussen ironische aanhalingstekens.

Overeenkomstig de modelstatuten uitgewerkt door het Ministerie van Franse cultuur liet de gemeenteraad statuten voor dit culturele tehuis opstellen en keurde deze goed, zonder de Vlaamse verenigingen te raadplegen. Deze statuten wijken af en zijn soms in strijd met de richtlijnen van ons Ministerie van Nederlandse Cultuur, namelijk inzake de autonomie, de inspraak van de basis en de leden die geen politiek mandaat mogen bekleden.

De franstalige meerderheid van de gemeenteraad zal vijf leden in het bestuur aanwijzen, met andere woorden nederlandsonkundigen zullen zich met Nederlandse „ cul “-tuur gaan bezighouden.

Verwijzend naar het cultuurpact zegt de F.D.F.-burgervader dat deze handelwijze volkomen in overeenstemming is met dit pact.

Het cultuurpact is een pact om de ideologische of filosofische minderheden te beschermen. Het garandeert niet de rechten van de Vlamingen in Brussel. Zonder cultuurpact echter is de toestand van de nederlandstaligen in de hoofdstad niet beter. Immers, gehoopt mag worden dat het cultuurpact de verstandhouding tussen alle Vlamingen zal bevorderen en dat deze Vlamingen hun solidariteit met de Vlamingen in de hoofdstad zullen tonen.

Daar waar het in Vlaanderen normaal is dat de gemeenteraden hun belangstelling in het plaatselijk cultuurleven betonen, is het niet wenselijk dat in Brussel de franstalige en antivlaamse gemeentebesturen zich inlaten met de cultuuractiviteit der Nederlandse bevolkingsgroepen.

De Cultuurraad van Sint-Pieters-Woluwe staat nu voor een keuze: met de F.D.F.-burgemeester meewerken en dus tonen dat het plaatselijk Vlaams cultureel werk mede beheerd wordt door anti-Vlaamse mensen, of geïsoleerd blijven, geen toelagen ontvangen van het gemeentebestuur en op de steun hopen van de Minister van Nederlandse Cultuur wat dan heel waarschijnlijk weer wederkerigheid oproept, hier, aan onze linkse zijde, in het andere gebouw, in de Franse Cultuurraad.

Deze amendementen die ik namens onze fractie indiende, Mijnheer de Minister, zijn bovendien in volle overeenstemming met het artikel van de grondwet dat U daarnet aanhaalde, het artikel 59bis, paragraaf 2, nummer 1 en paragraaf 4 .Daarin staat, dat „ de cultuurraad” — dus onze Raad hier — „de culturele aangelegenheden regelt en in toepassing hiervan hebben de decreten kracht van wet ook ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel.

Deze instellingen — de culturele centra — kunnen hierop aanspraak maken wegens hun activiteit en zij moeten dus beschouwd worden als uitsluitend te behoren tot de ene of tot de andere cultuurgemeenschap.”

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Wie is eigenaar of wie heeft het genotsrecht?

De heer Kuijpers. — Wanneer het een zuiver gemeentelijk initiatief betreft?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Komen in aanmerking, krachtens dit decreet, „de culturele centra die eigendom zijn “ . . .

De heer Kuijpers. — . . . of in huur?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — . . . dus waarvan de gemeente het genotsrecht heeft. Het is dus altijd de gemeente die de inrichtende macht blijft.

De heer Kuijpers. — Of een federatie . . .

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — De gemeente of de federatie. Nu, deze gemeente is een instelling en dan zegt het artikel 59bis, 4°: „Gevestigd in een tweetalig gebied, dat wegens haar activiteit moet beschouwd worden als uitsluitend behorend tot de ene of de andere gemeenschap”.

Het gemeentebestuur van Brussel behoort niet uitsluitend tot de ene of de andere gemeenschap.

Conclusie : grondwettelijk zijn de gemeenten uitgesloten. Derhalve moet gij U daarover geen zorgen maken.

Trouwens, waarom moeten wij hier in een amendement nog herhalen wat in de Grondwet staat? Bovendien is er nog een supplementaire beveiliging, te weten de erkenningsprocedure.

De heer Kuijpers. — Akkoord, maar . . .

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Maar er staat „als de minister niet erkent of als er geen subsidies zouden toegekend worden, onder vorm van toelagen aan cultuurfunctionarissen. ”

De heer Kuijpers. — Inderdaad, voor dit deel hebt U gelijk.

Mevrouw Vereecken-Maes. — En zullen de Vlamingen in Brussel worden uitgesloten?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik zou niet willen dat de Vlamingen te Brussel uitgesloten werden uit het werkingsgebied van dit decreet. Daarom hebben wij exclusief voorzien dat het ook zijn toepassing zal vinden wat betreft de Culturele Commissie voor Brussel.

De heer Kuijpers. — Dus wanneer de culturele commissie initiatieven neemt dan valt dit reeds onder deze toepassing?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Wanneer er andere initiatieven in het Brusselse rijzen, kan dat gebeuren, of door de minister zelf — en U weet dat wij reeds heel wat culturele centra in Brussel hebben opgericht, maar daarvoor heb ik geen decreet nodig, dat kan ik zo.

U moet mij niet de mogelijkheid geven in Brussel culturele centra op te richten. Die mogelijkheid krijg ik nu.

Van de oprichting zijn de gemeentebesturen grondwettelijk uitgesloten, omdat zij niet uitsluitend tot één gemeenschap behoren. De Culturele Commissie kan dat wel. Bijgevolg is dit een sluitend geheel.

Ik stel derhalve voor dat wij nu dit decreet zouden aanvaarden.

De heer Vandezande. — Wanneer een cultureel centrum wordt opgericht voor een bepaalde cultuurgemeenschap, dan is dat krachtens artikel 59bis van de Grondwet.

De Voorzitter. — Mag ik vragen dit debat verder te zetten wanneer het amendement zal worden besproken?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mijnheer de Voorzitter, ik wou slechts antwoorden op de vraag gesteld door de heer Vandezande.

Indien het centrum eigendom was van de gemeente of wanneer de gemeente een genotrecht op dit centrum heeft, zou de stelling juist zijn.

In ons decreet wordt uitdrukkelijk voorzien dat de gemeente eigenaar moet zijn. Welnu, door het feit dat het centrum geen eigendom is van de gemeente en deze gemeente bovendien niet uitsluitend tot één van de twee gemeenschappen behoort, wordt zij, krachtens artikel 59 quater, uitgesloten.

De Voorzitter. — Wij zullen deze bespreking voorbehouden tot wanneer dit artikel ter sprake komt. Daar thans de algemene bespreking aan gang is, vraag ik U verder te gaan en niet over het amendement te spreken. Er zijn inderdaad nog heel wat sprekers die in dit debat het woord moeten voeren.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mijnheer de Voorzitter, mag ik U nochtans vragen de heer Kuijpers nog even verder te laten spreken over dit amendement? Ikzelf heb het initiatief genomen erover te spreken.

De Voorzitter. — Goed, maar dan zo bondig mogelijk.

De heer Kuijpers. — Deze amendementen gaan uit van de bekommernis het tij in de Brusselse agglomeratie te doen keren, door de kracht van de culturele autonomie in dit gebied te versterken. U weet zelf hoe er een wisselende meerderheid in de Nederlandse Culturele Commissie te Brussel kan komen. Dit is een gevaar dat blijft wegen.

Laten wij de „zaak-Persoons” te Woluwe verder bekijken. Wij komen er in een situatie waarin wij met dit decreet — zoals het is — niet verder kunnen. Wij zouden in een onverkwikkelijke toestand kunnen belanden waarin wij culturele centra kennen

waarvan heel wat putch en anti-dynamiek — eigen aan het Brussels klimaat dat wij beiden zeer goed kennen — kan uitgaan en daarenboven nog zouden deze culturele centra door het Ministerie van de Nederlandse Cultuur moeten gesubsidieerd worden!

Ik meen dat het dus beter is vooraf het goede wettelijke en psychologisch klimaat te scheppen. De grondwettelijkheid kunnen wij later bij amendering verder uitpraten. **(Applaus)**

De Voorzitter. — De heer Van Elewijck heeft het woord.

De heer Van Elewijck (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Collega's, aan de vele felicitaties die naar aanleiding van deze bespreking door verschillende leden werden uitgesproken, zou ik de mijne willen toevoegen, niet alleen aan de verslaggever, maar ook aan de Voorzitter van de Commissie, waar gedurende vele vergaderingen niet altijd even gemakkelijke debatten werden gevoerd over een ontwerp van decreet waarvan men kan zeggen dat het in elk geval zeer uitvoerig en zeer grondig werd besproken. Een zeer uitvoerige en grondige bespreking houdt ook in dat wat uit de bus is gekomen een compromis is. Het is een aanvaardbaar compromis, en wij hebben het in de Commissie gestemd. Wij zullen het ook in de openbare vergadering van deze Cultuurraad goedkeuren.

Deze goedkeuring houdt natuurlijk niet in dat wij de principes die wij tijdens de Commissievergaderingen hebben verdedigd, zouden opgeven. Het houdt niet in dat wij het eens zouden zijn met stellingen die vooral door leden van de oppositie worden ontwikkeld, volgens dewelke politieke mandatarissen zich van cultuurbeleid moeten onthouden, volgens dewelke alles wat politiek is, van zodra het in aanraking komt met cultuur, noodzakelijk slecht is.

Wij gaan uit van de volgende stelling: het is vanzelfsprekend dat wie ook een cultureel centrum beheert in het om even welke formule, zich moet onthouden van om het even welke tussenkomst in programmatie en activiteiten van elk van de gebruikers van het cultureel centrum. Het is even vanzelfsprekend dat de overheid een eigen cultuurpolitiek mag en moet hebben en dat deze eigen cultuurpolitiek tot uiting mag en moet kunnen komen in de culturele activiteiten eigen aan het cultuurcentrum.

Wij zijn opgekomen voor — en wij blijven dat doen — het rechtstreeks beheer door de openbare besturen. Waarom? Om diverse redenen.

Vooreerst omdat het rechtstreeks beheer door het openbaar bestuur de beste waarborg is voor de openstelling van het culturele centrum voor elke gebruiker. De verkozen politici zijn verantwoordelijk voor de gehele bevolking. Zij kunnen in een

openbare vergadering door elke andere verkozenere ter verantwoording worden geroepen.

Tenslotte mogen wij niet vergeten dat de politiek verkozenen de gehele bevolking vertegenwoordigen. Zij zijn verkozen door de gehele bevolking en op de meest democratische wijze aangeduid.

Om deze redenen zijn en blijven wij voorstander van het opnemen van de verantwoordelijkheid door de politiek verkozenen. Het is daarvoor dat zij door de bevolking gekozen zijn.

Dit belet niet dat wij aanvaarden dat anderen de voorkeur geven aan andere beheersformules. Daarover is in de Commissie langdurig gediscussieerd en wij zijn er tot een consensus gekomen die, naar ik meen, voor iedereen aanvaardbaar is. Wij verheugen ons over het feit dat de tekst zoals hij thans aan de Cultuurraad wordt voorgelegd, grondig gewijzigd is, in vergelijking met de oorspronkelijke tekst. Bij voorbeeld wat het probleem van de wedden betreft die nu rechtstreeks zullen worden uitbetaald aan de personeelsleden die voor weddebetoelaging in aanmerking komen. Het feit dat het Rijk gerechtigd is om inspectie uit te oefenen op de culturele centra vinden wij allemaal twispunten. Het moet ons echter van het hart dat op enkele punten wij nog met vraagtekens zitten.

In de allereerste plaats betreft dit het statuut van het personeel waarvoor weddetoelagen zullen worden verleend.

In het ontwerp van decreet staat dat **én** de aanwervingsvoorwaarden **én** het statuut zullen geregeld worden bij koninklijk besluit. Graag! Alleen, hoe wordt het statuut van de personeelsleden die in de vereniging zonder winstoogmerk-formule worden aangeworven? Het kan niet anders of die personeelsleden zullen in dienst worden genomen met een bediendencontract.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat er een andere mogelijkheid bestaat, maar ik zie ze persoonlijk niet. Ik zou daarover graag uw mening kennen. Want als men aan mensen die formeel in dienst staan van een vereniging zonder winstoogmerk een ander statuut zou geven dan deze voorzien door de wet op het bediendencontract, dan kan men hen alleen in feite in Rijksdienst opnemen, want men kan moeilijk personeelsleden benoemen bij ondergeschikte besturen die niet rechtstreeks door die ondergeschikte besturen zouden aangesteld zijn.

In de veronderstelling dat het alleen maar gaat om personen met het statuut van bedienden en dat sommigen zouden willen vasthouden aan een bepaald „roulement” in dat personeel, met andere woorden dat wie 10 of 15 jaar de daadwerkelijke leiding als directeur heeft gehad van een cultureel centrum dan zou moeten worden vervangen, dan zullen zich daar ongetwijfeld zeer ernstige sociale problemen stellen.

Wij weten allen hoe moeilijk het is niet alleen meer voor plus veertigjarigen maar zelfs voor plus vijf-

endertigjarigen om een nieuwe behoorlijke betrekking te vinden. Dit probleem stelt zich vooral voor intellectuele beroepen. Wij moeten hier toch bijzonder voorzichtig zijn. Wij zouden toch graag van de Minister horen hoe hij hoopt dit probleem dat zich in de toekomst nog meer gaat stellen, — want het is niet alleen de oppositie die moet vooruitzien, Mijnheer de Minister, ik geloof dat het vooral een plicht is van hen die regeren — op te lossen.

Ik geloof dat wij beducht moeten zijn voor een probleem dat zich zeer zeker zal gaan stellen en dat wij erover zullen moeten waken om geen sociaal probleem te gaan creëren daar waar wij dat kunnen voorkomen.

Collega Van Hoorick en anderen hebben hier gewezen op het feit dat dit decreet natuurlijk maar volledige uitwerking zal kunnen krijgen op het ogenblik dat erkende raden bij decreet zullen zijn mogelijk gemaakt.

U weet dat wij daarvoor teksten hebben neergelegd. Wij geloven dat U moeilijk met ontwerpen zal kunnen werken omdat U het advies van de Raad van State moet vragen, waarna het probleem aan de commissie kan worden voorgelegd.

Mijnheer de Minister, wij dringen er dan ook in elk geval op aan, eventueel voor het einde van het reces, dat de voorzitter van de commissie de leden ervan zou bijeenroepen om aanstonds de bespreking te beginnen van het probleem van de erkende raden, zoals dat door de Cultuurraad zal moeten worden gestemd.

Wij dringen daarop aan omdat het ontwerp van decreet over de culturele centra belangrijk is.

Wij hopen dat als dit ontwerp niet alleen zal gestemd, maar ook kracht van **uitvoering** zal krijgen wij, vertrekkend van die culturele centra, werkelijk aan culturele politiek voor de gehele bevolking zullen kunnen doen. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

De Voorzitter. — De heer Van Geyt heeft het woord.

De heer Van Geyt (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, hoewel ik niet in de gelegenheid was, onder meer om de redenen aangehaald door de heer Henckens, deel te nemen aan de langdurige bespreking in de commissie van dit ontwerp van decreet, zou ik toch mijn genoegen willen uitspreken over het feit dat dit eerste decreet van een reeks belangrijke sectoren van het culturele leven in de Nederlandse cultuurgemeenschap een decreet is dat beantwoordt aan de geest van het culturele pluralisme, zoals dit is voorzien door het Cultuurpact dat ondermeer is onderschreven door de partij die ik hier vertegenwoordig, namelijk de Kommunistische Partij. Ik meen inderdaad dat de methode van opbouw van culturele centra, zoals die hier is voorzien, diegene is die naar vorm en naar geest

het best beantwoordt, enerzijds, aan de noodzaak om verschillende culturele strekkingen in de mogelijkheid te stellen tot uiting te komen, en, anderzijds, om de dialoog, de samenwerking en de contacten onder hen te bevorderen.

Ik zou mij dan ook willen beperken tot enkele kleine opmerkingen die trouwens reeds gedeeltelijk naar voren kwamen in tussenkomsten die de mijne voorafgingen. Inderdaad, de artikels 3 en 4 van het ontwerp van decreet voorzien in een reeks van maatregelen die tot doel hebben de pluralistische inhoud van de culturele centra te waarborgen, ten eerste, door het oprichten van een college bij de Minister van Nederlandse Cultuur, en, ten tweede, door de samenstelling van de organen van beheer of van bestuur van de culturele centra zelf.

Ik zou willen zeggen dat, zoals door de verslaggever is onderstreept, het inderdaad niet gerechtvaardigd zou zijn te wachten op de stemming van de wet op het Cultuurpact om dit decreet te nemen. Zeer verheugend is het dat inderdaad de geest van het Cultuurpact doorheen deze maatregelen aan bod komt. Nochtans meen ik dat het nuttig zou zijn te onderstrepen dat, hoewel deze wet nog niet is gestemd en zelfs nog niet aan het Parlement is voorgelegd, het waarschijnlijk wel zo is dat inzake de interpretatie van deze artikelen er bepaalde zaken gepreciseerd zullen moeten worden. Voor men overgaat tot de stemming van dit decreet zou het misschien niet onnuttig zijn dat de Minister bevestigt dat het wel in die geest is dat men denkt het decreet toe te passen. Ik verwijs naar het volgende: het feit dat het Cultuurpact uitdrukkelijk voorziet in de aanwezigheid van alle groeperingen van verbruikers en van alle strekkingen op de diverse niveaus van het cultureel beleid; laten wij zeggen dat deze notie wel impliciet in het decreet vermeld staat maar niet uitdrukkelijk. Het ware dan ook wenselijk dat, zowel wat het college betreft dat dus wordt aangeduid volgens artikel 3, als wat de samenstelling betreft hetzij van de raden van bestuur, hetzij van de verenigingen zonder winstoogmerk, dit principe uitdrukkelijk zou worden toegepast. Het is vooral dit punt dat ik even wou onderstrepen. Het lijkt mij volkomen normaal dat die zaken niet uitdrukkelijk in het decreet staan, voor zover men akkoord gaat dat ze zullen worden toegepast op basis van het Cultuurpact en van de wet die het Parlement, naar ik hoop, ter zake weldra zal kunnen stemmen. Ik meen inderdaad dat dit eerste decreet inzake een belangrijke sector van het culturele werk een belangrijk precedent zal zijn bij de toepassing van het Cultuurpact en van de mogelijkheid tot een daadwerkelijk intern pluralisme, zoals men dat tot nog toe heeft genoemd.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mijnheer Van Geyt, mag ik U enkel zeggen dat ik reeds een verklaring heb afgelegd. Ik wil ze nog even herhalen.

Ik heb onderstreept dat de artikelen die betrekking hebben op de beheersvorm reeds rekening hielden met de clausules van het Cultuurpact.

De heer Van Geyt. — Zij houden er inderdaad rekening mede en zij vermelden ook het principe van geen onrechtmatig overwicht van een strekking, maar zij vermelden niet uitdrukkelijk de aanwezigheid van alle strekkingen en andere groeperingen van verbruikers. Dit is natuurlijk impliciet volgens uw verklaring en ik verheug mij dat U dit in deze interventie hebt bevestigd. (*Applaus op verschillende banken*)

De Voorzitter. — De heer Coens heeft het woord.

De heer Coens (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, op mijn beurt verheug ik mij eveneens ten zeerste over het tot standkomen van dit decreet omdat daarin de drie pijlers van een volwaardig en eigentijds cultuurbeleid ter sprake komen, zijnde de inspraak van de verbruikers van de culturele infrastructuur, de culturele infrastructuur zelf en met name dan de Culturele centra en ten slotte, maar niet in het minst, het eigenlijke voorwerp van het decreet namelijk de animatie via de cultuurfunctionarissen.

Hiermede is een begin gemaakt van een wettelijke basis voor de overheidsbevordering van het culturele leven in Vlaanderen.

Wellicht was het beter geweest te starten met een soort van raamdecreet op de culturele centra om zo op een systematische wijze een reeks van decreten te verwezenlijken; hoe dan ook praktisch gezien werd er een heel belangrijke stap gezet in de goede richting. Deze stap is dan wel heel langzaam gezet, maar ik troost me met de gedachte dat wat niet tot stand komt in de tijd ook niet weerstaat aan de tand des tijds. Breder gesteld is het decreet van grote betekenis en wel vanuit volgende drie gezichtspunten :

1. Omdat, en dat is hier herhaaldelijk reeds gezegd, de geest en soms ook de letter van het Cultuurpact er volledig in doorkomen. Het is inderdaad zo dat er waarborgen zijn voorzien voor de filosofische en ideologische minderheden en dat de culturele vrijheid van groepen en individuen verzekerd wordt.
2. Omdat de Vlaamse gemeenschap hierdoor resoluut kiest voor het systeem van intern pluralisme in de culturele sector. Wij staan hier inderdaad in de opbouw van een nieuw systeem van overheidsvoorzieningen waar levende en verrijkende confrontatie of liever ontmoeting van ideeën en personen mogelijk en wenselijk is. Zulks doet niets af aan het vrij ontplooiingsrecht van elke geëngageerde vereniging, in de erkende culturele centra en daarbuiten. Ik wil er wel op wijzen dat er toch enig verschil is tussen het intern pluralisme in de culturele sector en het pluralisme dat ook voorgestaan wordt bij wijze van experimenten in de

onderwijssector. Het gaat hier over iets nieuws, wij hebben nog weinig of geen culturele centra op dit moment en er is nog een fundamenteel verschil tussen de opvoedingssituatie van kinderen en het culturele werk in de culturele centra.

Wat niet wil zeggen dat wij tegen de gemeenschapsschool op pluralistische basis zijn maar wij staan voor een andere situatie. Wij vertrekken niet van nul zoals hier, en wij zijn bereid om dat bij wijze van experimenten maar dan terdege te proberen.

3. Omdat hier formules zijn gevonden voor een adequaat samengaan van overheid, verenigingen en gebruikers. En dat is niet eenvoudig en ook de lange discussie ging uiteindelijk daarover. Persoonlijk denk ik dat wij hebben gekozen voor twee volwaardige formules. En ik wil niet a voor b of b voor a stellen, het zijn twee volwaardige formules en wij zullen zien wat uiteindelijk de beste formule is, als er één beste formule uit de bus komt, want ik geloof dat de situatie van lokaliteit tot lokaliteit nogal wat verschilt, dat veel afhangt van de mensen en dat het uiteindelijk alleen van belang is of er reële culturele promotie geschiedt. Wanneer de verenigingen in gebreke blijven dan geloof ik dat het de taak van de overheid is om wat te doen en wanneer dit omgekeerd ligt moeten ook de verenigingen daarin gestimuleerd worden.

Ik geloof niet dat men aan die zaken zo sterk moet vasthouden, hoewel er duidelijk principiële opties inzitten. Cultuur is een dynamisch gegeven, wij moeten het aanpassen in elke situatie waarin het concreet voorkomt. Ik heb ook nog andere bekommernissen en ik wil mij daartoe beperken. Ik hoop dat door het toekennen van de weddetoelagen aan cultuurfunctionarissen werkzaam in erkende culturele centra de afwezigheid in de culturele opgang nu hierin eens reëel zullen betrokken worden. Met alle respect voor onze bloeiende verenigingen kan men toch de vraag stellen hoeveel mensen hierdoor worden bereikt. De massa blijft afwezig tot op heden. En ik hoop maar dat door onze erkende culturele centra en door onze cultuurfunctionarissen daaraan iets wordt gedaan.

En ik heb enigszins schrik van cultuurfunctionarissen, ik hoop dat wij toch niet de weg opgaan van een elitair en op prestige gerichte culturele werking. Een cultuurfunctionaris zou misschien ook best iemand kunnen zijn die sinds jaren en dag zich onbezoldigd vaak deskundig, maar in elk geval bezielde, inzet voor het cultuurleven in Vlaanderen. Veel hangt ervan af van wat een type die cultuurfunctionaris is. Nu wil ik helemaal niet stellen dat een universitair gediplomeerde, en er zijn trouwens gelukkig al richtingen waar men ook aandacht heeft voor zulke opleiding, omdat hij een universitair gediplomeerde is, niet in aanmerking komt. Er zijn ook gediplomeerde

sociaal cultureel werkers die heel goed geschikt zijn voor die zaak, maar het is ook niet omdat zij een diploma hebben dat zij per definitie geschikt zijn. Mochten zij toch iets leren van die jarenlange onbezoldigde, ik herhaal, vaak deskundige en in elk geval bezielde werking van degene die gisteren en vandaag en ik hoop blijvend te zullen inzetten voor de culturele opgang van onze mensen. Elke gemeenschap, dat wil ik er tenslotte nog aan toevoegen in Vlaanderen zou moeten beschikken over **een** geëigende vorm van culturele infrastructuur en een soort culturele animatie. **Staffunctionaris**, animator of hoe men het ook noemt, want hoe klein ook, iedereen in ons Vlaanderen heeft recht op bevordering want wij geloven vanuit een diepe sociale bekommernis in het recht op cultuur dat een nieuw sociaal recht is geworden en een zeer belangrijk, vandaar dat wij met de Minister graag zullen samenwerken in zijn beleid ten einde planning in deze sector te realiseren en de verdere decreten die beloofd zijn, te verwezenlijken, dit in het belang van onze Vlaamse cultuurgemeenschap. (**Applaus**)

De Voorzitter. — De heer Peeters heeft het woord.

De heer Peeters (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's. Alvorens een aantal punten van het ontwerp van decreet te bespreken, wenste ik graag twee voorafgaande bemerkingen te maken:

1. Mijns inziens is het huidige ontwerp het belangrijkste dat tot op heden in het Cultuurparlement is besproken; het bevat met name een aantal grondopties betreffende het samenleven van burgers met een verschillende filosofische en ideologische opvatting. De heer Van Hoorick heeft daar ook op gewezen. Bij de bespreking van het decreet lag het Cultuurpact dan ook standvastig als een bijbel ter tafel; de leden van de commissie weten dat door alle groepen een inspanning werd gedaan om de bepalingen van dit Cultuurpact te integreren in het ontwerp.
2. Chronologisch komt dit ontwerp van decreet te vroeg. Logischer ware geweest dat wij ons eerst hadden kunnen uitspreken over de erkenning en betoelaging van de culturele organisaties, over de erkenning en subsidiëring van de culturele centra als dusdanig en slechts nadien over het verlenen van weddetoelagen aan cultuurfunctionarissen. Dit heeft meegebracht dat in de commissie weinig tijd gespendeerd werd aan het aspect van de cultuurfunctionarissen zelf, maar dat bijna uitsluitend werd gehandeld over wat een cultureel centrum is, aan welke erkenningsvoorwaarden het moet voldoen en in welke vorm het moet beheerd worden, allemaal aspecten die strikt genomen met de eigenlijke materie van het ontwerp met direct te maken hebben. Wij halen dit even aan, omdat hierdoor de dis-

cussies een beetje werden scheef getrokken, en tevens omdat aldus een aantal bepalingen in het ontwerp voorkomen die in andere omstandigheden wellicht anders zouden geformuleerd geweest zijn. Wij komen hierop verder nog terug.

Reeds in november 1972 — onder de voorgaande regering — werd het huidige ontwerp een eerste maal goedgekeurd in commissie, maar tijdens de openbare vergadering werd het teruggestuurd naar de Commissie. Wie de besprekingen meemaakte in de Commissie, zal het met ons wel eens zijn dat de idee niet rijp was. Ik meen dat de heer Kuypers die zelf een heel trouw lid was van de Commissie zeer goed weet dat daar de reden ligt voor de terugzending. Ik geloof dat hij ongelijk had andere redenen te gaan zoeken. De omstandigheden hebben ons gelijk gegeven dat het niet op de eerstvolgende openbare vergadering kan behandeld worden, zoals deze vergadering besliste. Wij menen dat het verstandig was niet overhaastig tewerk te gaan: de besprekingen in de Commissie zijn voor ieder verhelderend geweest; een aantal knelpunten werden opgeruimd, en het is raadzaam in een materie als deze duidelijk van mekaar te weten wat achter woorden en begrippen schuilgaat. De wat langere, en soms ook wel geanimeerde besprekingen, hebben toegelaten beter mekaars standpunt te begrijpen.

In artikel 1 van het ontwerp wordt gezegd dat het de weddetoelagen aan cultuurfunctionarissen wil regelen. Persoonlijk vinden wij het woord „functionaris” niet zeer gelukkig, omdat het eerder op een administratieve functie schijnt te duiden dan wel op de animatierol die zo iemand moet vervullen. Over de precieze functie van deze man of deze vrouw hebben wij weinig gesproken. Dit komt wellicht omdat een aantal animatoren reeds werkzaam zijn in de bestaande centra, en ieder — volgens plaats en streek — een concreet beeld in het hoofd heeft. Er bestaat ook niet zoveel wetenschappelijk werk, waarin deze taak wordt omschreven. Ik wil terzake wel verwijzen naar het colloquium, hierover georganiseerd in januari 1965 door de Studiegroep voor Cultuurbevordering van de Katholieke Universiteit van Leuven. Maar tussen 1965 en 1973 liggen 8 jaar en inzake conceptie is er de jongste jaren toch nogal wat wijziging gekomen.

Het statuut van de functionaris alsook de aanwervingsvoorwaarden zullen later bij koninklijk besluit geregeld worden. Wij menen dat voor het personeel een gans geëigende opleiding zich opdringt, ook wanneer studies als voorbeeld van maatschappelijk assistent zeker een goede basis vormen. Wij dachten wel dat de persoonlijke kwaliteiten van betrokkene belangrijker zijn dan een welbepaald diploma. Daarenboven zijn we van oordeel dat betrokkene best een vrij grote onafhankelijkheid tegenover het gemeentebestuur zou hebben en derhalve ook een ander statuut moet krijgen dan de gemeentelijke ambtenaren. Daarover had ik graag het oordeel van de heer Minister.

Artikel 7 voorziet wel dat deze functionaris benoemd wordt door ofwel de inrichtende overheid, ofwel door de Raad van Beheer van de vereniging zonder winst-oogmerk, maar de eigenlijke statuutbepaling moet later gebeuren bij koninklijk besluit. Belangrijk lijkt me dat in beide formules inspraak van het verenigingsleven is voorzien.

Artikel 4 van het decreet voorziet dat het gebouw waarin het cultureel centrum werkt, eigendom is van de inrichtende overheid of dat zij er althans het genotsrecht van bezit. Over dit punt spreek ik in persoonlijke naam en dus niet namens de fractie. Persoonlijk vinden wij deze bepaling te eng. Wij hadden er de voorkeur aan gegeven dat ook vrije centra in aanmerking konden komen. Wij zijn van oordeel dat de overheid op het culturele vlak inderdaad moet aanvullen waar het privé-initiatief tekort komt, maar dat zij voor het overige vooral moet aanmoedigen wat bestaat. In feite zal de getroffen regeling erop neerkomen dat de overheidsinitiatieven rijkelijk over financiële middelen zullen beschikken, terwijl vooral in de kleinere gemeenten de bestaande vrije centra in de kou blijven staan. Ik kan U onmiddellijk tientallen plaatsen opnoemen waar echte culturele centra werden gebouwd door het vrij initiatief, maar die voor erkenning niet in aanmerking kunnen komen. Konkreet gezien is het nochtans in deze centra dat voor de minst begunstigten aan cultuurverrijking wordt gedaan. Ik moge in dit verband een tekst aanhalen van een eminente persoonlijkheid, die zegt: „ Het begrip ‘culturele centra’ moet gedemystificeerd. Onze volkshuizen, gildehuizen, parochiale centra en dergelijke zijn culturele centra. Zij bruisen van activiteit : toneelkringen, harmonieën, bejaardengroepen, natuurvrienden, sportverenigingen, fotokringen, jongerengroepen, turnkringen, vrouwenbonden en zangkringen; zij vergaderen en zij werken er. De cafés zijn natuurlijk het middenpunt van de culturele centra. Wij moeten die culturele centra — want daar komt het toch op aan — niet vermoorden.”

Het is een tekst van onze achtbare collega Van **Elewijck**, en wij willen graag deze zienswijze tot de onze maken.

Nog kort een ander citaat van de heer Chabert: „ Wat het privé-initiatief goed doet, moet de Staat niet overnemen. Wel moeten initiatieven begeleid worden, subsidiëringen verstrekt en moet men aan interessante projecten reële ontwikkelingskansen geven. Men moet dit doen met het stellen van bepaalde voorwaarden van kwaliteit en ook mits controle van de gelden die ter beschikking werden gesteld. De taak van de overheid moet complementair zijn. Zij **moet** optreden waar het privé-initiatief tekortschiet. Daarenboven kunnen **basisvoorzieningen** genomen worden en moet de materiële en menselijke infrastructuur ter beschikking worden gesteld. ” Het is andermaal een zienswijze die wij volledig onderschrijven. Het is een opvatting die in het huidige ontwerp van decreet niet werd aangehouden. Wij willen niet koppig zijn en leggen ons derhalve neer

bij de zienswijze van de commissie, maar wij durven hopen dat bij een latere bespreking van een decreet over de culturele centra, ook de mogelijkheid zal voorzien worden vrije centra te betoelagen.

Een laatste bedenking over het beleid van dergelijke centra, waarover uitvoerig in commissievergadering is gesproken. Over twee belangrijke aspecten is de Commissie het tenslotte eens geworden, namelijk dat het beleid zelfstandig moet kunnen gevoerd worden, maar dit binnen de begrotingsposten.

Dit zelfstandig beleid vinden wij uitermate belangrijk ten einde het cultureel werk zoals in het verslag wordt gezegd „ te beschermen tegen partijpolitieke inmenging”.

De Hoge Raad voor de Volksopleiding hecht aan dit aspect blijkbaar veel belang. In zijn advies over dit decreet zegt hij wat volgt: „ Het gemeentebestuur dient te aanvaarden dat het beleid van het cultureel centrum binnen de perken gesteld door de begroting, in een zo ruim mogelijke **mate** zelfstandig gevoerd wordt. . . . Het gemeentebestuur verbindt er zich toe de programmering te aanvaarden, zoals zij vastgesteld werd door het bestuursorgaan van het cultureel centrum ”.

Dit advies is zeer verregaande. Hoewel wij het met deze zienswijze ten gronde eens zijn, kan dit niet inhouden, dat wij de gemeente en het schepencollege alleen zouden zien als een soort controleur van de uitgaven. Het wordt soms wel eens voorgesteld alsof men van christelijke zijde het initiatiefrecht van de overheid wil beperken tot het voorzien in de nodige infrastructuur; terwijl een meer socialistische visie de overheid ook een grotere rol toekent in de **cultuuranimatie**. Deze tegenstelling lijkt ons achterhaald : ook naar onze opvatting heeft de overheid initiatiefrecht en -plicht, ook op het gebied van de cultuuranimatie. Maar wij zouden het niet eens kunnen zijn dat men de overheid de taak zou overlaten te bepalen welke inhoud de cultuur moet krijgen. Ik denk vooral, Mijnheer Van Hoorick, dat het zal afhangen van de mensen, zowel van de overheid als van de culturele verenigingen, of een wederzijdse **verrijkende** samenwerking mogelijk is.

Wij besluiten met onze vreugde uit te spreken over het tot stand komen van dit decreet, ook al zijn we van oordeel dat het een aantal lacunes bevat. Wij hopen dat dit decreet spoedig zal gevolgd worden door andere, waarbij vooral subsidiëring van het vrij cultureel werk aan bod komt, en waardoor een aantal achterop gestelde groepen grotere cultuurkansen krijgen. Deze verdienen **onzes** inziens een absolute prioriteit. Voor deze ontwerpen van decreet willen wij de heer Minister tot spoed aanzetten.

Alvorens operationeel te worden **moet** de Minister nog een viertal koninklijke besluiten uitvaardigen maar er is ook nog een decreet nodig, **met** name voor de oprichting van een aantal Raden, die op hun beurt advies moeten uitbrengen over de indeling in 4 categorieën van de culturele centra.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister laat

mij besluiten. Het is zeker dat dit decreet door de bestaande culturele centra met vreugde zal begroet worden omdat het een belangrijke hulp kan betekenen. Het is in die zin dat we het ontwerp dan ook graag zullen goedkeuren. **(Applaus)**

— **Artikelsgewijze behandeling**

De Voorzitter. — De algemene bespreking is gesloten. Wij gaan over tot de artikelsgewijze bespreking.

Artikel 1.

Dit decreet regelt het toekennen van weddetoelagen aan cultuurfunctionarissen werkzaam in erkende culturele centra die het culturele leven in de Nederlandstalige gemeenschap bevorderen.

Op artikel 1 is geen enkel amendement ingediend. Geen opmerking?

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, ik had U gevraagd mij het woord te verlenen bij artikel 1 omdat het toch betrekking heeft op Brussel.

De Voorzitter. — Ik geef U dan onmiddellijk het woord.

De heer Vandezande (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, wanneer ik thans het woord neem met betrekking tot artikel één, dan is het precies omdat men in artikel één de bevoegdheidsfeer, razione loci niet heeft omschreven. Dat wil zeggen dat het totaal valt binnen de bevoegdheid van artikel nr. 59bis, §2 en §4 van de grondwet. Met andere woorden indien U dit decreet laat stemmen dan is dat met een bevoegdheidsfeer razione loci zoals dat in de grondwet is bepaald. Nu weet ik wel dat U gezegd hebt in Uw toespraak — ik heb het zelf niet gehoord, ik was even afwezig — dat het maar alleen voor het Nederlandstalig gebied zou zijn en dat U later daarop zult terugkomen en ik weet evenzeer.. .

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse aangelegdheden). — Het is voor de Nederlandse taal- en cultuurgemeenschap, ik wil zeggen voor het Nederlandstalig gebied, maar ook, wat Brussel betreft voor de Culturele Commissie, die onder toepassing valt van dit decreet, omdat ik niet wens dat de Vlamingen in Brussel van deze voordelen verstoken blijven.

De Heer Vandezande. — Goed, ik volg uw redenering. Dit decreet heeft een onbeperkte draagwijdte razione loci...

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Neen, niet onbeperkt. Alleen het Nederlands taalgebied en het gebied Brussel.

De heer Vandezande. — Ja, daar ga ik mee akkoord: een onbeperkte draagwijdte rekening houdend met artikel 59bis §4 van de grondwet. Nu neem ik het voorbeeld door de Heer Kuijpers aangehaald, een gemeente van de Brusselse agglomeratie die de voorwaarden vervult om erkend te worden.

Dat wil zeggen de voorwaarden gestimuleerd in artikel 4 van het ontwerp van decreet.

In dit artikel zijn 3 voorwaarden gesteld.

De eerste voorwaarde heeft betrekking op wie de inrichtende macht is. De tweede voorwaarde heeft betrekking op het eigendoms- of genotsrecht. Een derde voorwaarde is de beheersvorm.

Welnu, indien een gemeente van de Brusselse agglomeratie die deze drie voorwaarden vervult, U de erkenning vraagt of U vraagt de cultuurfunctionarissen te betoelagen, dan kunt U dat in de gegeven omstandigheden en op basis van dit voorstel van decreet niet weigeren.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Het spijt mij negatief te moeten antwoorden, maar deze gemeenten kunnen niet in aanmerking komen.

De heer Vandezande. — Waarom niet?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Krachtens artikel 59 bis van de grondwet §4; omdat zij geen instellingen zijn die alleen behoren tot een gemeenschap.

De heer Vandezande. — U moet niet uitgaan van de gemeente.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik wil niet in herhaling vallen.

De heer Vandezande. — De gemeente kan een inrichtende macht zijn die een centrum opricht gericht tot één cultuurgemeenschap. Wanneer nu de voorwaarden tot erkenning zijn vervuld, dan vraag ik U wat precies de draagwijdte is en wie erover zal beslissen wanneer het artikel 59 §4 bis van de grondwet zal vervuld zijn met betrekking tot de draagwijdte van de activiteiten die zich tot één gemeenschap uitstrekken.

Wie zal daarover beslissen?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik ga akkoord met U dat men niet lichtzinnig moet handelen maar ik herhaal mijn vraag wie zal eigenaar zijn van dit cultureel centrum? Wie zal verhuren aan de culturele verenigingen?

De heer Vandezande. — De gemeente.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Maar krachtens de grondwet is het de gemeente die dat zal ter beschikking stellen van een eentalige Nederlandstalige vereniging.

De heer Vandezande. — De gemeente richt een centrum in waarvan de bevoegdheid zich uitstrekt tot één cultuurgemeenschap hier in Brussel.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Dit decreet mag niet toegepast worden voor de gemeente, dat is in strijd met de grondwet.

De heer Vandezande. — Dat is niet waar.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik kan U niet overtuigen. Dan is er niets aan te doen.

Mevrouw Vau der Eecken-Maes. — Mijnheer de Minister, eigenlijk hadden wij gevraagd in een eerste ontwerp.. .

De heer Vandezande. — Mag ik dat even voorlezen? Het advies van de Raad van State luidde als volgt met betrekking tot het ontwerp van uw voorganger: Omdat daarin duidelijk staat „luidens de memorie van toelichting voorziet het ontwerp in een regeling voor het Nederlands taalgebied”. Voor Brussel Hoofdstad, zo vervolgt de memorie van toelichting, zal een afzonderlijk decreet worden opgesteld, dat rekening houdt met de specifieke toestanden en de eigen Culturele beleidscultuur. De bedoeling van de regering is het toepassingsgebied ratiōne loci te beperken tot het Nederlands taalgebied. De culturele centra gevestigd in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend behorende tot de Nederlandse cultuurgemeenschap zullen het voorwerp uitmaken van een afzonderlijk decreet. Artikel 1 dient duidelijk te bepalen dat het toepassingsgebied van het ontwerp beperkt is tot het Nederlands taalgebied en zich niet uitstrekt tot instellingen gevestigd in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad.” Dan luidt, aldus de Raad van State, de redactie: „dit decreet regelt het toekennen van de weddetoelagen aan de Culturele Centra die in het Nederlands taalgebied gevestigd zijn”, wat niet in deze tekst voorkomt...

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Ik ga akkoord met U. Dat was het standpunt van mijn voorganger. Maar voor wat mij betreft, ben ik de mening toegedaan dat wij de Nederlandstalige gemeenschap onmiddellijk bij dit decreet moeten betrekken zelfs al woont zij in Brussel maar met dien verstande dat

gemeentebesturen daar niet kunnen van genieten omdat het grondwettelijk niet mogelijk is.

Maar ik zou het bijzonder betreuren moest de Nederlandstalige Cultuurcommissie, bij voorbeeld binnen de 19 gemeenten, indien zij een initiatief nemen strekkende tot de oprichting van een cultureel centrum, dat de culturele animatoren in deze centra van deze weddetoelagen zouden verstoken blijven.

En ik vrees, indien wij dat nu niet doen, indien wij deze bespreking zouden uitstellen, dat er heel wat juridische moeilijkheden zullen rijzen die nu trouwens ook in deze bespreking naar voren komen. Daarom vind ik dat wij onmiddellijk ook voor de Vlamingen te Brussel een inspanning moeten doen.

De heer Vandezande. — Wat is dan een gemeenteschool van het Nederlandstalig regime, is dat een school waarvan de bevoegdheid zich uitstrekt tot één cultuurgemeenschap in Brussel ja of neen? Kunnen wij over die school ratiōne loci decreteren?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — De wet voorziet daarin.

De heer Vandezande. — Dan neem ik het voorbeeld van de gemeente waar de Heer Persoons Burgemeester is die een cultureel centrum wil inrichten. Dan gaat U verplicht worden dit centrum te subsidiëren, het is niet uw bedoeling, maar U laat het toe.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Mijnheer Vandezande, U mag zich niet laten obsederen door een paar F.D.F.-burgemeesters. Onze Vlaamse gemeenschap is geleidelijk aan uit haar defensieve stelling getreden. Wij moeten de Brusselse Vlamingen de voordelen van dit decreet gunnen.

De heer Vandezande. — Ik geloof niet dat ik zo defensief ben.

Mevrouw Van der Eecken-Maes. — Wij mogen toch ook niet vergeten dat naar aanleiding van het eerste voorstel de Raad van State uitdrukkelijk de raad gegeven heeft om duidelijk te vermelden dat er nog een aparte materie zou komen voor Brussel en waarin Brussel duidelijk afgegrensd is. In uw decreet neemt U nu het hele pakket. En daar staat niets in voor Brussel. En U zegt er nog bij dat de gemeenten niet in aanmerking komen voor de toepassing van dit decreet.

De heer Monard. — Dat is onjuist. De Raad van State heeft alleen gevraagd — en dat kan de Raad van State alleen maar doen — van duidelijk de bedoeling van de wetgever te omschrijven.

De heer Vandezande. — Wanneer ik deze tekst van artikel 59 §4 van de grondwet neem, leest men het volgende inzake bevoegdheid in hoofdstad Brussel:

„die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de ene of tot de andere cultuurgemeenschap”. Ik heb U het voorbeeld gegeven van de Nederlandstalige gemeenteschool. Nu geef ik U het voorbeeld van het Nederlandstalig cultureel centrum.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Dat is door de wet geregeld.

De heer Vandezande. — Door welke wet?

De heer Monard. — Door de schoolpactwetten.

De heer Vandezande. — Die voorzien geen Nederlandstalige instellingen, maar alleen „instellingen”. De inrichtende overheid van de gemeenteschool is toch de gemeente. De inrichtende macht van het cultuurcentrum zal ook de gemeente zijn en is onderworpen omwille van de activiteiten aan artikel 59 bis, §4. Ik zou willen vragen dat U zich daarover goed zou beraden.

De heer Monard. — De subsidiëring van de culturele centra behoort tot de bevoegdheid van de inrichtende machten.

De subsidiëring van de onderwijsinstellingen wordt geregeld door de Wet van 1959. Dat is iets heel anders.

De heer Vandezande. — In de Wet van 1959 wordt alleen het regime van de gemeentescholen beschouwd. Zij mogen een afdeling oprichten die Nederlandstalig is. Hier is het precies hetzelfde fenomeen dat zich voordoet, nl. dat de inrichtende macht hier ook een gemeente kan zijn in de **Brusselse** agglomeratie die de erkenningsvoorwaarden vervult net zoals de gemeenteschool in functie van een wet, en hier gaat het in functie van een decreet. Mijnheer de Minister, ik zou U vragen daar diep over na te denken want U gaat een gevaarlijke weg op.

De heer Peeters. — Ik geloof dat de filosofie van heel dit decreet is — artikel 1 zegt het duidelijk — dat de bedoeling ervan is het erkennen van een recht op weddetoelagen voor de culturele centra die de Nederlandstalige gemeenschap bevorderen.

Welnu, de Minister heeft de bevoegdheid om de culturele centra te erkennen. En hij zal deze erkennen of niet erkennen naarmate zij aan de voorwaarden in dit decreet gesteld voldoen.

De heer Vandezande. — Ik wil beletten en ik wil U hiervoor waarschuwen, dat tot stand komt datgene wat de heer Kuijpers vreest en wat U niet zal kunnen beletten op basis van deze tekst. **Als** de heer **Persoons** de erkenningsvoorwaarden vervult, zal U hem moeten erkennen krachtens artikel 59, §4 van de Grondwet. Daarvoor wil ik U waarschuwen. Als U nu niet hoort zult U later moeten voelen.

De heer Peeters. — Wanneer de heer **Persoons** de Nederlandse cultuur wil bevorderen hebben wij daar niets tegen.

De heer Van Hoorick. -Als hij onze **erkenningsvoorwaarden** die wij opleggen wil aanvaarden, dan moeten wij dit toejuichen. Dit is een stap vooruit. Als de voorwaarden die wij opleggen aan een burgemeester van een Brusselse gemeente die francofoon is, worden aanvaard, is dit een stap vooruit.

De heer Vandezande. -Is het U wat de samenstelling betreft, niet voldoende duidelijk? Hebben de verkiezingen van de agglomeratieraad en van het Cultuurcollege U niet voldoende geleerd?

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Wij weigeren de Vlamingen te Brussel over te laten aan hun lot. Zij hebben evenveel rechten als de anderen.

De heer Vandezande. — Vandaar ons amendement.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Dit heeft voor gevolg dat U de 19 gemeenten uitsluit bij de toepassing van het decreet!

De heer Vandezande. — Dat is niet waar. De heer **Kuijpers** zegt het volgende om te beletten datgene wat wij vrezen : „De Nederlandstalige culturele Raden van de gemeenten van **Hoofdstad-Brussel** worden door de Minister van Nederlandse Cultuur opgericht. ”

Verder zegt hij in artikel 7ter: „Ter aanvulling en in afwijking van artikel 4 van dit decreet is de inrichtende overheid van de Nederlandstalige culturele centra in Hoofdstad-Brussel hetzij de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie opgericht bij artikel 72 van de wet van 26 juli 1971, hetzij de Minister die de Nederlandse Cultuur onder zijn bevoegdheid heeft.”

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden). — Dat kan ik toch! Heb ik daarvoor een decreet nodig?

De heer Vandezande. — Ja! U gaat misbruiken in het leven roepen die U zelf niet hebt gewild maar die de tekst toelaat. Het is daarvoor dat ik U wil waarschuwen.

De heer Monard. — Ik geloof dat er geen meningsverschillen zijn wat de grond van de zaak betreft.

De heer Van Hoorick. — Is dat zo'n misbruik wanneer de heer **Persoons** een cultureel centrum opricht voor het welk hij betoelaging vraagt van de Minister van Nederlandse Cultuur op grond van dit decreet?

Wanneer de heer Persoons een centrum wil oprichten waar uitsluitend Nederlandstalige manifestaties plaatsvinden en waar bij voorbeeld een Nederlandstalige bibliotheek voorhanden is, dan juichen wij dat toe. Maar, ik twijfel of hij dat zal doen.

De heer Vandezande. — Indien Mijnheer Persoons die instelling in het leven roept moet zij voor de helft bestaan uit vertegenwoordigers van de inrichtende overheid, dat is hij zelf, en dan weten wij hoeveel die helft waard is.

De heer Van Hoorick. — Wanneer men de Nederlandse cultuur bevordert dan is dit goed. Gij citeert altijd *Tijl Uilenspiegel*, maar ook Charles Decoster heeft een „*Tijl Uilenspiegel*” geschreven, maar in het Frans.

De heer Kuijpers. — Dat is geen vergelijking.

Mevrouw Van der Eecken-Maes. — Het gaat erom of wij een beleid voeren voor het welzijn van de Nederlandstalige gemeenschap in Brussel. Het *Rassemblement Bruxellois*, met zijn Vlamingen op zijn lijsten, heeft nooit de bedoeling gehad instrument te zijn tot welzijn van de Brusselse Vlamingen.

De heer Van Hoorick. — Gij moet de theoretische vrees niet koesteren dat zij zullen doen wat de heer Kuijpers zegt.

De heer Vandezande. — Er is nu reeds onenigheid.

De heer Van Hoorick. — Wanneer Mijnheer Persoons centra opricht zal hij dit moeten doen in bepaalde voorwaarden.

De heer Vandezande. — Ik heb U willen waarschuwen! U beweert dat deze tekst niet toelaat wat ik vrees. Ik heb U duidelijk trachten aan te tonen dat dit wel het geval is en dit op grond van teksten. Ik heb gevallen uit het onderwijs aangehaald.

De heer Monard. — Er is geen meningsverschil over de grond van de zaak. Iedereen is akkoord dat de subsidiëring moet gelden voor culturele centra opgericht door de Nederlandse Cultuurcommissie maar niet door de Brusselse gemeenten.

Maar, wij zeggen dat dit grondwettelijk onmogelijk is, dit wil zeggen dat de nieuwe Grondwet breder is dan U denkt.

De heer Vaudezande. — Dat kunt U niet beletten, evenmin als U kunt beletten dat een gemeente uit de Brusselse agglomeratie een school zal oprichten. En dan zult U gebonden zijn. Waarom zou zich niet kunnen voltrekken wat ik vrees?

De heer Blanckaert. — Omdat de gemeentebesturen waarover het gaat geen eentalig statuut hebben.

De heer Vandezande. — Dat hoeft niet. En bovendien speelt dit geen rol. Het is het karakter van de instelling die in het leven wordt geroepen, dat bepalend is namelijk te weten of de instelling zich richt tot één gemeenschap.

De heer Blanckaert. — Maar, Mijnheer Vandezande, dat is nu een half uur dat de minister dit tracht uit te leggen.

De heer Vandezande. — Dat is juist niet het geval. U mag toch eens luisteren, dacht ik.

De heer Van Hoorick. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou voorstellen dat wij deze bespreking daarover zouden stopzetten, wij gaan toch niet meer stemmen, noch over de amendementen noch over het geheel. Ik zou dan vragen dat tijdens een volgende zitting, wanneer er zal gestemd worden, de minister van Nederlandse Cultuur een formele verklaring terzake zou afleggen die elke vrees wegneemt.

De Voorzitter. — Geen verdere opmerkingen bij artikel 1 ?

Dan is artikel 1 aangenomen.

Wij gaan verder met het onderzoek en de stemming van de overige artikelen.

Artikel 2.

Onder cultureel centrum wordt verstaan een pluralistische instelling, werkzaam in een gebouw, waarvan de activiteiten tot doel hebben:

1. de terbeschikkingstelling van ruimten voor het socio-cultureel werk in al zijn vormen en voor alle bevolkingsgroepen ;
2. het bestendig trefpunt te zijn van de verschillende uitingen en vormen van het culturele werk in zijn meest ruime betekenis;
3. het socio-cultureel werk in al zijn vormen te bevorderen en de aanpassing aan de veranderende behoeften te verzekeren;
4. de ontmoeting van en samenwerking tussen alle bevolkingsgroepen van het betrokken gebied te bevorderen.

Hier volgt de tekst van het amendement ingediend bij artikel 2:

Artikel 2.

Op de tweede regel van dit artikel de woorden „**een** gebouw” vervangen door de woorden „ruimten, afzonderlijk of in hun samenhang”.

Het artikel 2 en het amendement worden aangehouden. Wij zullen daarover in de volgende vergadering stemmen.

Artikel 3.

§ 1. De culturele centra worden erkend door de Minister van Nederlandse Cultuur, op advies van

een college samengesteld uit leden van de Hoge Raad voor de Volksopleiding, Nederlandstalige afdeling, van afgevaardigden van de Nederlandstalige afdeling van de Hoge Raad voor de Openbare Bibliotheken, van de Nederlandstalige Jeugdraad en van de Commissie van Advies inzake Culturele Centra.

Het aantal van de afgevaardigden en de werking van het college worden door de Koning bepaald.

§2. De Minister kan de erkenning intrekken op met redenen omkleed advies of voorstel van het in § 1 bedoelde college.

— **Aangenomen**

Artikel 4.

§ 1. Om erkend te worden en te blijven, dient het cultureel centrum aan de volgende voorwaarden te voldoen :

1° de inrichtende overheid van het centrum dient één of meer gemeenten, een vereniging van gemeenten, een agglomeratie of federatie van gemeenten, een provincie of de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse Agglomeratie te zijn;

2° de inrichtende overheid moet het eigendoms- of het genotsrecht bezitten van het gebouw waarin het centrum is gevestigd;

3° bovendien dient het cultureel centrum te worden beheerd door:

a) hetzij de inrichtende overheid bijgestaan door een Raad van Bestuur die samengesteld is voor de ene helft uit vertegenwoordigers van de inrichtende overheid, volgens het evenredig stelsel, en voor de andere helft uit afgevaardigden van door de Minister van Nederlandse Cultuur erkende raden waarvan de inrichting en de werking bij decreet worden bepaald.

Laatstgenoemde afgevaardigden worden op een lijst door de voormelde erkende raden voorgedragen. In de mate van het mogelijke zal een onrechtmatig overwicht zowel van één van de ideologische en filosofische strekkingen als van één van de groeperingen-gebruikers worden voorkomen.

De Raad van Bestuur is, binnen de perken door de begroting gesteld en na goedkeuring van elke uitgave door de inrichtende overheid, bevoegd voor de programmatie en culturele inhoud van de eigen activiteiten van het cultureel centrum.

b) hetzij een vereniging zonder winstoogmerk waaraan door de inrichtende overheid het beheer over het cultureel centrum bij overeenkomst wordt toevertrouwd.

In dit geval moeten de statuten van de vereniging zonder winstoogmerk bepalen dat zij, in elk van de statutaire organen, bestaat voor de helft uit leden aanvaard door de inrichtende overheid volgens het evenredig stelsel en voor de andere helft uit leden van door de Minister van Neder-

landse Cultuur erkende raden waarvan de inrichting en de werking bij decreet worden bepaald.

In de mate van het mogelijke zal een onrechtmatig overwicht zowel van één van de ideologische en filosofische strekkingen als van één van de groeperingen-gebruikers in deze vereniging zonder winstoogmerk worden voorkomen.

§2. De beheersorganen of de directie van het cultureel centrum hebben geen recht van tussenkomst in de programmering en de culturele inhoud van de activiteiten die er plaatshebben op initiatief van de groeperingen-gebruikers, welke beheersvorm ook verkozen wordt.

Om ideologische of filosofische redenen kan aan geen enkele groepering, voor culturele doeleinden, het gebruik van het cultureel centrum ontzegd worden.

Bij artikel 4 werd een amendement ingediend dat luidt als volgt:

In ' §1, 3°, van dit artikel de tekst van littera a) vervangen door wat volgt:

„a) hetzij een vereniging zonder winstoogmerk, waaraan het beheer door de inrichtende overheid bij overeenkomst wordt toevertrouwd. ”

In dit geval dienen de statuten van de vereniging zonder winstoogmerk te bepalen dat zij bestaat: voor 1/3 uit leden aanvaard door de inrichtende overheid, voor 1/3 uit leden van de door de Minister van Nederlandse Cultuur erkende raden uit het gebied waarbinnen het cultureel centrum zijn activiteit ontplooit en voor 1/3 uit te coöpteren leden uit de gebruikersgroep of uit de culturele wereld of uit de andere erkende raden indien gewenst. In de mate van het mogelijke zal een onrechtmatig evenwicht zowel van één van de ideologische en filosofische strekkingen als van een van de groeperingen-gebruikers in deze vereniging zonder winstoogmerk worden voorkomen.

Het artikel 4 en het amendement worden aangehouden.

Er zal worden over gestemd bij de volgende vergadering.

Artikel 5.

De erkende culturele centra worden door de Minister van Nederlandse Cultuur, op advies van het college bedoeld in artikel 3, ingedeeld in 4 categorieën: A, B, C en D, waarbij rekening gehouden wordt met bijzondere voorwaarden welke door de Koning vastgesteld worden.

Hierbij moeten onder meer de omvang van het centrum, de ontplooiende werking en het uitstralingsgebied in aanmerking worden genomen.

Bij het vaststellen van deze voorwaarden wordt het advies ingewonnen van het college bedoeld in artikel 3.

— **Aangenomen**

Artikel 6.

Het Rijk neemt de weddetoelagen van de cultuurfunctionarissen als volgt ten laste :

- a) voor de culturele centra van categorie A, van 3 in dienst zijnde staffunctionarissen;
- b) voor de culturele centra van categorie B, van 2 in dienst zijnde staffunctionarissen;
- c) voor de culturele centra van categorie C, van 1 in dienst zijnde staffunctionaris;
- d) voor de culturele centra van categorie D, van 1 in dienst zijnde deeltijdse staffunctionaris.

De bedragen van de weddetoelagen worden door de Koning bepaald.

De weddetoelagen worden rechtstreeks uitbetaald aan de aangewezen personeelsleden.

Deze culturele centra worden door het Rijk geïnspecteerd.

— **Aangenomen**

Artikel 7.

§ 1. De Koning bepaalt de voorwaarden tot aanwerving en het statuut van de staffunctionarissen.

§ 2. De staffunctionarissen die tewerkgesteld worden in een cultureel centrum beheerd bij toepassing van artikel 4, §1, 3°, a) van dit decreet, worden benoemd door de inrichtende overheid, op voorstel van de Raad van Bestuur.

§ 3. De staffunctionarissen die tewerkgesteld worden in een cultureel centrum beheerd bij toepassing van artikel 4, §1, 3°, b), van dit decreet, worden benoemd door de raad van beheer van de vereniging zonder winstoogmerk waaraan het beheer over het cultureel centrum is toevertrouwd.

§4. De aanstelling van de staffunctionarissen wordt ter kennis gebracht van de Minister van Nederlandse Cultuur in de door hem voorgeschreven vorm.

— **Aangenomen**

Er werd een amendement ingediend ter invoeging van een nieuw artikel 7bis en een nieuw artikel 7ter.

Artikel 7bis (nieuw).

Een artikel 7bis (nieuw) invoegen dat luidt als volgt: „De Nederlandstalige culturele raden van de gemeenten van hoofdstad-Brussel worden door de Minister van Nederlandse Cultuur opgericht. ”

Artikel 7ter (nieuw).

Een artikel 7ter (nieuw) invoegen dat luidt als volgt : „Ter aanvulling en in afwijking van artikel 4 van dit decreet is de inrichtende overheid van de Nederlandstalige culturele centra in hoofdstad-Brussel hetzij de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse agglomeratie opgericht bij artikel 72 van

de wet van 26 juli 1971, hetzij de Minister die de Nederlandse Cultuur onder zijn bevoegdheid heeft. ” Wij zullen bij een volgende vergadering stemmen over artikel 7bis en 7ter.

Artikel 8.

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1974.

— **Aangenomen**

Daarmede zijn de artikelen behalve de voorbehouden artikelen, afgewerkt en wij zullen daar in een volgende vergadering over stemmen.

Meteen is dan ook de nieuwe titel van het ontwerp aanvaard.

VRAAG (Rgt. art. 49)

Vraag om uitleg van de heer Verberckmoes tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de objectiviteit van de berichtgeving bij de B.R.T.

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Verberckmoes tot de Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden over de objectiviteit van de berichtgeving bij de B.R.T.

De heer Verberckmoes (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, geachte Collega's, het is zeker niet de eerste maal dat in deze Kamer het probleem van de objectiviteit in het nieuws op de B.R.T. aan de orde staat. Sedert in 1945 een einde gemaakt werd aan het bestaan van vrije omroepverenigingen en de B.R.T.-R.T.B. een feitelijk monopolie kregen zijn er al heel wat schoonheidsvlekjes gaan kleven op de berichtgeving.

In afwachting dat de voorbijgestreefde omroepwet van 18 mei 1960 grondig herzien wordt wens ik uiting te geven aan een zekere wrevel voor wat aangaat het verslaan — inzonderheid op de TV — onder meer van de recente havenstaking. Ik vraag mij inderdaad af hoever hier de stelregel van de strenge objectiviteit en de onafhankelijkheid tegenover iedereen, werd nageleefd.

Akkoord dat aan dit conflict de nodige aandacht moest besteed worden. Het ging immers over een belangrijke sociale storing.

Er schijnt toch iets mank te lopen met de deontologische normen. De televisie is een bij uitstek stemmingmakend medium dat, bij het uitzenden van bepaalde „show-nummers” van een agerende menigte en het optreden van de politie, gevaar loopt de feiten foutief voor te stellen.

Niet zelden stelt men vast dat het tot fel overdreven vertoon komt zodra men de camera's opmerkt. Menners van kleine groeperingen hebben tijdens de havenstaking meermaals de komst van de cameraman afgewacht om werkwilligen aan te zetten zich bij de stakers te voegen. Op het kleine scherm krijgen de feiten vaak een heel andere omvang in diepgang!

Ik twijfel er niet aan dat de Minister van Nederlandse Cultuur, die voogdij uitoefent op de B.R.T., dit beseft. Maar de tv-nieuwsdienst laat ter zake steken vallen.

In paragraaf 2 van dezelfde wet wordt trouwens verbod opgelegd uitzendingen te geven die een belediging uitmaken voor andermans overtuiging of voor een vreemde staat. Deze stelregels dienen nauwkeurig te worden nageleefd vooral wanneer reportages gewijd worden aan de acties van uiterst links gerichte minderheden tegen de bevestigde orde in vreemde landen. Het komt mij voor dat „de andere zijde” niet voldoende kans krijgt haar beleidsvisie te verdedigen. Ik breng begrip op voor de moeilijke positie van de B.R.T.-journalisten die — zoals ze dat zelf zeggen — soms weinig houvast hebben en dikwijls over de strakke koord moeten lopen. Wij dienen echter te allen prijze te vermijden dat we in en om het officiële nieuwsbulletin komen tot geëngageerde journalistiek. Dat het mogelijk is objectief nieuws te brengen bewijzen alle dagen de Nederlandse en de Duitse televisie.

De P.V.V. zal bij de bespreking van de nieuwe omroepwet de stelling verdedigen dat het nieuws objectief én bondig moet zijn. De duiding en opiniëring moeten dan toevertrouwd worden aan zendgemachtigde verenigingen. Te gepasten tijde meer daarover. In de overgangperiode die we thans doormaken blijkt men niet precies meer te weten waar de grens ligt tussen nieuws, duiding en opiniëring. Vermits dit alles nu allemaal zo is verstrengeld, is het niet denkbeeldig dat het engagement in de berichtgeving wordt binnen geloofst.

Het moet mogelijk zijn de geest van neutrale objectiviteit te vrijwaren die door het huidig statuut wordt opgelegd zonder aan de informatie van het publiek tekort te doen. Dit is zeker geen gemakkelijke taak. De havenstaking bewees dit overduidelijk.

Het opstellen van normen komt mij dringend voor daar we steeds vaker allerlei zogeheten spontane demonstraties zullen meemaken. Want naar aanleiding van die demonstraties werden wel eens interviews uitgezonden waarvan men het subjectief karakter moet betreuren.

Het komt al eens voor dat syndicale leiders weigeren een verklaring af te leggen. Dat is hun volste recht. Bij hun zorg om de verslaggeving zo volledig mogelijk af te ronden moeten de nieuwsdiensten zich echter alleszins hoeden om al te zeer één klok te laten horen. Zich progressief aandienen is tegenwoordig in zijn. Ook bij sommige journalisten van onze omroep, die er niet graag twijfels over laten aan welke kant van de barricade ze staan. Dit kan men dan afleiden uit de manier waarop de vraaggesprekken worden afgenomen en waarbij op eenzelfde vraag doorgehamerd wordt. Een goed interview dat naar de kern van de zaak grijpt hoeft niet per se venijnig te zijn!

Meermaals valt het op hoe kwistig de radio- en tv-antennes ter beschikking werden gesteld van kleine pas ontstane groepjes, die hoogstens een handvol

leden vertegenwoordigen. Aan andere, sedert lang gevestigde bewegingen, wordt geen of al te weinig aandacht besteed, zeker voor het kleine scherm. Ook hier lijkt het mij noodzakelijk degelijk afgebakende normen vast te leggen.

De berichtgeving mag niet in strijd komen met artikel 28 van de nog steeds bestaande omroepwet. In paragraaf 1 van dit artikel wordt voorgeschreven dat de nieuwsuitzendingen moeten gebeuren in geest van strenge objectiviteit, dit wil zeggen: zonder vooringenomenheid en met eerbiediging van de opvattingen van anderen.

In afwachting van een liberalisering van het omroepstatuut, moge ik de Minister met aandrang vragen maatregelen te nemen om de objectiviteit te laten primeren.

De Voorzitter. — De Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden heeft het woord.

De heer Chabert (Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden) *(op het spreekgestoelte)*. — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik ben het geacht lid dankbaar dat hij mij de gelegenheid geeft in te gaan op het probleem van de objectiviteit in de berichtgeving.

Inderdaad heeft de wetgever in de omroepwet van 1960 bijzondere aandacht gewijd aan dit vraagstuk. Artikel 28, §1 van de omroepwet van mei 1960 bepaalt dat de nieuwsuitzendingen in een geest van strenge objectiviteit moeten worden gehouden.

Deze wettelijke verplichting is nader uitgewerkt in een uitvoering document „Voorschriften, gebruiken en aanbevelingen inzake radio- en televisieberichtgeving” dat door de Raad van Beheer werd goedgekeurd en waarin alle journalisten worden ingewijd tijdens hun opleidingsperiode.

Deze deontologische handleiding, die in totaal 44 artikels behelst, bepaalt onder meer (ik citeer de belangrijkste artikels terzake):

Artikel 7.

De objectiviteit vereist dat men streeft naar ruime, veelzijdige berichtgeving. Deze berichtgeving moet steunen op een relaas van de feiten, en op getuigenissen waarvan de echtheid vastgesteld en bevestigd wordt door een zo grondig mogelijke onderlinge vergelijking van de bronnen.

Artikel 8.

De onpartijdigheid is een corollarium van de objectiviteit. De radio- en televisiejournalist mag geen eigen standpunt innemen, noch de indruk wekken de standpunten die hij weergeeft aan te kleven.

Artikel 9.

De radio- en televisiejournalist moet elke sensatiezucht vermijden.

Inzake sociale conflicten bepaalt artikel 30 wat volgt :

Worden uitgezonden: zakelijke en strikt documentaire berichten betreffende sociale conflicten die zijn aangekondigd of reeds plaats hebben, aan de hand van de communiqués verstrekt door de Regering, door de nationale beroepsorganisaties, alsook aan de hand van de berichten der nieuwsagentschappen. Communiqués en beslissingen betreffende werkhervatting worden volgens dezelfde richtlijnen bekendgemaakt.

Van de mededelingen dezer beroepsorganisaties, wordt, alleen bij wijze van voorlichting, de hoofdinhoud gegeven, daarbij zorg dragend dat elke aanzetting tot staking vermeden wordt, evenals elke polemiek inzake sociale conflicten.

Er zal eveneens over gewaakt worden dat geen enkel bericht uitgezonden wordt dat de openbare orde of het algemeen belang kan schaden.

Uit deze bepalingen blijkt ondermeer dat op het gebied van de informatie geen zendtijd vooraf is bepaald voor het aan het woord laten van onderscheiden groeperingen of bewegingen; dit wordt uitsluitend door de actualiteit van elke afzonderlijke gebeurtenis bepaald.

Wat nu de recente staking van de dokwerkers te Gent en te Antwerpen betreft, dient de berichtgeving hierover, zowel in radio als televisie, in haar geheel te worden beschouwd. Het is onvermijdelijk dat in één bepaalde nieuwsuitzending of op één bepaalde dag overwegend vertegenwoordigers of van vakbonden of van stakers aan het woord komen. Wel is het zo dat tijdens de eerste drie weken Antwerpse havenbonden en de stakersleiders op TV elk driemaal en op radio elk viermaal aan het woord kwamen. Nadien kwam het Antwerpse stakerscomité nog tweemaal aan het woord op TV en nog driemaal op de radio. De havenbonden weigerden toen een gesprek of waren niet te bereiken.

Over dezelfde periode kwamen de Gentse vakbondsleiders samen met woordvoerders van de stakerscomités viermaal aan het woord op TV en vijfmaal op de radio.

Vertegenwoordigers van Amada of R.A.L. zijn noch voor radio noch voor TV aan het woord gekomen.

Tenslotte suggereerde het geachte lid de duidelijkheid en opiniëring van het nieuws toe te vertrouwen aan zendgemachtigde verenigingen. Vanzelfsprekend gaat het hier om een andere visie op de objectiviteit van het nieuws.

Men kan zich stellen op het standpunt dat de objectiviteit van het nieuws het best gediend wordt door uiterst neutrale nieuwsuitzendingen, die zich houden aan de opsomming en de weergave van de feiten zoals deze zich in de werkelijkheid hebben voorgedaan.

Op dit standpunt heeft zich de wetgever geplaast in verband met de taak van de omroep voor wat de berichtgeving betreft.

Een andere opvatting bestaat erin dat de objectiviteit ook kan gediend worden door de feiten te interpreteren. Deze interpretatie kan gebeuren vanuit verschillende ideologische gezichtshoeken.

Op het ogenblik dat de Regering zich heeft voorgenomen het statuut van de B.R.T. te wijzigen heb ik mij voorgenomen aan de vorm van de berichtgeving bijzondere aandacht te besteden.

Ik wil echter niet vooruitlopen op het onderzoek terzake.

Deze Hoge Vergadering zal te zijner tijd de gelegenheid krijgen zich hierover uit te spreken. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter. — Dames en Heren, hiermede is het incident gesloten.

Wij zijn aan het einde van onze werkzaamheden van vandaag gekomen.

De Raad zal vermoedelijk volgende week bijeenkomen. Er is echter nog geen dagstelling noch een vaste regeling getroffen. Op de agenda zal het volgende voorkomen :

- het ontwerp van decreet op de culturele centra; stemming over de amendementen en over het geheel van de tekst;
- de begroting van Nationale Opvoeding voor het begrotingsjaar 1973 ;
- de voorlopige kredieten;
- bij kredieten en eventueel andere onderwerpen die aan de orde zouden worden gebracht.

De vergadering is gesloten.

— De vergadering wordt gesloten om 19.20 uur.

— De Vergadering gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

VRAGEN (Rgt. art. 51)

Schriftelijke vragen en antwoorden.

Vragen werden ingediend door de heren : Vanhaegendoren, Kuijpers, Van In.